

Dr. Dräger & Thielmann

**2014–2020 Програма за междурегионално сътрудничество по
цел Европейско териториално сътрудничество**

(ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА)

**Стратегическа екологична оценка
Екологичен доклад**

за

GEIE GECOTTI INTERREG IVC

“Les Arcuriales”, Entrée D, 5e étage

45d, rue de Tournai

59000 ЛИЛ – ФРАНЦИЯ

**2014–2020 Програма за междурегионално сътрудничество по цел
Европейско териториално сътрудничество
ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА**

**Стратегическа екологична оценка
Екологичен доклад**

Изготвен от: Dr. Dräger & Thielmann PartG
Марбургер Щрасе [Marburger Straße] 7
D-60487 Франкфурт на Майн
Тел.: 069 – 70792026
ел. поща: stefan.draeger@iesy.net

Декември 2013 г.

Съдържание

НЕТЕХНИЧЕСКО РЕЗЮМЕ	I
1 ВЪВЕДЕНИЕ	1
1.1 Цел на стратегическата екологична оценка	1
1.2 Процесът на изготвяне на СЕО	2
1.3 Рамка на оценката	3
2 ПРОГРАМА ЗА МЕЖДУРЕГИОНАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО 2014–2020 ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА)	3
2.1 Връзка с други програми и стратегии в областта	3
2.2 Кратко представяне на стратегическия подход на Програмата	4
2.3 Дейности, които се предвижда да бъдат подпомагани по Инвестиционните приоритети	13
2.3 Хоризонтални принципи	16
3 ЕКОЛОГИЧНИ ЦЕЛИ	17
3.1 Представяне на действителните действащи цели за опазване на околната среда	17
3.2 Представяне на това доколко и по какъв начин тези цели и политики са били взети предвид при изготвянето на Програмата	24
4 ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА В СЛУЧАЙ НА НЕПРИЛАГАНЕ НА ПРОГРАМАТА И СЪЩЕСТВУВАЩИ ЕКОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ	24
4.1 Характеристики на околната среда в Европа	24
4.2 Съществуващи екологични проблеми и тенденции на екологичното развитие	31
5 ОЧАКВАНО ЗНАЧИТЕЛНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА (ПОЛОЖИТЕЛНО / ОТРИЦАТЕЛНО)	39
5.1 Разгледани алтернативи	39
5.2 Последици на Програма ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА върху околната среда	39
5.2.1 Оценка на стратегическия подход	39
5.2.2 Оценка на отделните Приоритетни оси	46
5.3 Кумулативен и синергичен ефект на екологичния принос	57
5.4 Последици на Програмата като цяло върху околната среда	57

6	ПРЕПОРЪКИ	58
7	КОМЕНТАРИ ВЪВ ВРЪЗКА С ПРОБЛЕМИ ПРИ СЪБИРАНЕТО НА НЕОБХОДИМИТЕ ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ	60
8	ПРЕДЛАГАНИ МЕРКИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ	61
9	БИБЛИОГРАФИЯ	62

Приложение 1: Стратегическа екологична оценка
Доклад за определяне на обхвата

Таблица 1:	Екологични проблеми от практическо значение, екологични цели и задачи на ЕС и свързана с тях информация	17
Таблица 2:	Актуално състояние на екологичните проблеми в ЕС според определени показатели	24
Таблица 3:	Примерна таблица, обобщаваща напредъка по отношение на постигането на екологичните цели, и акцентирание върху свързаните тенденции през последните 10 години	37
Таблица 4:	Примерна таблица, обобщаваща напредъка по отношение на постигането на екологичните цели, и акцентирание върху свързаните тенденции през последните 10 години (продължение)	38
Таблица 5:	Таблица, обобщаваща възможния принос на Специфична цел 1.1	47
Таблица 6:	Таблица, обобщаваща възможния принос на Специфична цел 1.2	48
Таблица 7:	Таблица, обобщаваща възможния принос на Специфична цел 2.1	50
Таблица 8:	Таблица, обобщаваща възможния принос на Специфична цел 3.1	52
Таблица 9:	Таблица, обобщаваща възможния принос на Специфична цел 4.1	54
Таблица 10:	Таблица, обобщаваща възможния принос на Специфична цел 4.2	55
Таблица 11:	Отчитане на препоръките в окончателния вариант на Програмата	59
Фигура 1:	Верига на въздействието на Програмата по отношение на проекти за междурегионално сътрудничество	40
Фигура 2:	Верига на въздействието на Програмата по отношение на Платформи за усвояване на политики	41
Фигура 3:	Принос към „зелената икономика“ като първостепенна цел на Европейския съюз	42

Списък на използваните съкращения

КБР	Конвенция за биологичното разнообразие
КЛИМ	Климатични показатели на ЕАОС
СО ₂	Въглероден диоксид
COSME	Програма за конкурентоспособност на Предприятията и МСП 2014–2020
ОР	Общ регламент
ОПП	Основен пакет от показатели (на ЕАОС)
ЕО	Европейска общност
ЕАОС	Европейска агенция за околната среда
ЕНЕР	Енергийни показатели на ЕАОС
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЕСИ	Европейски структурни и инвестиционни фондове (ЕСИ фондове)
ЕСПОН	Европейска мрежа за наблюдение на пространственото планиране
ЕТС	Европейско териториално сътрудничество
ЕТС/БР	Европейско териториално сътрудничество / Биологично разнообразие
ЕС	Европейски съюз
БВП	Брутен вътрешен продукт
ПГ	Парников газ
РРМ	Растеж и работни места
МСЗП (ICUN)	Международен съюз за защита на природата
ИП	Инвестиционен приоритет
ИПТИ	Институт за перспективни технологични изследвания
ДНТЕ	Директива относно националните тавани за емисии
NH ₃	Амоняк
NO _x	Азотни оксиди
ПО	Приоритетна ос
ИИ	Изследвания и иновации
ПЧ	Прахови частици
НИДТРИ	Научноизследователска дейност, технологично развитие и иновации
ОЗО	Обект от значение за Общността
СЕО	Стратегическа екологична оценка
УЕПБР	Уеднаквяване на европейските показатели за биологично разнообразие
МСП	Малки и средни предприятия
СЦ	Специфична цел
ЕОССП	Доклад „Европейска околна среда – състояние и прогнози“
ТЦ	Тематична цел

НЕТЕХНИЧЕСКО РЕЗЮМЕ

Съгласно Директива 2001/42/ЕО, приета от Европейския парламент и Съвета, при разработването и изменянето на определени планове и програми, в това число програмите, които оказват влияние върху други планове и програми (член 3 и Анекс II на Директивата за СЕО) се изисква Стратегическа екологична оценка (СЕО). Следователно оценката на последиците върху околната среда на Програмата за междурегионално сътрудничество 2014–2020 (наричана по-нататък Програмата) е задължителна. Екологичният доклад се основава на окончателния вариант на Програмата от 19 ноември 2013 г. и е изготвен успоредно с разработването на Програмата. В Екологичния доклад са взети предвид промените в преработения вариант на Програмата от 20 декември 2013 г.

Програмата

Територията на ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА обхваща цялата територия на Европейския съюз (ЕС–28) плюс държавите – партньори Норвегия и Швейцария. Независимо от това оценката се ограничава до непосредствената територия на Европейския съюз. През периода 2014–2020 година ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА ще бъде съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) с бюджет в размер на 359 милиона евро.¹ Официалната времева рамка на Програмата обхваща периода от 2014 до 2020 година. Като се добавят 2 години за приключването на финансираните проекти, периодът, взет предвид в оценката, е от 2014 до 2022 година.

Като инструмент за прилагане на политиката на сближаване на ЕС, ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА допринася за основната цел на политиката на сближаване, а именно да ограничи съществуващите различия между държавите членки и регионите на ЕС от гледна точка на тяхното социално и икономическо развитие и опазване на околната среда при отчитане на техните специфични териториални и социални условия и потенциал. Сама по себе си политиката на сближаване подпомага постигането на целите на стратегия „Европа 2020“ (COM((2010) 2020). Може да се твърди, че „Европа 2020“ представлява общата „стратегическа опора“ за ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА.

Програмата е пряко свързана с редица политически документи на ЕС, които са разработени с цел постигане целите на „Европа 2020“; тя също така има връзки с няколко Директиви и Стратегии на ЕС. Освен с политики и програми на ЕС, Програмата има връзки и с регионални политики и програми, разработването и изпълнението на които ще бъде подпомогнато. Може да се каже, че Програмата представлява един междурегионален улесняващ механизъм, който засилва приноса към целите и политиките на ЕС като повишава оперативния капацитет в регионите. Поради това тя има по-скоро непряка отколкото пряка отговорност за този принос.

Програмата обхваща 4 Приоритетни оси (ПО), които се основават на Тематичните цели, изброени в член 9 на Общия регламент (ОР). В рамките на ПО са избрани 6 Инвестиционни приоритета (ИП, така както е предвидено в член 5 на Регламента за ЕФРР (предложение)) и те се съсредоточават върху 6 Специфични цели (СЦ), т.е. по една Специфична цел за всеки избран Инвестиционен приоритет:

Тематична цел 1:

Засилване на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите

Приоритетна ос 1:

Научноизследователска дейност, технологично развитие и иновации (НИДТРИ)

¹ Окончателен вариант на Програма за сътрудничество ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА 2014–2020, стр. 4

Инвестиционен приоритет 1(а):

Укрепване на инфраструктурата, необходима за научноизследователска и иновационна дейност (НИД), подобряване на капацитета за реализиране на достижения в областта на НИД и насърчаване на центрове на компетентност, по-специално центрове, които са от интерес за Европа.

Специфична цел 1.1:

Подобряване на изпълнението на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално програмите за Инвестиции за растеж и работни места и, когато е уместно, програмите за ЕТС, в областта на инфраструктурата и капацитета за научноизследователска дейност и иновации.

Инвестиционен приоритет 1(б):

Насърчаване на инвестициите на предприятията в научноизследователска и иновационна дейност и развиване на връзки и синергии между предприятията, центрове за НИРД и висшето образование, по конкретно на разработването на продукти и услуги, на трансфера на технологии, на социалната иновация и приложенията за публични услуги, на стимулирането на търсенето, на изграждането на мрежи, на клъстерите и на отворените иновации посредством интелигентна специализация и подкрепа за технологични и приложни научни изследвания, пилотни линии, действия за ранно валидиране на продукти, усъвършенствани производствени възможности и първо производство, по-специално в областта на Ключовите базови технологии и разпространението на технологии с общо предназначение.

Специфична цел 1.2:

Подобряване на изпълнението на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално програмите за Инвестиции за растеж и работни места и, когато е уместно, програмите за ЕТС, които подпомагат предоставянето на иновации от участници в регионалните вериги за иновации в области на „интелигентна специализация“ и възможности за иновации.

Тематична цел 3:

Повишаване на конкурентоспособността на МСП

Приоритетна ос 2:

Конкурентоспособност на малките и средните предприятия

Инвестиционен приоритет 3(г):

Подкрепа за капацитета на МСП за участие в растежа в регионални, национални и международни пазари, както и в процеса на иновациите;

Специфична цел 2.1:

Подобряване на изпълнението на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално програмите за Инвестиции за растеж и работни места и, когато е уместно, програмите за ЕТС, подпомагачи МСП във всички етапи от техния жизнен цикъл с цел развиване и постигане на растеж и включването им в областта на иновациите.

Тематична цел 4:

Подкрепа за преминаването към нисковъглеродна икономика във всички сектори

Приоритетна ос 3:

Нисковъглеродна икономика

<p>Инвестиционен приоритет 4(д):   Насърчаване на стратегии за ниски въглеродни емисии за всички видове територии, по-специално за градските райони, включително насърчаване на устойчива мерки за мултимодална градска мобилност и съответни мерки за намаляване на риска.</p>
<p>Специфична цел 3.1: Подобряване на изпълнението на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално програмите за Инвестиции за растеж и работни места и, когато е уместно, програмите за ЕТС, свързани с преминаването към нисковъглеродна икономика.</p>
<p>Тематична цел 6:   Опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност</p>
<p>Приоритетна ос 4: Околна среда и ресурсна ефективност</p>
<p>Инвестиционен приоритет 6(в):   Съхраняване, опазване, популяризиране и развитие на природното и културно наследство</p>
<p>Специфична цел 4.1: Подобряване на изпълнението на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално програмите за Инвестиции за растеж и работни места и, когато е уместно, програмите за ЕТС, в областта на опазването и развитието на природното и културното наследство.</p>
<p>Инвестиционен приоритет 6(ж):   Подкрепа за индустриалния преход към икономика, използваща ресурсите по-ефективно, насърчаване на зеления растеж, екологичните иновации и управлението на екологичните показатели в публичния и частния сектор.</p>
<p>Специфична цел 4.2: Подобряване на изпълнението на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално програмите за Инвестиции за растеж и работни места и, когато е уместно, програмите за ЕТС, насочени към повишаване на ресурсната ефективност, зеления растеж, екологичните иновации и управлението на екологичните показатели.</p>

Отделните СЦ са „коридорите“ за очакваните резултати и типа дейности, които ще бъдат подпомагани. Планираните интервенции са насочени към подпомагане на „усвояването на политиките и непрекъснатото капитализиране на добрите практики на регионалната политика“, както и към подкрепата за „междурегионалното сътрудничество между регионалните участници, посветено на усвояване на политиките и обмен на добри практики“. И двете направления се съсредоточават върху подобряването на изпълнението и мониторинга на регионалните програми за Инвестиции в растеж и работни места, както и ЕТС, когато е подходящо.²

Състояние на околната среда и съществуващи екологични проблеми

В съответствие с териториалния обхват на Програмата, екологичните цели и показатели са свързани с политиките на ЕС. Бяха дефинирани съществуващите екологични проблеми. Европа е изправена пред предизвикателства, свързани по-конкретно с:

² Преработен окончателен вариант на Програма за сътрудничество ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА 2014–2020, стр. 4

- Замърсяване на въздуха: Въпреки че през последното десетилетие замърсяването на въздуха е намаляло, е налице превишаване на стандартите за качество, особено в градските райони. Това уврежда здравето на значителна част от населението на Европа.
- Биологично разнообразие: Европа не е на път да постигне своята цел за „спиране на загубата на биологичното разнообразие“. Както в земните, така и в морските екосистеми все още е налице тенденция към намаляване.
- Почви: Неустойчивото използване и управление на земи причинява деградация на почвите.
- Води: През последните 25 години е постигнат значителен напредък в областта на качеството на водите в Европа. Обаче екологичното състояние или потенциал на повече от 50 % от повърхностните водни обекти в Европа далеч не е добро. 25 % от подземните води (по области) са с лоши химически стандарти. По отношение на целта за „Постигане на добро екологично състояние и добро химично състояние на всички водни обекти“, както и във връзка с експлоатацията на водите и целта за „Постигане на добро количествено състояние на водните обекти“ оценката на ЕС е, че е постигнат „смесен напредък“, като цялостният проблем продължава да съществува и е налице стабилна тенденция.
- Климат на земята: Светът не е на път да постигне своята цел за „ограничаване на повишаването на световната средногодишна температура на повърхността до 2 °C“. Европа е близо до постигането на своята цел за намаляване на емисиите на парникови газове с 20 %.

По отношение на целта за „Отделяне на ресурсите от икономическия растеж и преминаване към рециклиращо общество“ Европейският съюз е постигнал различен напредък в различните държави членки. Цялостният проблем продължава да съществува, като има положително развитие (тенденция към увеличаване).

Образуването на отпадъци продължава да нараства. По отношение на целта за „значително намаляване на образуването на отпадъци“ Европа изостава с отрицателно развитие (тенденция към увеличаване).

Обратно на това, „Управление на отпадъците (рециклиране)“ демонстрира положителна тенденция. По отношение на „няколко цели за рециклиране на различни специфични потоци от отпадъци“ Европа постига напредък и демонстрира положително развитие.

Оценка на възможните последици върху околната среда

Оценката на възможните последици върху околната среда се разделя на две основни части: 1) стратегически подход и 2) очаквани резултати от отделните Специфични цели. С изключение на нулевата алтернатива, т.е. неприлагане на Програмата, не е дефинирана и оценявана друга алтернатива.

Оценката на стратегическия подход обхваща Оперативните цели, Приоритетните оси и Специфичните цели, взаимовръзките между Приоритетните оси, разглеждането на „устойчивото развитие“ като хоризонтален принцип, показателите, както и свързаните с изпълнението потребности, които са задължителни поради стратегическия подход.

Оценката показва, че поради характера на ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА Програмата може да окаже единствено силно непреки последици и принос. Веригите на въздействие от интервенциите по програмата до преките последици на проектите върху околната среда са доста дълги. Най-общо казано, стратегическият подход предлага потенциал за положителни последици. Това се отнася за двете Приоритетни оси с ясен фокус върху екологичните проблеми (ПО 3 – нисковъглеродна икономика и ПО 4 – околна среда и ресурсна ефективност) на първо място. При разглеждането на тези теми са взети предвид няколко други екологични проблеми, които са пряко или косвено свързани с тези първостепенни въпроси. Значителен дял от общите средства са предвидени за тези две ПО – 50 % от наличните средства (без средствата за Техническа помощ). Приоритетни оси 1 (Научноизследователска дейност, технологично развитие и иновации (НИДТРИ)) и 2

(конкурентоспособност на МСП) демонстрират не толкова очевиден потенциал. Въпреки това, възможните непреки последици биха могли да бъдат засилени, като тяхното изпълнение бъде обвързано с екологичните въпроси.

Едновременното разглеждане на решенията в областта на НИДТРИ, насърчаването на МСП, нисковъглеродната икономика и опазването на природното и културното наследство помага за увеличаване на положителния принос към опазването на околната среда и ефективното използване на ресурсите. Потенциалът за увеличаване на положителния принос към опазването на околната среда и ефективното използване на ресурсите чрез оползотворяването на тези вътрешни взаимовръзки не е използван систематично от Програмата.

Някои от дефинираните показатели за продукт имат потенциален негативен принос, тъй като за постигането им може да е необходимо продължително пътуване из цяла Европа. Формулирането на критичните показатели трябва да бъде преразгледано с цел засилване на усилията за използване на обмена и комуникациите, които оказват по-ниско потенциално отрицателно въздействие върху въздуха, климата и потреблението на ресурси.

„Устойчивото развитие“ е включено в Програмата като хоризонтален принцип. Вземането му предвид при изпълнението на различните ПО е формулирано. В съответствие с разпоредбите на Общия регламент (ОР), устойчивото развитие е включено и в Програмата като хоризонтален принцип. Това води до задължение за вземане на екологичните въпроси предвид и при изпълнението на ПО 1 и 2. Обаче по отношение на ПО 1 и 2 отчитането би трябвало да се наложи по-силно.

Характерът и управлението на тази обхващаща цяла Европа Програма изискват активно пътуване на регионалните партньори, представители на държавите членки и ръководния екип на Програмата. Емисиите на парникови газове, замърсяването на въздуха и шумът са най-съществените проблеми, свързани с транспорта. Крайната цел на Програмата е да се насърчи междурегионалният обмен и да се осигури развитие на капацитета чрез дейности за междурегионално сътрудничество. Следователно не е възможно да се разглеждат действителни принципни алтернативи. Вместо това се препоръчва съсредоточаване върху други начини за обмен и типове сътрудничество и свеждане на броя на срещите, посещенията и събитията до минимум с цел намаляване на въздействията върху околната среда.

Оценката на очакваните резултати по всяка Специфична цел показва двойна картина.

Въздействията върху околната среда, както и приносът на очакваните резултати на СЦ 1.1, СЦ 1.2 и СЦ 2.1 към екологичните цели на ЕС са много ограничени. Целта на резултатите е да подобрят рамковите условия и процесите на обмен. И двете, разбира се, могат да имат последици върху околната среда в дългосрочен план. Обаче не могат да бъдат посочени преки и дори непреки връзки от първи ред. Могат да се очакват положителни непреки последици, ако подпомаганите мерки бъдат обвързани с необходимостта от опазване на околната среда. Обаче, тези положителни последици не могат да се приемат за даденост.

Ситуацията по отношение на СЦ 3.1, СЦ 4.1 и СЦ 4.2 е различна. По отношение на всички очаквани резултати от тези СЦ могат да бъдат посочени положителни непреки последици. Въпреки че дори за тези Специфични цели по-голямата част от дейностите, които ще бъдат подпомагани, е свързана с подобряването на програмирането, обмена на опит и практики, едно успешно реализиране на предлаганите резултати може в крайна сметка да генерира положително въздействие върху екологичните проблеми, свързани с конкретния фокус (нисковъглеродна икономика, опазване и развитие на природното и културното наследство, както и ресурсна ефективност, зелен растеж и екологични иновации и управление на околната среда).

По отношение на очакван резултат 2 на СЦ 3.1 трябва да се обърне внимание на факта, че производството на енергия от определени възобновяеми източници може да предизвика отрицателни въздействия върху други екологични проблеми. През последните години все по-често се забелязват конфликти между целите за опазване на климата и целите, свързани с опазването на природните богатства и биологичното разнообразие.

Подкрепата за производство на енергия от възобновяеми източници трябва да вземе предвид тези конфликти и да открие приемливо равновесие между противоречащите си интереси. Въпреки че последиците на Програмата са силно непреки и проблеми могат да се появят доста по-надолу по веригата на въздействие, тези възможни последици трябва да бъдат поставени на дневен ред на един ранен етап по веригата на въздействие.

Поради широкия обхват на потенциалния (непък) принос към екологичните цели на ЕС и потенциалните последици върху екологичните проблеми, непреките кумулятивни последици на Програмата са забележителни. Едно успешно изпълнение на Програмата създава механизми и изгражда капацитет с положително влияние върху по-ефективното опазване на околната среда в бъдеще чрез по-добри регионални политики и програми.

Чрез насърчаването на нисковъглеродната икономика и околната среда и ресурсната ефективност, Програмата се занимава с две области, които биха могли да генерират редица потенциални непреки синергични ефекти. Намалването на емисиите на ПГ и намалването на потреблението на природни ресурси за производство на енергия и (промишлено) производство също така подпомагат опазването на други компоненти на околната среда като въздуха, водите, почвите, биологичното разнообразие и ландшафта. Здравето и благосъстоянието на хората се влияят положително от по-слабо замърсения въздух, особено в градските райони, но и от по-доброто качество на водите и ландшафтите.

По отношение на потенциалните последици на Програмата като цяло върху околната среда и приноса към екологичните цели на ЕС и общата политика на ЕС за околната среда, Програмата е разделена на две части: ПО 1 и 2 имат малки, предимно непреки последици и принос, а ПО 3 и 4 също могат да доведат до непреки последици и принос, но поради изричното им съсредоточаване върху екологични проблеми могат да направят това по-ефективно. Рискът от отрицателни последици и принос е силно ограничен. Потенциалните отрицателни последици трябва да се вземат предвид единствено по отношение на насърчаването на конкретни възобновяеми енергийни източници, например при насърчаването на вятърни електрически централи, водоелектрически централи и централи на биомаса.

Обаче характерът и типът на планираните интервенции са още по-важни от отделните ПО за последиците и приноса на Програмата като цяло. Подобряването на рамкови условия и механизми за по-ефективно изпълнение на регионални програми, усвояване на политики и обмен на междурегионален опит разширява обхвата на (положителните) последици. Знанията и капацитетът най-общо разкриват възможности за ефективно разглеждане и интегриране на екологичните проблеми в програмирането и изпълнението на регионални програми.

Препоръки

По-голямата част от препоръките за повишаване на потенциала на положителните последици са насочени към структурите за изпълнение на Програмата. По-точното разглеждане на хоризонталния принцип за „устойчиво развитие“, както и взаимно свързване на различните Приоритетни оси може да подпомогне създаването на положителни последици по отношение на Приоритетните оси, които се занимават с НИДТРИ и конкурентоспособността на МСП. По отношение на двете ПО една ясно изразена ориентация към екологични иновации, зелени обществени поръчки и икономика с кръгови потоци може да повиши техния принос към екологичните цели на ЕС и политиката на ЕС за околната среда.

Направените препоръки се основават на варианта на Програмата от 19.11.2013 г.; в преработения вариант на Програмата (11.12.2013 г.) препоръките са отчасти взети предвид.

Мониторинг

Силно непрекият характер на потенциалните последици на Програма ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА върху околната среда поради своето естество не позволява идентифицирането на мерки за наблюдение на възможните

въздействия върху околната среда на проекти, финансирани по тази Програма. Поради това целта на мониторинга трябва да е да се гарантира, че ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА не подпомага неблагоприятни последици върху екологичните цели на ЕС и политиката на ЕС за околната среда, дори когато прякото въздействие ще настъпи единствено в дългосрочен план. Предлага се да се запази вземането предвид на ясни екологични критерии в ръководствата за кандидатстване за проекти по Програмата. В допълнение към това, проектните предложения и докладите по проектите трябва да обхващат очакваните и действително иницирираните последици върху околната среда, дори когато те са само непреки. Трябва да се изготвя редовна оценка на очакваните и иницирираните последици на проектите, финансирани от ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА, за да се избегне несъвместимост на ориентацията при изпълнението на Програмата с екологичните цели на ЕС и общата политика в областта на околната среда.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1 Цел на стратегическата екологична оценка

Съгласно Директива 2001/42/ЕО (наричана по-нататък Директивата за СЕО), приета от Европейския парламент и Съвета, при разработването и изменянето на определени планове и програми, в това число програмите, които оказват влияние върху други планове и програми (член 3 и Приложение II на Директивата за СЕО) се изисква Стратегическа екологична оценка (СЕО). Следователно оценката на въздействието върху околната среда на Програмата за междурегионално сътрудничество 2014–2020 (наричана по-нататък Програмата) е задължителна. Приложение II на Директивата за СЕО определя критериите за оценка на потенциалното въздействие върху околната среда.

Целта на СЕО е да се разгледат последиците на изпълнението на ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА върху околната среда. СЕО се състои от изготвяне на екологичен доклад за последиците, както и консултации със съответните органи и обществеността. Констатациите и препоръките в екологичния доклад и от консултациите трябва да бъдат взети предвид при разработването на окончателния вариант и одобряването на програмата.

Стратегия „Европа 2020 – Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж (COM(2010) 2020)“ изисква всички инструменти на равнище ЕС да допринасят за постигането на тази първостепенна стратегия. По този начин укрепването на устойчивото и стабилно от екологична гледна точка икономическо развитие се налага като задължение на всички участници. Оценката трябва да провери до каква степен ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА подкрепя екологичните цели на Европейския съюз и не противодейства на резултатите и целите, така както те са посочени в съответните стратегии като *Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа (пътна карта за ресурсна ефективност)* (COM(2011) 571), *Пътна карта за постигане на конкурентоспособна икономика с ниска въглеродна интензивност (пътна карта за ниска въглеродна интензивност)* (COM(2011) 112), *Рамковата директива за водите (РДВ)* (Директива 2000/60/ЕО), или *Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие до 2020 година* (COM(2011) 24). Настоящата СЕО се изготвя успоредно с разработването на Програмата с цел да идентифицира и оцени възможните последици на програмата и на всички разумни алтернативи върху околната среда на етапа на изготвянето и преди приемането на Програмата.

В хода на изготвянето на Екологичния доклад като технически референтни документи са използвани следните документи:

- Насоки за предварителна оценка (януари 2013 г.) – Приложение 1: Последваща оценка и Стратегическата екологична оценка
- Прилагане на Директива 2001/42/ЕО относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда (2004 г.)
- Leitfaden zur Strategischen Umweltprüfung (Федерална агенция по околната среда на Германия) (2009 г.)

Екологичният доклад се основава на окончателния вариант на Програмата за 2014–2020 от 19 ноември 2013 г. Измененията в преработения вариант на Програмата от 20 декември 2013 г. са взети предвид в Екологичния доклад.

1.2 Процесът на изготвяне на СЕО

Директива 2001/42/ЕО относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда (Директива за СЕО)

Член 1

Цели

Целта на настоящата директива е да предостави високо равнище на защита на околната среда и да допринесе за интегрирането на екологичните съображения в подготовката и приемането на планове и програми, с оглед съдействие за устойчиво развитие чрез осигуряване, че в съответствие с настоящата директива, се изготвя екологична оценка на определени планове и програми, които е вероятно да имат съществени последици върху околната среда.

СЕО е ключов инструмент на политиката за интегриране на екологичните съображения в планове, програми и стратегии. СЕО беше въведена в ЕС през 2001 година, когато влезе в сила Директивата за СЕО. Основната цел на СЕО е да се гарантира, че екологичните последици от решенията се вземат предвид преди окончателното вземане на тези решения. Консултациите с компетентните органи и обществеността са неразделна част от процедурата на изготвяне на СЕО.

- Етапът на определяне на обхвата е задължителен в рамките на СЕО. На този етап се дефинират съдържанието и обхватът на екологичния доклад. Процедурата по определяне на обхвата включва консултации със съответните органи.
- Следващият етап е изготвянето на екологичния доклад. Екологичният доклад представя подробно вероятните значителни последици върху околната среда и разумните алтернативи. Въпросите, които трябва да бъдат разгледани, са изброени в Приложение I на Директивата за СЕО.
- Екологичният доклад трябва да е достъпен за обществеността като основа за консултациите с обществеността и органите с отговорности в областта на околната среда.
- Докладът относно последиците върху околната среда и резултатите от консултациите трябва да бъде взет предвид преди одобряването на програмата.
- След одобряването на програмата и екологичния доклад, органите с отговорности в областта на околната среда и обществеността трябва да бъдат информирани и трябва да им се предостави съответната информация.
- С цел идентифициране на всички непредвидени неблагоприятни последици колкото е възможно по-рано, е необходимо да се осигури мониторинг на значителните последици на програмата върху околната среда.³

За целите на СЕО на Програмата за сътрудничество 2014–2020, на 5 ноември 2013 г. до органите с отговорности в областта на околната среда в държавите–членки на ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА (ЕС–28 + Норвегия + Швейцария) беше изпратено предложение за определяне на обхвата на оценката, представлящо предложение за степента и равнището на подробност на оценката, като бяха поискани коментари и предложения. Получените коментари и предложения бяха взети предвид при изготвянето на екологичния доклад.

Заедно с окончателния вариант на Програмата, Екологичният доклад е обект на обществената консултация, която се предлага да се проведе от 10 януари 2014 г. до 21 март 2014 г.

³ <http://ec.europa.eu/environment/eia/sea-legalcontext.htm> (21.11.2013 г.)

След обществената консултация ще бъде изготвен консултативен доклад, в който ще бъдат представени получените коментари и вземането им под внимание.

1.3 Рамка на оценката

Оценката на потенциалните значителни въздействия върху околната среда е свързана с Програмата за сътрудничество ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА 2014–2020. Областите на оценката са общият стратегически подход, дефинираните Инвестиционни приоритети (ИП), съответно Специфичните цели (СЦ), и свързаните с тях очаквани резултати и типове дейности, които ще бъдат подпомогани, както и дефинираните показатели.

Съгласно разпоредбата в Програмата, територията на ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА включва цялата територия на Европейския съюз (ЕС–28) плюс държавите – партньори Норвегия и Швейцария. Във връзка с повечето екологични въпроси извън границите на тази територия не могат да се очакват значителни въздействия. Изключения са климатът на земята и отчасти ресурсната ефективност (вж. ЕС (2011 г.) Перспективи на ресурсната ефективност в ЕС в глобален контекст; стр. 26). Обаче, „Представяне на действителните действащи цели за опазване на околната среда“ (глава 3.1) и „Характеристики на околната среда, състояние на околната среда в случай на неприлагане на програмата и съществуващи екологични проблеми“ (глава 4) са ограничени до непосредствената територия на Европейския съюз.

Официалната времева рамка на Програмата обхваща периода от 2014 до 2020 година. Като се добавят 2 години за приключването на финансираните проекти, периодът, взет предвид в оценката, е от 2014 до 2022 година.

2 ПРОГРАМА ЗА МЕЖДУРЕГИОНАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО 2014–2020 ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА)

2.1 Връзка с други програми и стратегии в областта

ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА допринася за „обмен на опит по тематични цели между партньорите в рамките на Съюза за идентифициране и разпространение на добри практики с оглед на тяхното пренасяне главно към оперативните програми по целта за Инвестиции за растеж и работни места, но също така, където е уместно, към програмите по целта за Европейското териториално сътрудничество (ЕТС).“⁴ Това ще бъде постигнато чрез подпомагане и улесняване на усвояване на политики, обмен на знания и пренос на добри практики между регионалните и местните органи и други участници с регионално значение.⁵

Като инструмент за прилагане на политиката на сближаване на ЕС, ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА допринася за основната цел на политиката на сближаване, а именно да ограничи съществуващите различия между държавите членки и регионите на ЕС от гледна точка на тяхното социално и икономическо развитие и опазване на околната среда при отчитане на техните специфични териториални и социални условия и потенциал.

Политиката на сближаване подпомага постигането на целите на стратегия „Европа 2020“ (COM(2010) 2020)

- интелигентен растеж — изграждане на икономика, основаваща се на знания и иновации;
- устойчив растеж — насърчаване на по-екологична и по-конкурентоспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите;
- приобщаващ растеж — насърчаване на икономика с високи нива на заетост, която да създава условия за социално и териториално сближаване.

⁴ Европейска комисия (2011 г.): Регламент за ЕТС (предложение), член 2, параграф 3, буква а)

⁵ Преработен окончателен вариант на Програма за сътрудничество ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА 2014–2020, стр. 4

По този начин „Европа 2020“ представлява общата „стратегическа опора“ за ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА.

Програмата е пряко свързана с редица политически документи на ЕС, които са разработени с цел постигане целите на „Европа 2020“. Те включват:

- Териториален дневен ред на Европейския съюз 2020 „Към приобщаваща, интелигентна и устойчива Европа на разнообразните региони“ (май 2011 г.)
- „Хоризонт 2020“ – Рамкова програма за научни изследвания и иновации 2014–2020 (COM(2011) 809)
- Програма за конкурентоспособност на предприятията и за малките и средните предприятия (2014–2020 г.) (COSME) (COM (2011) 834)
- Пътна карта за постигане през 2050 година на конкурентоспособна икономика с ниска въглеродна интензивност (COM(2011) 112)
- Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа (COM(2011) 572)
- Програма за действия в областта на околната среда и климата (Програма LIFE) за периода 2014–2020 (PE-COS 70/13, 16103/13 ADD1)
- План за действие за екологични иновации (COM(2011) 899)

Нещо повече, Програмата има връзки с няколко Директиви и Стратегии на ЕС.

Освен с политики и програми на ЕС, Програмата има връзки и с регионални политики и програми, разработването и изпълнението на които ще бъде подпомогнато. Може да се каже, че Програмата представлява един междурегионален улесняващ механизъм, който засилва приноса към целите и политиките на ЕС като повишава оперативния капацитет в регионите. Поради това тя има по-скоро непряка отколкото пряка отговорност за този принос.

Програмата обхваща цялата територия на Европейския съюз (ЕС–28) плюс Норвегия и Швейцария. Тя ще бъде съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) с бюджет в размер на 359 милиона евро за периода 2014–2020 година⁶.

2.2 Кратко представяне на стратегическия подход на Програмата⁷

Формулираната мисия описва непосредствената връзка на Програмата с „Европа 2020“:

„Програмата ще допринесе за интелигентния, устойчив и приобщаващ растеж в Европа като подпомага (и улеснява) обмена на знания и преноса на добри практики между участниците с регионално значение с цел усъвършенстване на регионалната политика / Политиката на сближаване.“

Предвижданият принос на Програмата се основава на основните териториални потребности и предизвикателства на региона на ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА. Той също така се основава на опита в сферата на междурегионалното сътрудничество в рамките на предишни програми.

Свързана с поставените цели за междурегионално сътрудничество⁸, формулираната мисия води до общата цел на тази Програма, която е както следва:

„Подобряване на изпълнението на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално програмите по целт Инвестиции за растеж и работни места и, когато е уместно, програмите по цел ЕТС,

⁶ Преработен окончателен вариант на Програма за сътрудничество ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА 2014–2020, стр. 4

⁷ Обяснителната бележка за определяне на обхвата, основаваща се на варианта на Програмата от септември 2013 г.; междувремето Програмата беше доработена, като Специфичните цели, очакваните резултати и дейностите, които да бъдат подпомогани, бяха преформулирани. Промените са взети предвид в Екологичния доклад.

⁸ Европейска комисия (2011 г.): Регламент за ЕТС (предложение), член 2

чрез насърчаване на обмена на опит и усвояването на политики между участници с регионално значение.“

За да бъде сведена до изпълнение общата цел, са дефинирани две оперативни цели:

„1. Улесняване на непрекъснатото усвояване на политики и капитализиране на добрите практики между участниците с регионално значение в цяла Европа с цел засилване на регионалните политики и по-специално изпълнението на програмите за Инвестиции в растеж и работни места и, когато е уместно, ЕТС.

2. Подпомагане на обмена на опит и споделянето на практики между участниците с регионално значение с цел интегриране на наученото от сътрудничеството в регионалните политики, по-конкретно чрез техните програми за Инвестиции в растеж и работни места и, когато е уместно, ЕТС.“⁹

Програмата обхваща 4 Тематични цели (ТЦ 1, ТЦ 3, ТЦ 4 и ТЦ 6, както е предвидено в член 9 на Общия регламент (ОР)), които служат като основа за идентифицираните Приоритетни оси (ПО). В рамките на ПО са избрани 6 Инвестиционни приоритета (ИП, така както е предвидено в член 5 на Регламента за ЕФРР (предложение)) и те се съсредоточават върху 6 Специфични цели (СЦ), т.е. по една Специфична цел за всеки избран Инвестиционен приоритет. Отделните СЦ са „коридорите“ за очакваните резултати и типа дейности, които ще бъдат подпомагани.

Следващият списък отразява сегашния набор от стратегически условия на Програмата, така както са представени в окончателния вариант на Програмата, Раздел 2:

Тематична цел 1: Засилване на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите
Приоритетна ос 1: Научноизследователска дейност, технологично развитие и иновации
Инвестиционен приоритет 1(а): Укрепване на инфраструктурата, необходима за научноизследователска и иновационна дейност, подобряване на капацитета за реализиране на достижения в областта на научноизследователската и иновационната дейност и насърчаване на центрове на компетентност, по-специално центрове, които са от интерес за Европа.
Специфична цел 1.1: Подобряване на изпълнението на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално програмите за Инвестиции за растеж и работни места и, когато е уместно, програмите за ЕТС, в областта на инфраструктурата и капацитета за научноизследователска дейност и иновации.
Очаквани резултати: <ul style="list-style-type: none">
- Основната желана промяна е подобреното изпълнение на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално програмите за Растеж и работни места (РРМ) и, когато е уместно, ЕТС, в областта на инфраструктурата за научноизследователска дейност и иновации и капацитета за реализиране на достижения в областта на научноизследователската дейност и иновациите.
- За да постигнат движен от иновациите растеж, регионалните органи и другите участници с регионално значение трябва да засилят своите „фактори, благоприятстващи“ иновациите: инфраструктурата и капацитета, необходими за процъфтяването на научноизследователската дейност и иновациите в секторите с висок потенциал за иновации. Много региони на ЕС идентифицират тези ключови сектори в Регионални иновационни стратегии за интелигентна

⁹ Преработен окончателен вариант на Програма за сътрудничество ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА 2014–2020, стр. 11

специализация.

- Регионалните политики за инфраструктура и капацитет за иновации трябва да са насочени към въпроси като наличността на изследователски центрове и центрове за компетентности и ИКТ инфраструктури, които да гарантират, че образователната система осигурява квалификацията, необходима в иновативните сектори и обществените съоръжения за финансиране и подкрепа на НИД.
- Програмата ще подпомага обмена на опит и споделянето на практики между участници с регионално значение с конкретната цел да подготви интегрирането на наученото в регионалните политики и дейности за инфраструктура и капацитет на иновации – по-специално чрез програмите за РРМ или ЕТС, но също така и други програми на участващите региони.
- Програмата ще улесни усвояването на политики и капитализацията, като направи така, че подходящите практики и резултати от Проектите за междурегионално сътрудничество и друг опит да са широко достъпни и използвани за регионалните участници, участващи в подпомагането на иновациите в програмите за РРМ, ЕТС и други програми.
- Този обмен на практики между регионите и усвояването на политиките ще повиши капацитета (умения, знания) на участващите лица и организации и ще подготви прилагането на наученото. Това ще доведе до по-добро изпълнение на програмите и политиките (за РРМ и ЕТС) в областта на инфраструктурата за научноизследователска дейност и иновации в участващите региони.

Типове дейности, които ще бъдат подпомагани:

Проекти за междурегионално сътрудничество (по-нататък – „проекти“): Целта на проектите е да се подобри изпълнението на политиките на участващите региони, като се подпомогне обмена на опит и споделянето на практики между участници с регионално значение с конкретната цел да се подготви интегрирането на наученото в регионалните политики и дейности. Чрез проектите ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА възнамерява да подобри главно изпълнението на програмите за Инвестиции за растеж и работни места (РРМ) на участващите региони и, когато е уместно, изпълнението на програмите за Европейско териториално сътрудничество (ЕТС). Обаче в резултат на сътрудничеството може да се подобри изпълнението на други регионални програми и политики в областта на инфраструктурата и капацитета за иновации.

Проектите за междурегионално сътрудничество по правило имат две фази:

- Фаза 1 е посветена на обмена на опита от политиките и подготвянето на прилагането на наученото. До края на тази фаза всеки партниращ регион трябва да изготви План за действие за интегриране на наученото от сътрудничеството в своите регионални политики и/или програми (за Растеж и работни места, ЕТС). Планът за действие трябва да идентифицира мерките, които трябва да бъдат интегрирани, и техния график, работните стъпки, отговорни лица, разходи (ако има такива) и източници на финансиране. Партньорите трябва да включват активно във всички дейности подходящи регионални заинтересовани лица.
- Фаза 2 е посветена на мониторинга от страна на всеки участващ регион на изпълнението на неговия План за действие от отговорните лица на неговата територия. Действителното изпълнение на тези дейности не се финансира от ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА. Този мониторинг се осъществява предимно в контекста на всеки регион. Обаче междурегионалното партньорство може да реши да организира съвместни дейности на този етап на мониторинг, за да продължи процеса на усвояване на политиките.

В надлежно обосновани случаи, фаза 2 може да включва също така пилотни дейности за тестване на определени части на Плана за действие на практика.

Платформа за усвояване на политики („Платформа“) в областта на Научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите: Тя обхваща и двете специфични цели на Приоритет 1. Тази платформа ще бъде „ресурсен център на знанието“ в подкрепа на непрекъснатото усвояване на регионалните политики в областта на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите в цяла Европа, главно по отношение на изпълнението на целите за Растеж и работни места и, когато е уместно, ЕТС. Целта на Платформата е да:

- Допринесе за изграждане на капацитет, чрез подпомагане изграждането на мрежи и обмена на опит между съответните участници в цяла Европа, свързани с програмите за Инвестиции в растеж и работни места и ЕТС.
- Използва резултатите от Проектите за междурегионално сътрудничество и да ги направи достъпни за по-широка аудитория от регионални участници в политиката в цяла Европа.

Платформата предлага дейности и услуги за цялата общност на участниците в регионалните политики и заинтересованите лица, по-специално онези, които участват в програмите за Растеж и работни места и ЕТС в цяла Европа.

Инвестиционен приоритет 1(б):

Насърчаване на инвестициите на предприятията в научноизследователска и иновационна дейност и развиване на връзки и синергии между предприятията, центровете за НИРД и висшето образование, по-конкретно на разработването на продукти и услуги, на трансфера на технологии, на социалната иновация и приложенията за публични услуги, на стимулирането на търсенето, на изграждането на мрежи, на клъстерите и на отворените иновации посредством интелигентна специализация и подкрепа за технологични и приложни научни изследвания, пилотни линии, действия за ранно валидиране на продукти, усъвършенствани производствени възможности и първо производство, по-специално в областта на Ключовите базови технологии и разпространението на технологии с общо предназначение.

Специфична цел 1.2:

Подобряване на изпълнението на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално програмите за Инвестиции за растеж и работни места и, когато е уместно, програмите за ЕТС, които подпомагат предоставянето на иновации от участници в регионалните вериги за иновации в области на „интелигентна специализация“ и възможности за иновации.

Очаквани резултати:

- Основната желана промяна е подобреното изпълнение на регионалните политики и програми, по-специално програмите за Растеж и работни места (РРМ) и, когато е уместно, ЕТС, които подпомагат действителното предоставяне на иновации от участници в регионалните вериги за иновации чрез мерки като развитие на изследователски клъстери, подпомагане на сътрудничеството „в тройна спирала“ и за стопански дейности в области на иновациите.
- Регионалните органи и техните партньори в областта на иновациите трябва да съдействат за сътрудничеството и съвместните инициативи на предприятията, центровете за НИРД и участниците от висшето образование в ключовите за техните региони области на интелигентна специализация и възможности за иновации.
- Създаването на ефективни екосистеми за иновации може да подобри трансфера на технологии и

възникването и икономическото оползотворяване на резултатите от НИРД. Регионите трябва да развият и култивират изследователски клъстери в основните сектори на потенциала си за иновации, за да увеличат движения от иновации растеж. Най-накрая, регионалните участници могат също така да разработват политики, които предизвикват потребление на иновации, например чрез обществени поръчки за иновации.

Програмата ще подпомага обмена на опит между участници с регионално значение от цяла Европа в тази област, за да подготви интегрирането на наученото в регионалните програми за Растеж и работни места, ЕТС или други подходящи регионални програми. Програмата също така ще улесни усвояването на политики и капитализацията, като направи така, че подходящите практики и резултати от Проектите за междурегионално сътрудничество и друг опит да са широко достъпни и използвани за регионалните участници, участващи в подпомагането на иновациите в програмите за РРМ, ЕТС и други програми.

Този обмен на практики между регионите и усвояването на политиките ще повиши капацитета (умения, знания) на участващите лица и организации и ще планира прилагането на наученото. Това ще доведе до по-добро изпълнение на програмите и политиките (за РРМ и ЕТС) в областта на предоставянето на иновации в участващите региони.

Типове дейности, които ще бъдат подпомагани:

Проекти за междурегионално сътрудничество (по-нататък – „проекти“): Целта на проектите е да се подобри изпълнението на политиките на участващите региони, като се подпомогне обмена на опит и споделянето на практики между участници с регионално значение с конкретната цел да се подготви интегрирането на наученото в регионалните политики и дейности. Чрез проектите ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА възнамерява да подобри главно изпълнението на програмите за Инвестиции за растеж и работни места (РРМ) на участващите региони и, когато е уместно, изпълнението на програмите за Европейско териториално сътрудничество (ЕТС). Обаче в резултат на сътрудничеството може да се подобри изпълнението на други регионални програми и политики, подпомагащи предоставянето на иновации.

Проектите за междурегионално сътрудничество по правило имат две фази:

- Фаза 1 е посветена на обмена на опита от политиката и подготвянето на прилагането на наученото. До края на тази фаза всеки партниращ регион трябва да изготви План за действие за интегриране на наученото от сътрудничеството в своите регионални политики и/или програми (за Растеж и работни места, ЕТС). Планът за действие трябва да идентифицира мерките, които трябва да бъдат интегрирани, и техния график, работните стъпки, отговорни лица, разходи (ако има такива) и източници на финансиране. Партньорите трябва да включват активно във всички дейности подходящи регионални заинтересовани лица.
- Фаза 2 е посветена на мониторинга от страна на всеки участващ регион на изпълнението на неговия План за действие от отговорните лица на неговата територия. Действителното изпълнение на тези дейности не се финансира от ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА. Този мониторинг се осъществява предимно в контекста на всеки регион. Обаче междурегионалното партньорство може да реши да организира съвместни дейности на този етап на мониторинг, за да продължи процеса на усвояване на политиките. В надлежно обосновани случаи, фаза 2 може да включва също така пилотни дейности за тестване на определени части на Плана за действие на практика.

Платформа за усвояване на политики („Платформа“) в областта на Научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите: Тя обхваща и двете специфични цели на Приоритет 1. Тази

платформа ще бъде „ресурсен център на знанието“ в подкрепа на непрекъснатото усвояване на регионалните политики в областта на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите в цяла Европа, главно по отношение на изпълнението на целите за Растеж и работни места и, когато е уместно, ЕТС. Целта на Платформата е да:

- Допринесе за изграждане на капацитета чрез подпомагане изграждането на мрежи и обмяна на опит между съответните участници в цяла Европа, свързани с програмите за Инвестиции в растеж и работни места и ЕТС.
- Използва резултатите от Проектите за междурегионално сътрудничество и да ги направи достъпни за по-широка аудитория от регионални участници в политиката в цяла Европа.

Платформата предлага дейности и услуги за цялата общност на регионалните участници в политиката и заинтересованите лица, по-специално онези, които участват в програмите за Растеж и работни места и ЕТС в цяла Европа.

Тематична цел 3:

Повишаване на конкурентоспособността на МСП

Приоритетна ос 2:

Конкурентоспособност на малките и средните предприятия

Инвестиционен приоритет 3(г):

Подкрепа за капацитета на МСП за участие в растежа в регионални, национални и международни пазари, както и в процеса на иновациите;

Специфична цел 2.1:

Подобряване на изпълнението на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално програмите за Инвестиции за растеж и работни места и, когато е уместно, програмите за ЕТС, подпомагащи МСП във всички етапи от техния жизнен цикъл с цел развиване и постигане на растеж и включването им в областта на иновациите.

Очаквани резултати:

- Основната желана промяна е подобреното изпълнение на регионалните политики и програми, по-специално програмите за Растеж и работни места и ЕТС, които подкрепят създаването, развитието и растежа на малки и средни предприятия.
- Потенциалът на предприятията за създаване на нови или използване на съществуващите пазарни възможности започва с наличието на предприемачески умения. Следователно регионалните политики трябва да подкрепят активно развитието на предприемачество и изграждането на капацитет като градивен елемент за създаването на собствен бизнес и растеж.
- Също толкова важно е регионалните органи и лицата, подпомагащи бизнеса, да реагират адекватно на ключовите предизвикателства, които пречат на бизнеса по пътя към растежа, като например достъп до финансиране (например чрез инструменти за начален капитал или гаранции) и знания и достъп до международните пазари. Определени приоритетни целеви групи на политиките за предприемачество (например млади хора, мигранти или жени предприемачи) могат също така да се нуждаят от специфична подкрепа.
- Прозрачният и надежден бизнес климат е от ключово значение за всички икономически субекти. Регионалните процедури могат да бъдат направени по-благоприятна за бизнеса, например свързани с обществените поръчки или електронното фактуриране.
- Програмата ще подпомага обмяна на опит и споделянето на практики между участници с

регионално значение с цел да подготви интегрирането на наученото в регионалните политики и дейности за подпомагане на МСП и предприемачеството.

- Програмата ще улесни усвояването на политики и капитализацията, като направи така, че подходящите практики и резултати от междурегионалното сътрудничество и друг опит да са широко достъпни и използвани за регионалните участници, участващи в подпомагането на иновациите в програмите за РРМ, ЕТС и други програми.
- Този обмен на практики между регионите и усвояването на политиките ще повиши капацитета (умения, знания) на участващите лица и организации и ще подготви прилагането на наученото. Това ще доведе до по-добро изпълнение на програмите за РРМ и ЕТС, но също така и на други програми и политики на участващите региони.

Типове дейности, които ще бъдат подпомагани:

Проекти за междурегионално сътрудничество (по-нататък – „проекти“): Целта на Проектите е да се подобри изпълнението на политиките на участващите региони, като се подпомогне обмена на опит и споделянето на практики между участници с регионално значение с конкретната цел да се подготви интегрирането на наученото в регионалните политики и дейности. Чрез проектите ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА възнамерява да подобри главно изпълнението на програмите за Инвестиции за растеж и работни места (РРМ) на участващите региони и, когато е уместно, изпълнението на програмите за Европейско териториално сътрудничество (ЕТС). Обаче в резултат на сътрудничеството може да се подобри изпълнението на други регионални програми и политики в областта на подкрепата за МСП и предприемачеството.

Проектите за междурегионално сътрудничество по правило имат две фази:

- Фаза 1 е посветена на обмена на опита от политиката и подготвянето на прилагането на наученото. До края на тази фаза всеки партниращ регион трябва да изготви План за действие за интегриране на наученото от сътрудничеството в своите регионални политики и/или програми (за Растеж и работни места, ЕТС). Планът за действие трябва да идентифицира мерките, които трябва да бъдат интегрирани, и техния график, работните стъпки, отговорни лица, разходи (ако има такива) и източници на финансиране. Партньорите трябва да включват активно във всички дейности подходящи регионални заинтересовани лица.
- Фаза 2 е посветена на мониторинга от страна на всеки участващ регион на изпълнението на неговия План за действие от отговорните лица на неговата територия. Действителното изпълнение на тези дейности не се финансира от ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА. Този мониторинг се осъществява предимно в контекста на всеки регион. Обаче междурегионалното партньорство може да реши да организира съвместни дейности на този етап на мониторинг, за да продължи процеса на усвояване на политиките. В надлежно обосновани случаи, фаза 2 може да включва също така пилотни дейности за тестване на определени части на Плана за действие на практика.

Платформа за усвояване на политики („Платформа“) в областта на конкурентоспособността на малките и средните предприятия и предприемачеството: Тази платформа ще бъде „ресурсен център на знанието“ в подкрепа на непрекъснатото усвояване на регионалните политики в областта на политиките за МСП и предприемачеството в цяла Европа, главно по отношение на изпълнението на целите за Растеж и работни места и, когато е уместно, ЕТС. Целта на Платформата е да:

<ul style="list-style-type: none"> • Допринесе за изграждане на капацитета чрез подпомагане изграждането на мрежи и обмена на опит между съответните участници в цяла Европа, свързани с програмите за Инвестиции в растеж и работни места и ЕТС. • Използва резултатите от Проектите за междурегионално сътрудничество и да ги направи достъпни за по-широка аудитория от регионални участници в политиката в цяла Европа. <p>Платформата предлага дейности и услуги за цялата общност на регионалните участници в политиката и заинтересованите лица, по-специално онези, които участват в програмите за Растеж и работни места и ЕТС в цяла Европа.</p>
--

<p>Тематична цел 4:</p> <p>Подкрепа за преминаването към нисковъглеродна икономика във всички сектори</p>
<p>Приоритетна ос 3:</p> <p>Нисковъглеродна икономика</p>
<p>Инвестиционен приоритет 4(д):</p> <p>Насърчаване на стратегии за ниски въглеродни емисии за всички видове територии, по-специално за градските райони, включително насърчаване на устойчива мерки за мултимодална градска мобилност и съответни мерки за намаляване на риска.</p>
<p>Специфична цел 3.1:</p> <p>Подобряване на изпълнението на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално програмите за Инвестиции за растеж и работни места и, когато е уместно, програмите за ЕТС, свързани с преминаването към нисковъглеродна икономика.</p>
<p>Очаквани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Основната желана промяна е подобреното изпълнение на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално програмите за Инвестиции за растеж и работни места и ЕТС, в подкрепа на преминаването към нисковъглеродна икономика. - Регионалните политики и интервенции в тази област включват дейности за подпомагане и инвестиции за повишаване на равнищата на енергийна ефективност, в това число в обществени сгради и в жилищния сектор. Тяхна цел е също така да повишат дела на енергията от възобновяеми източници в енергийния баланс чрез насърчаване и улесняване на производството и разпространението на ВЕИ (<i>като в същото време предотвратяват възможни неблагоприятни последици за биологичното разнообразие, ландшафтните или водите</i>)¹⁰. Друга ключова област на действие е намаляването на емисиите на парникови газове от страна на бизнеса и домакинствата от потреблението на енергия, мобилност и други източници. - Интегрираните регионални стратегии за ниски въглеродни емисии са необходими за идентифициране на най-обещаващите области на действие, мобилизиране на заинтересованите лица, улесняване и канализиране на публичните и частните инвестиции и повишаване на осведомеността на жителите, бизнеса и другите субекти за необходимостта от и възможностите за използване на нисковъглеродни алтернативи. Регионалните органи също така могат да улеснят развитието на нисковъглеродни иновации и да ускорят тяхното прилагане чрез зелени обществени поръчки, регионални пилотни проекти и инвестиционни схеми.

¹⁰ Текстът в курсив е добавен в резултат на препоръките на експертите по СЕО (вж. също глава 6).

- Програмата ще подпомага обмена на опит и споделянето на практики между участници с регионално значение с конкретната цел да подготви интегрирането на наученото в регионалните политики и дейности. Програмата също така ще улесни усвояването на политики и капитализацията, като направи така, че подходящите практики и резултати от Проектите за междурегионално сътрудничество и друг опит да са широко достъпни и използвани за регионалните участници в политиките.
- Този обмен на практики между регионите и усвояването на политиките ще повиши капацитета (умения, знания) на участващите лица и организации и ще планира прилагането на наученото. Това ще доведе до по-добро изпълнение на програмите и политиките (за РРМ и ЕТС) в областта на нисковъглеродната икономика.

Типове дейности, които ще бъдат подпомогани:

Проекти за междурегионално сътрудничество (по-нататък – „проекти“): Целта на проектите е да се подобри изпълнението на политиките на участващите региони, като се подпомогне обмена на опит и споделянето на практики между участници с регионално значение с конкретната цел да се подготви интегрирането на наученото в регионалните политики и дейности. Чрез проектите ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА възнамерява да подобри главно изпълнението на програмите за Инвестиции за растеж и работни места (РРМ) на участващите региони и, когато е уместно, изпълнението на програмите за Европейско териториално сътрудничество (ЕТС). Обаче в резултат на сътрудничеството може да се подобри изпълнението на други регионални програми и политики в областта на нисковъглеродната икономика.

Проектите за междурегионално сътрудничество по правило имат две фази:

- Фаза 1 е посветена на обмена на опита от политиката и подготвянето на прилагането на наученото. До края на тази фаза всеки партниращ регион трябва да изготви План за действие за интегриране на наученото от сътрудничеството в своите регионални политики и/или програми (за Растеж и работни места, ЕТС). Планът за действие трябва да идентифицира мерките, които трябва да бъдат интегрирани, и техния график, работните стъпки, отговорни лица, разходи (ако има такива) и източници на финансиране. Партньорите трябва да включват активно във всички дейности подходящи регионални заинтересовани лица.
- Фаза 2 е посветена на мониторинга от страна на всеки участващ регион на изпълнението на неговия План за действие от отговорните лица на неговата територия. Действителното изпълнение на тези дейности не се финансира от ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА. Този мониторинг се осъществява предимно в контекста на всеки регион. Обаче междурегионалното партньорство може да реши да организира съвместни дейности на този етап на мониторинг, за да продължи процеса на усвояване на политиките. В надлежно обосновани случаи, фаза 2 може да включва също така пилотни дейности за тестване на определени части на Плана за действие на практика.

Платформа за усвояване на политики („Платформа“) в областта на преминаването към нисковъглеродна икономика: Тази платформа ще бъде „ресурсен център на знанието“ в подкрепа на непрекъснатото усвояване на регионалните политики в областта на нисковъглеродната икономика в цяла Европа, главно по отношение на изпълнението на целите за Растеж и работни места и, когато е уместно, ЕТС. Целта на Платформата е да:

- Допринесе за изграждане на капацитета чрез подпомагане изграждането на мрежи и обмена на опит между съответните участници в цяла Европа, свързани с програмите за Инвестиции в растеж

и работни места и ЕТС.

- Използва резултатите от Проектите за междурегионално сътрудничество и да ги направи достъпни за по-широка аудитория от регионални участници в политиката в цяла Европа.

Платформата предлага дейности и услуги за цялата общност на регионалните участници в политиката и заинтересованите лица, по-специално онези, които участват в програмите за Растеж и работни места и ЕТС в цяла Европа.

Тематична цел 6:

Опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност

Приоритетна ос 4:

Околна среда и ресурсна ефективност

Инвестиционен приоритет 6(в):

Съхраняване, опазване, популяризиране и развитие на природното и културно наследство

Специфична цел 4.1:

Подобряване на изпълнението на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално програмите за Инвестиции за растеж и работни места и, когато е уместно, програмите за ЕТС, в областта на опазването и развитието на природното и културното наследство.

Очаквани резултати:

- Основната желана промяна е подобреното изпълнение на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално програмите за Инвестиции за растеж и работни места и ЕТС, свързани с опазването, популяризирането и развитието на природното наследство, биологичното разнообразие и екосистемите, както и с подпомагането на културното наследство.
- Регионалните участници трябва да опазват екосистемите и уязвимите ландшафти и да предотвратят загубата на биологично разнообразие и деградацията на почвите в своите територии с цел да предотвратят (по-нататъшното) разрушаване на тези природни ресурси. Устойчивото управление и експлоатация на природната среда могат също така да благоприятстват устойчиво регионално развитие, основаващо се на така наречените екосистемни услуги (например опрашването за селското стопанство, или естествени площи за събиране на наводнения) и качество на природата (например туризъм, привлекателност на региона). При опазването и експлоатацията на регионалното културно наследство се използва същата логика.
- Регионалните участници в управлението на природното и културното наследство трябва да дефинират координирани, основани на местоположението стратегии и дейности, които постигат равновесие между мерките по опазване и устойчивата експлоатация на тези активи. Това може да включва подобряване на схемите за опазване на биологичното разнообразие, устойчиво използване на НАТУРА 2000 или други защитени зони, повишаване на информираността и чувствителността на участниците.
- Програмата подпомага обмена на опит и споделянето на практики между участници с регионално значение с цел да се подготви интегрирането на наученото в регионалните политики и дейности. Програмата също така ще улесни усвояването на политики и капитализацията, като направи така, че подходящите практики и резултати от Проектите за междурегионално сътрудничество и друг опит да са широко достъпни и използвани за регионалните участници в политиките.
- Този обмен на практики между регионите и усвояването на политиките ще повиши капацитета (умения, знания) на участващите лица и организации и ще планира прилагането на наученото. Това

ще доведе до по-добро изпълнение на програмите и политиките (за РРМ и ЕТС) в областта на природното и културното наследство.

Типове дейности, които ще бъдат подпомагани:

Проекти за междурегионално сътрудничество (по-нататък – „проекти“): Целта на проектите е да се подобри изпълнението на политиките на участващите региони, като се подпомогне обмена на опит и споделянето на практики между участници с регионално значение с конкретната цел да се подготви интегрирането на наученото в регионалните политики и дейности. Чрез проектите ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА възнамерява да подобри главно изпълнението на програмите за Инвестиции за растеж и работни места (РРМ) на участващите региони и, когато е уместно, изпълнението на програмите за Европейско териториално сътрудничество (ЕТС). Обаче в резултат на сътрудничеството може да се подобри изпълнението на други регионални програми и политики, свързани с подкрепата за опазването и развитието на природното и културното наследство.

Проектите за междурегионално сътрудничество по правило имат две фази:

- Фаза 1 е посветена на обмена на опита от политиката и подготвянето на прилагането на наученото. До края на тази фаза всеки партниращ регион трябва да изготви План за действие за интегриране на наученото от сътрудничеството в своите регионални политики и/или програми (за РРМ, ЕТС). Планът за действие трябва да идентифицира мерките, които трябва да бъдат интегрирани, и техния график, работните стъпки, отговорни лица, разходи (ако има такива) и източници на финансиране. Партньорите трябва да включват активно във всички дейности подходящи регионални заинтересовани лица.
- Фаза 2 е посветена на мониторинга от страна на всеки участващ регион на изпълнението на неговия План за действие от отговорните лица на неговата територия. Действителното изпълнение на тези дейности не се финансира от ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА. Този мониторинг се осъществява предимно в контекста на всеки регион. Обаче междурегионалното партньорство може да реши да организира съвместни дейности на този етап на мониторинг, за да продължи процеса на усвояване на политиките. В надлежно обосновани случаи, фаза 2 може да включва също така пилотни дейности за тестване на определени части на Плана за действие на практика.

Платформа за усвояване на политики („Платформа“) в областта на Околна среда и ресурсна ефективност, свързана с двете специфични цели на Приоритетна ос 4: Тази платформа ще бъде „ресурсен център на знанието“ в подкрепа на непрекъснатото усвояване на регионалните политики в областта на околната среда и ресурсната ефективност в цяла Европа, главно по отношение на изпълнението на целите за Растеж и работни места и, когато е уместно, ЕТС. Целта на Платформата е да:

- Допринесе за изграждане на капацитета чрез подпомагане изграждането на мрежи и обмена на опит между съответните участници в цяла Европа, свързани с програмите за Растеж и работни места и ЕТС.
- Използва резултатите от Проектите за междурегионално сътрудничество и да ги направи достъпни за по-широка аудитория от регионални участници в политиката в цяла Европа.

Платформата предлага дейности и услуги за цялата общност на регионалните участници в политиката и заинтересованите лица, по-специално онези, които участват в програмите за РРМ и ЕТС в цяла Европа.

Инвестиционен приоритет 6(ж):

Подкрепа за индустриалния преход към икономика, използваща ресурсите по-ефективно, насърчаване на

зеления растеж, екологичните иновации и управлението на екологичните показатели в публичния и частния сектор.

Специфична цел 4.2:

Подобряване на изпълнението на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално програмите за Инвестиции за растеж и работни места и, когато е уместно, програмите за ЕТС, насочени към повишаване на ресурсната ефективност, зеления растеж, екологичните иновации и управлението на екологичните показатели.

Очаквани резултати:

- Основната желана промяна е подобреното изпълнение на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално за Инвестиции за растеж и работни места и ЕТС, които подпомагат преминаването към икономика, използваща ресурсите ефективно и основана на зеления растеж и екологичните иновации, и подобряват управлението на екологичните показатели.
- Природните ресурси като металите, минералите, горивата и дървесината, но също така и водите, земята и чистият въздух стават все по-оскъдни. Оползотворяването на тези ресурси по ефективен и съзнателен начин е съществено за постигането на устойчив растеж в Европа и също така предоставя големи икономически възможности.
- Регионалните участници могат да направят така, че предприятията да са годни да се стремят към зелен растеж и екологични иновации с цел развитие на нови продукти и услуги, намаляване на входящите ресурси, свеждане на отпадъците до минимум и подобряване на управлението на запасите от ресурси. Те могат също така да са водещи във въвеждането на нови зелени продукти и услуги, например чрез зелени обществени поръчки.
- Те могат също така да повишат информираността и да предоставят стимули за бизнеса и домакинствата, които да провокират промяна в моделите на потребление и намаляване на отпадъците и емисиите на замърсители във въздуха, почвата и водата. Регионалните органи могат също така да инвестират в бъдещо подобряване на управлението на отпадъци, пречистването на води и рециклирането.
- Програмата ще подпомага обмена на опит и споделянето на практики между участници с регионално значение с цел да подготви интегрирането на наученото в регионалните политики и дейности. Програмата също така ще улесни усвояването на политики и капитализацията, като направи така, че подходящите практики и резултати от Проектите за междурегионално сътрудничество и друг опит да са широко достъпни за регионалните участници в политиките.
- Междурегионалният обмен на практики между регионите и усвояването на политиките ще повиши капацитета (умения, знания) на участващите лица и организации и ще подготви прилагането на наученото. Това ще доведе до по-добро изпълнение на програмите и политиките (за РМР и ЕТС) в областта на ресурсната ефективност, зеления растеж и управлението на екологичните показатели.

Типове дейности, които ще бъдат подпомагани:

Проекти за междурегионално сътрудничество (по-нататък – „проекти“): Целта на проектите е да се подобри изпълнението на политиките на участващите региони, като се подпомогне обмена на опит и споделянето на практики между участници с регионално значение с конкретната цел да се подготви интегрирането на наученото в регионалните политики и дейности. Чрез проектите ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА възнамерява да подобри главно изпълнението на програмите за Инвестиции за растеж и работни места

(PPM) на участващите региони и, когато е уместно, изпълнението на програмите за Европейско териториално сътрудничество (ЕТС). Обаче в резултат на сътрудничеството може да се подобри изпълнението на други регионални програми и политики в областта на икономиката, използваща ресурсите ефективно.

Проектите за междурегионално сътрудничество по правило имат две фази:

- Фаза 1 е посветена на обмена на опита от политиката и подготвянето на прилагането на наученото. До края на тази фаза всеки партниращ регион трябва да изготви План за действие за интегриране на наученото от сътрудничеството в своите регионални политики и/или програми (за Растеж и работни места, ЕТС). Планът за действие трябва да идентифицира мерките, които трябва да бъдат интегрирани, и техния график, работните стъпки, отговорни лица, разходи (ако има такива) и източници на финансиране. Партньорите трябва да включват активно във всички дейности подходящи регионални заинтересовани лица.
- Фаза 2 е посветена на мониторинга от страна на всеки участващ регион на изпълнението на неговия План за действие от отговорните лица на неговата територия. Действителното изпълнение на тези дейности не се финансира от ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА. Този мониторинг се осъществява предимно в контекста на всеки регион. Обаче междурегионалното партньорство може да реши да организира съвместни дейности на този етап на мониторинг, за да продължи процеса на усвояване на политиките. В надлежно обосновани случаи, фаза 2 може да включва също така пилотни дейности за тестване на определени части на Плана за действие на практика.

Платформа за усвояване на политики („Платформа“) в областта на Околна среда и ресурсна ефективност, свързана с двете специфични цели на Приоритетна ос 4: Тази платформа ще бъде „ресурсен център на знанието“ в подкрепа на непрекъснатото усвояване на регионалните политики в областта на ресурсната ефективност в цяла Европа главно по отношение на изпълнението на целите за Растеж и работни места и, когато е уместно, ЕТС. Целта на Платформата е да:

- Допринесе за изграждане на капацитета чрез подпомагане изграждането на мрежи и обмена на опит между съответните участници в цяла Европа, свързани с програмите за Инвестиции в растеж и работни места и ЕТС.
- Използва резултатите от Проектите за междурегионално сътрудничество и да ги направи достъпни за по-широка аудитория от регионални участници в политиката в цяла Европа.

Платформата предлага дейности и услуги за цялата общност на регионалните участници в политиката и заинтересованите лица, по-специално онези, които участват в програмите за Растеж и работни места и ЕТС в цяла Европа.

2.3 Дейности, които се предвижда да бъдат подпомогани по Инвестиционните приоритети

Определеният тип интервенции формират спецификата тази Програма: При всички СЦ дейностите, които ще бъдат подпомогани, са едни и същи по своя характер и са диференцирани само от индивидуалната тематична ориентация на „своята“ съответна Специфична цел. Това отразява стратегическата ориентация на дефинираните оперативни цели на Програмата (вж. глава 2.2 по-горе). Планираните интервенции са насочени към подпомагане на „усвояването на политиките и непрекъснатото капитализиране на добрите практики на регионалната политика“, както и към подкрепата за „междурегионалното сътрудничество между регионалните участници, посветено на усвояване на политиките и обмен на добри практики“. И двете

направления се съсредоточават върху подобряването на изпълнението и мониторинга на регионалните програми за Инвестиции в растеж и работни места, както и ЕТС, когато е подходящо.

Този подход на интервенцията е отразен също така в конкретните дейности, които ще бъдат подпомагани. Списъкът на потенциалните дейности по направления на интервенция е един и същ за всички СЦ. Разликите са в специфичната ориентация на някои дейности в съответствие с характера на Инвестиционния приоритет:

Дейностите по Проектите за междурегионално сътрудничество могат да включват (списъкът не е изчерпателен):

- Изготвяне на планове за действие (задължително)
- Проучвания и анализи:
  - (СЦ 1.1) на регионалните политики в областта на инфраструктурата за иновации
  - (СЦ 1.2) анализи и проучвания, свързани с политики, например в областта на стимулирането на регионалното сътрудничество в тройна спирала
  - (СЦ 2.1) на политиките в областта на подпомагането на МСП и предприемачеството
  - (СЦ 3.1) във връзка с регионалните стратегии за ниски въглеродни емисии
  - (СЦ 4.1) на политиките в областта на природното и културното наследство
  - (СЦ 4.2) на регионалните политики, свързани с ресурсната ефективност, екологичните иновации и управлението на екологичните показатели
- Срещи и дейности с групата на местните заинтересовани лица
- Междурегионални учебни посещения:
  - (СЦ 1.1) посещения на обменни начала за проучване на съоръженията и политиките за подкрепа на НИД
  - (СЦ 1.2) например за запознаване с управлението на клъстери в партниращите региони
  - (СЦ 2.1) например за запознаване с инструментите за подпомагане и политиките в областта на предприемачеството в партниращите региони
  - (СЦ 3.1) за запознаване с инструментите и програмите на партниращите региони, свързани с производството на енергия от възобновяеми източници, енергийната ефективност и устойчивата мобилност
  - (СЦ 4.1) посещения на обменни начала за проучване на интервенциите на партньорите в областта на природното и културното наследство
  - (СЦ 4.2) за запознаване с политиките на партниращите региони за ефективна по отношение на ресурсите регионална икономика
- Междурегионални семинари и събития за обмен и изграждане на капацитет
  - (СЦ 1.1) в областта на инфраструктурата за иновации
  - (СЦ 1.2) в областта на предоставянето на иновации
  - (СЦ 2.1) в областта на подпомагането на МСП и предприемачеството
  - (СЦ 3.1) в областта на нисковъглеродната икономика
  - (СЦ 4.1) в областта на природното и културното наследство
  - (СЦ 4.2) в областта на ресурсната ефективност
- Споделяне и разпространяване на резултатите от проектите

- Мониторинг и анализ на резултатите от Планове за действие (само за фаза 2)
- Пилотни дейности (само за фаза 2)

Дейностите и услугите на Платформата за усвояване на политики могат да включват (списъкът не е изчерпателен):

- Проследяване, доколкото е възможно, на новостите в програмите за РРМ и ЕТС в Европа по теми
  - (СЦ 1.1) във връзка с Научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите (НИДТРИ) с цел идентифициране на възможен интересен опит
  - (СЦ 1.2) във връзка с Научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите (НИДТРИ) с цел идентифициране на възможен интересен опит
  - (СЦ 2.2) във връзка с конкурентоспособността на МСП и предприемачеството с цел идентифициране на възможен интересен опит
  - (СЦ 3.1) във връзка с темата за нисковъглеродната икономика по Приоритет 3 с цел идентифициране на възможен интересен опит
  - (СЦ 4.1) във връзка с Околната среда и ресурсната ефективност с цел идентифициране на възможен интересен опит
  - (СЦ 4.2) във връзка с околната среда и ресурсната ефективност с цел идентифициране на възможен интересен опит
- (само за СЦ 1.1 и СЦ 1.2): Поддържане на тясно сътрудничество с Платформата за интелигентна специализация¹¹ с цел обмен на информация и осигуряване на допълняемост на дейностите
- Анализ и съпоставка на съдържанието на проекти по Приоритетна ос 1 (*съответно Приоритетна ос 2, Приоритетна ос 3 и Приоритетна ос 4*) и други приоритети, ако е подходящо
- Разработване на тематични публикации като бюлетини, проучвания, препоръки за политиките, свързани с регионални предизвикателства пред НИДТРИ
  - (СЦ 1.1) във връзка с регионалните предизвикателства пред НИДТРИ
  - (СЦ 1.2) във връзка с регионалните предизвикателства пред НИДТРИ
  - (СЦ 2.1) във връзка с предприемачеството и МСП
  - (СЦ 3.1) във връзка с въпросите на регионалната нисковъглеродна икономика
  - (СЦ 4.1) във връзка с околната среда и ресурсната ефективност
  - (СЦ 4.2) във връзка с ресурсната ефективност
- Организиране на тематични събития и срещи за участниците и заинтересованите лица, участващи в програми за Инвестиции в растеж и работни места и ЕТК в областта на Приоритет 1 (*съответно Приоритетна ос 2, Приоритетна ос 3 и Приоритетна ос 4*) (с други Платформи, когато са налице силни тематични синергии).
- Организиране и подпомагане на партньорски проверки между Европейските региони в подкрепа на усъвършенстването на политики и изграждането на капацитета

---

¹¹ Тази допълнителна платформа се управлява от Институт за перспективни технологични изследвания (Institute for Prospective Technological Studies, Севиля, Испания) и е посветена на обмена на опит в областта на начините на изготвяне на стратегии за интелигентна специализация (въпроси, свързани с процедурата и методологията). Платформата за усвояване на политики ще допълва работата на ИПТИ, като се съсредоточава върху въпросите, свързани със съдържанието.
(вж. Преработен окончателен вариант на Програма за сътрудничество ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА 2014–2020, стр. 20)

- Предоставяне на консултации за Проекти по Приоритетна ос 1 (съответно Приоритетна ос 2, Приоритетна ос 3 и Приоритетна ос 4) при необходимост
- Предоставяне на консултации на органите на Програма ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА във връзка със стратегическата ориентация на програмата (например предложения за тематични покани за набиране на предложения)
  - (СЦ 1.1) в областта на НИДТРИ
  - (СЦ 1.2) в областта на НИДТРИ
  - (СЦ 2.1) в областта на конкурентоспособността на МСП и предприемачеството
  - (СЦ 3.1) в областта на преминаването към нисковъглеродна икономика
  - (СЦ 4.1) в областта на околната среда и ресурсната ефективност
  - (СЦ 4.2) в областта на ресурсната ефективност
- Оценка на и предоставяне на консултации във връзка с подходящостта на възможните пилотни дейности, предложени по Проектите във фаза 2
- Осигуряване и модериране на онлайн инструменти за сътрудничество за обмен на знания и усвояване на политики
- Изплащане на отговори на искания за информация от отделни участници и заинтересовани лица, участващи в програми за Растеж и работни места и ЕТС в областта на Приоритетна ос 1 (съответно Приоритетна ос 2, Приоритетна ос 3 и Приоритетна ос 4)

2.3 Хоризонтални принципи

В допълнение към Приоритетните оси, Инвестиционните приоритети и Специфичните цели, в Програмата са включени три хоризонтални принципа: устойчиво развитие, равни възможности и недискриминация, както и равенство между мъжете и жените. Тези хоризонтални принципи съответстват на член 7 и член 8 на Общия регламент (ОР), който е задължителен за програми, съфинансирани със средства от структурните фондове.

Съгласно значението на „устойчиво развитие“ за ЕС, така както е описано в член 8 на ОР, то се съсредоточава изключително върху опазването на околната среда, опазването на климата и ефективното използване на ресурсите.

3 ЕКОЛОГИЧНИ ЦЕЛИ

3.1 Представяне на действителните действащи цели за опазване на околната среда

В следващата таблица са изброени съществуващите цели с най-голяма важност и свързаните с тях показатели. Избраните показатели се фокусират върху „Основния пакет от показатели (ОПП)“. Отчасти са посочени други показатели, ако те отговарят на екологичната цел или ако няма подходящ показател от ОПП. Преглед на целите и резултатите на политиката в областта на околната среда за периода 2010–2050 г. може да бъде открит в доклада на ЕАОС „Към зелена икономика в Европа“ от 2013 г.

Таблица 1: Екологични проблеми от практическо значение, екологични цели и задачи на ЕС и свързана с тях информация

Екологични проблеми	Екологични цели и задачи	Показатели Източник: Европейска агенция за околната среда – Показатели и фактологични справки за околната среда в Европа – Уеб сайт, 1 ноември 2013 г.
Население, здраве на хората	<p>Тематична стратегия за замърсяването на въздуха (COM(2005) 446):</p> <p>Спрямо ситуацията през 2000 г., Стратегията поставя конкретни дългосрочни цели (за 2020 г.):</p> <ul style="list-style-type: none"> • намаляване на загубата на средната продължителност на живота в резултат на излагане на прахови частици с 47 %; • намаляване на острите случаи на смъртност в резултат на излагане на озон с 10 %. <p>За да бъдат постигнати тези цели,</p> <ul style="list-style-type: none"> • емисиите на SO₂ трябва да бъдат намалени с 82 %, • емисиите на NO_x трябва да бъдат намалени с 60 %, • летливите органични съединения (VOCs) трябва да бъдат намалени с 51 %, • амонякът трябва да бъде намален с 27 %, • първичните ПЧ_{2,5} (частици, емитирани директно във въздуха) трябва да се намалят с 59 % спрямо 2000 година. 	Превишаване на граничните стойности за качество на въздуха в градски райони (CSI 004) – Оценка, публикувана през октомври 2013 г.
Биологично разнообразие, фауна, флора	<p>Нашата застраховка живот, нашият природен капитал: Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2020 година (COM(2011) 24):</p> <p><u>Визия за 2050 г.</u></p> <p>До 2050 г. биологичното разнообразие в ЕС и услугите от екосистеми, които то предлага — неговият природен капитал — са защитени, ценени и подходящо възстановени заради непреходната стойност и съществения принос на биологичното разнообразие за</p>	<p>Усвояване на земя (CSI 014/LSI 001) – Оценка, публикувана през юни 2013 г.</p> <p>Разнообразие на видовете (CSI 009) – Оценка, публикувана през ноември 2005 г.</p> <p>Обособени територии (CSI 008) – Оценка, публикувана през март 2009 г.</p> <p>Излагане на екосистемите на повишена</p>

Екологични проблеми	Екологични цели и задачи	Показатели Източник: Европейска агенция за околната среда – Показатели и фактологични справки за околната среда в Европа – Уеб сайт, 1 ноември 2013 г.
	<p>човешкото благоденствие и икономически разцвет така, че се избягват катастрофални промени, предизвикани от загубата на биологично разнообразие.</p> <p><u>Водеща цел за 2020 г</u></p> <p>Да спре загубата на биологично разнообразие и влошаването на услугите от екосистемите в ЕС до 2020 г., да ги възстанови, доколкото това е възможно, като се увеличи приносът на ЕС за спиране на загубата на биологично разнообразие в световен мащаб.</p> <p>Цел 1: Пълно прилагане на Директивата за птиците и Директивата за местообитанията</p> <p>Цел 2: Поддържане и възстановяване на екосистемите и техните услуги</p> <p>Цел 3: Увеличаване на приноса на селското и горското стопанство за поддържането и увеличаването на биологичното разнообразие</p> <p>Цел 4: Осигуряване на устойчиво използване на рибните ресурси</p> <p>Цел 5: Борбата с инвазивни чужди видове</p> <p>Цел 6: Принос за предотвратяване на глобалната загуба на биологично разнообразие</p> <p>Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа (COM(2011) 571):</p> <p>До 2020 г. природният капитал и екосистемните услуги ще се оценяват и отчитат правилно от публичните органи и предприятия.</p> <p>До 2020 г. загубата на биологично разнообразие в ЕС и упадъкът на екосистемните услуги ще бъдат прекратени и биологичното разнообразие ще бъде възстановено в рамките на постижимото.</p>	<p>киселинност, еутрофикация и озон (CSI 005) – Оценка, публикувана през ноември 2012 г.</p>
Почви	<p>Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа (COM(2011) 571):</p> <p>До 2020 г. политиките на ЕС ще вземат под внимание оказването от тях непряко въздействие върху земеползването в ЕС и в света, а темповете на усвояване на земя ще бъдат овладени така, че до 2050 г. да бъде сложен край на нетното усвояване на земя.</p> <p>Почвената ерозия ще бъде намалена, а съдържанието на органични вещества в почвите ще се повиши, като бъде отбелязан напредък в оздравителните действия върху замърсените участъци.</p>	<p>Почвена ерозия (CLIM 028) – Оценка, публикувана през ноември 2012 г.</p> <p>Органичен въглерод в почвите (CLIM 027) – Оценка, публикувана през ноември 2012 г.</p> <p>Напредък в управлението на замърсени терени (CSI 015/LSI 003) – Оценка, публикувана през август 2007 г.</p> <p>Излагане на екосистемите на повишена киселинност, еутрофикация и озон (CSI 005) –</p>

Екологични проблеми	Екологични цели и задачи	Показатели Източник: Европейска агенция за околната среда – Показатели и фактологични справки за околната среда в Европа – Уеб сайт, 1 ноември 2013 г.
	<p>Тематична стратегия за опазване на почвите (COM(2006) 231)</p> <p>Общата цел е опазването и устойчивото използване на почвите, основаващо се на следните ръководни принципи:</p> <p>(1) Предотвратяване на по-нататъшна деградация на почвите и опазване на техните функции:</p> <ul style="list-style-type: none"> – когато почвата се използва и нейните функции се оползотворяват, трябва да се предприемат действия във връзка с режимите на използване и управление на почвата, и – когато почвата действа като хранилище/получател на последиците на човешките дейности или екологични явления, действия трябва да бъдат предприети при източника. <p>(2) Възстановяване на деградирани почви до равнище на функционалност, съответстващо най-малко на сегашното и предвиданото ползване, като в същото време се вземат предвид разходите за възстановяването на почвите.</p>	<p>Оценка, публикувана през ноември 2012 г.</p>
Ландшафт	<p>Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа (COM(2011) 571):</p> <p>До 2020 г. политиките на ЕС ще вземат под внимание оказването от тях непряко въздействие върху земеползването в ЕС и в света, а темповете на усвояване на земя ще бъдат овладени така, че до 2050 г. да бъде сложен край на нетното усвояване на земя.</p> <p>Почвената ерозия ще бъде намалена, а съдържанието на органични вещества в почвите ще се повиши, като бъде отбелязан напредък в оздравителните действия върху замърсените участъци.</p> <p>Европейска конвенция за ландшафта (2000 г.) (Поредица Европейски договори – № 176)</p> <p>Член 3 – Цели</p> <p>Целите на настоящата Конвенция са да подкрепи и популяризира опазването, управлението и планирането на ландшафта и да организира европейско сътрудничество по въпросите на</p>	<p>Усвояване на земя (CSI 014/LSI 001) – Оценка, публикувана през февруари 2011 г.</p> <p>Раздробяване на естествените и полустествените площи (SEBI 013) – Оценка, публикувана през май 2010 г.</p>

Екологични проблеми	Екологични цели и задачи	Показатели Източник: Европейска агенция за околната среда – Показатели и фактологични справки за околната среда в Европа – Уеб сайт, 1 ноември 2013 г.
	ландшафта.	
Води	<p>Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа (COM(2011) 571): До 2020 г. ще бъдат приложени всички планове за управление на речните басейни (ПУРБ) съгласно РДВ. През 2015 г. ще бъде постигнато добро състояние на качеството, количеството и използването на водите във всички речни басейни в ЕС. Въздействията от засушаванията и наводненията ще бъдат сведени до минимум, като посевите ще бъдат адаптирани, а задържането на вода в почвите и ефективното напояване ще бъдат подобрени. На алтернативни възможности за снабдяване с вода ще се разчита само когато всички по-евтини варианти за спестяване са изчерпани. Водоземането трябва да е под 20 % от наличните възобновяеми водни ресурси.</p> <p>До 2020 г. ще бъде постигнато добро екологично състояние на всички морски води в ЕС, а до 2015 г. риболовът ще се извършва в рамките на максималния устойчив улов.</p> <p>Рамкова директива на ЕС за водите – интегрирано управление на речните басейни в Европа (Директива 2000/60/ЕО): Всички повърхностни и подземни водни обекти да постигнат „добро състояние“ до 2015 г.</p> <p>Рамкова директива за морска стратегия (Директива 2008/56/ЕО): Постигане или поддържане на „добро екологично състояние“ на морската среда до 2020 г.</p>	<p>Използване на сладководни ресурси (CSI 018) – Оценка, публикувана през декември 2010 г.</p> <p>Пречистване на отпадъчните води от градовете (CSI 024) – Оценка, публикувана през януари 2013 г.</p> <p>Качество на водите за къпане (CSI 022) – Оценка, публикувана през октомври 2012 г.</p> <p>Вещества, отнемачи кислород в реките (CSI 019) – Оценка, публикувана през октомври 2012 г.</p> <p>Хранителните вещества в сладководните басейни (CSI 020) – Оценка, публикувана през октомври 2012 г.</p> <p>Хранителните вещества в преходните, крайбрежните и морските води (CSI 021) – Оценка, публикувана през март 2013 г.</p> <p>Хлорофил в преходните, крайбрежните и морските води (CSI 023) – Оценка, публикувана през март 2013 г.</p> <p>Състояние на морските рибни запаси (CSI 032) – Оценка, публикувана през септември 2011 г.</p>
Въздух	<p>Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа (COM(2011) 571): До 2020 г. средносрочните стандарти на ЕС за качеството на въздуха, включително в градските „горещи точки“, ще бъдат изпълнени, като тези стандарти ще се актуализират и ще бъдат определени допълнителни мерки с оглед да се ускори постигането на крайната цел за достигане на нива на качеството на въздуха, които не оказват значително въздействие върху здравето на хората и околната среда.</p> <p>Тематична стратегия за замърсяването на въздуха (COM(2011) 571):</p>	<p>Излагане на екосистемите на повишена киселинност, еутрофикация и озон (CSI 005) – Оценка, публикувана през ноември 2012 г.</p> <p>Превишаване на граничните стойности за качество на въздуха в градски райони (CSI 004) – Оценка, публикувана през октомври 2013 г.</p> <p>Емисии на първични прахови частици и прекурсори на вторичен прахови частици (CSI 003/APE 009) – Оценка, публикувана през декември 2012 г.</p>

Екологични проблеми	Екологични цели и задачи	Показатели Източник: Европейска агенция за околната среда – Показатели и фактологични справки за околната среда в Европа – Уеб сайт, 1 ноември 2013 г.
	<p>Спрямо ситуацията през 2000 г., Стратегията поставя конкретни дългосрочни цели (за 2020 г.):</p> <ul style="list-style-type: none"> • намаляване на загубата на средната продължителност на живота в резултат на излагане на прахови частици с 47 %; • намаляване на острите случаи на смъртност в резултат на излагане на озон с 10 %. • намаляване на териториите или екосистемите, изложени на еутрофикация, с 43 %. • намаляване на наднорменото отлагане на киселини в горски територии и териториите с повърхностни сладководни басейни съответно с 74 % и 39 %; <p>За да бъдат постигнати тези цели,</p> <ul style="list-style-type: none"> • емисиите на SO₂ трябва да бъдат намалени с 82 %, • емисиите на NO_x трябва да бъдат намалени с 60%, • летливите органични съединения (VOCs) трябва да бъдат намалени с 51 %, • амонякът трябва да бъде намален с 27 %, • и първичните ПЧ_{2,5} (частици, емитирани директно във въздуха) трябва да се намалят с 59 % <p>спрямо 2000 година.</p>	<p>Емисии на прекурсори на озон (CSI 002/APE 008) – Оценка, публикувана през декември 2012 г.</p> <p>Емисии на окисляващи вещества (CSI 001/LSI 007) – Оценка, публикувана през декември 2012 г.</p>
Климат на земята	<p>Емисии на парникови газове Цели „20/20/20“, Стратегия „Европа 2020“ (COM(2010) 2020)</p>	<p>Тенденции при емисиите на парникови газове (CSI 010/CLIM 050) – Оценка, публикувана през май 2013 г.</p>
	<p>Намаляване на емисиите до 20 % под нивата от 1990 г. до 2020 г.</p>	
	<p>Пътна карта за постигане през 2050 година на конкурентоспособна икономика с ниска въглеродна интензивност (COM(2011)571): Основни цели: 40 % до 2030 г., 60 % до 2040 г. и до 80 % до 2050 под стойностите за 1990 г.</p>	
	<p>Възобновяема енергия Директива 2009/28/ЕО Увеличаване на дела на възобновяемите енергийни източници в крайното ни енергийно потребление до най-малко 20 % до 2020 г.</p>	<p>Дял на енергията от възобновяеми източници в крайното енергийно потребление (ENER 028) – Оценка, публикувана през март 2013 г.</p>
<p>Енергийна ефективност План за действие за енергийна ефективност (COM(2006)545), Цели „20/20/20“,</p>	<p>Напредък в областта на енергийната ефективност в Европа (ENER 037) – Оценка, публикувана през март 2013 г.</p>	

Екологични проблеми	Екологични цели и задачи	Показатели Източник: Европейска агенция за околната среда – Показатели и фактологични справки за околната среда в Европа – Уеб сайт, 1 ноември 2013 г.
	<p>Стратегия „Европа 2020“ (COM(2010) 2020), Директива за енергийната ефективност (Директива 2012/27/ЕС):</p> <p>Намаляване на потреблението на първична енергия с 20 % в сравнение с прогнозите за потребление на енергия за 2020 г.</p> <p>Директива относно енергийните характеристики на сградите (Директива 2010/31/ЕС):</p> <p>До 2019 г. всички заети или притежавани от публични органи нови сгради да са с близко до нулево нетно потребление на енергия</p> <p>До 2020 г. всички нови сгради да са с близко до нулево нетно потребление на енергия</p>	
	<p>Транспорт</p> <p>Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа (COM(2011) 571):</p> <p>Основна цел: До 2020 г. ще бъде постигната цялостна ефективност в транспортния сектор, която ще допринесе за по-висока стойност с оптимално използване на ресурси, като например суровини, енергия и земя, и за ограничено въздействие върху изменението на климата, замърсяването на въздуха, шума, здравето, злополуките, биологичното разнообразие и влошаването на екосистемите. За транспорт ще се изразходва по-малко и по-чиста енергия, модерната инфраструктура ще се използва по-ефективно и ще се намалят отрицателните въздействия върху важни природни ресурси като вода, земя и екосистеми. От 2012 г. нататък парниковите емисии в транспорта ще започнат да намаляват средно с 1 % на година.</p> <p>БЯЛА КНИГА Пътна карта за постигането на Единно европейско транспортно пространство – към конкурентоспособна транспортна система с ефективно използване на ресурсите (COM(2011) 144):</p> <p>Намаляване на емисиите на CO₂ от транспортния сектор с 20 % до 2030 г. в сравнение с нивата от 2008 г.</p> <p>Намаляване на емисиите на CO₂ от транспортния сектор с 60 % до 2050 г. в сравнение с нивата от 1990 г.</p>	<p>Използване на по-чисти и алтернативни горива (CSI 037) – Оценка, публикувана през септември 2010 г.</p> <p>Търсене на товарен транспорт (CSI 036) – Оценка, публикувана през януари 2011 г.</p> <p>Търсене на пътнически транспорт (CSI 035) – Оценка, публикувана през януари 2011 г.</p>
	<p>Приспособяване към изменението на климата</p> <p>Стратегия на ЕС за адаптация към изменението на климата (COM(2013) 216):</p> <p>Общата цел на стратегията за адаптация на ЕС е да допринесе за повишаване на</p>	--

Екологични проблеми	Екологични цели и задачи	Показатели Източник: Европейска агенция за околната среда – Показатели и фактологични справки за околната среда в Европа – Уеб сайт, 1 ноември 2013 г.
	устойчивостта на Европа спрямо изменението на климата. Това означава повишаване на степента на готовност и способност да се реагира на последиците от изменението на климата на местно, регионално, национално и европейско равнище, разработване на съгласуван подход и подобряване на координацията.	
Материални активи, културно наследство, в това число архитектурно и археологическо наследство	<p>Договор от Лисабон (2007 г.) Член 3.3. „Съюзът (...) зачита богатството на своето културно и езиково многообразие и следи за опазването и развитието на европейското културно наследство“.</p> <p>Европейска конвенция за опазване на археологическото наследство (преработена) Валета, 16.01.1992 г. Член 1</p> <p>Целта на тази (преработена) конвенция е да се опази археологическото наследство като източник за европейската колективна памет и като средство за исторически и научни изследвания.</p> <p>За целта като елементи на археологическото наследство се смятат всички останки и предмети, както и други следи на човечеството от минали епохи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • опазването и проучването на които подпомагат проследяването на историята на човечеството и неговата връзка с природната среда; • за които основните източници на информация са разкопките или находките, както и останалите методи за изследване на човечеството и свързаната с него среда; и • които се намират на територията на страните участнички. <p>Археологическото наследство включва структури, постройки, групи сгради, разработени обекти, движими и други паметници, както и техния контекст, независимо от това, дали се намират на сушата или под вода.</p>	--
Устойчиво потребление и производство (ресурсна	Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа (COM(2011) 571): Въвеждане до 2020 г. на пазарни и политически стимули, които благоприятстват бизнес	Екологичен отпечатък на европейските държави (SEBI 023) – Оценка, публикувана през май 2010 г.

Екологични проблеми	Екологични цели и задачи	Показатели Източник: Европейска агенция за околната среда – Показатели и фактологични справки за околната среда в Европа – Уеб сайт, 1 ноември 2013 г.
ефективност)	<p>инвестициите в ефективността. Тези стимули ще насърчат иновациите в широко използвани методи на производство, насочени към оптимална ефективност по отношение на ресурсите. Всички дружества и техните инвеститори ще могат да измерват и сравняват ефективността на ресурсите по време на целия им жизнен цикъл. Икономическият растеж и жизненият стандарт няма да бъдат обусловени от използването на суровини, а ще зависят най-вече от по-високата стойност на продуктите и съответните услуги.</p> <p>До 2020 г. отпадъците ще се управляват като ресурс. Генерираното количество отпадъци на глава от населението ще е в състояние на абсолютен спад. Рециклирането и повторното използване ще са икономически привлекателни възможности както за публичния, така и за частния сектор поради широко разпространеното разделно събиране и разработването на функционални пазари за вторични суровини. Ще се рециклират повече материали, включително материали, оказващи значително въздействие върху околната среда, и суровини от изключително значение. Законодателството в областта на отпадъците ще се прилага изцяло, а незаконните превози на отпадъци ще са напълно премахнати.</p> <p>Оползотворяването на енергия ще е ограничено само до nereциклируеми материали, депонирането практически ще е премахнато и ще е гарантирано висококачествено рециклиране.</p>	<p>Непотребно електрическо и електронно оборудване (waste 003) – Оценка, публикувана през юни 2013 г.</p> <p>Образуване и рециклиране на отпадъци от опаковки (CSI 017/waste 002) – Оценка, публикувана през ноември 2012 г.</p> <p>Образуване на битови отпадъци (CSI 016/waste 001) – Оценка, публикувана през декември 2011 г.</p>

3.2 Представяне на това доколко и по какъв начин тези цели и политики са били взети предвид при изготвянето на Програмата

Две от четирите дефинирани ПО са насочени изрично към важни екологични цели и политики на ЕС: ПО 3 – Нисковъглеродна икономика и ПО 4 – Околна среда и ресурсна ефективност. При разглеждането на тези теми са взети предвид няколко други екологични проблеми, които са пряко или косвено свързани с тези първостепенни въпроси. Значителен дял от общите средства са предвидени за тези две ПО – 50 % от наличните средства (без средствата за Техническа помощ).

В съответствие с разпоредбите на член 8 на Общия регламент (ОР), устойчивото развитие е включено и в Програмата като хоризонтален принцип. Това води до задължение за вземане на екологичните въпроси предвид и при изпълнението на ПО 1 и 2.

Следните препоръки на експертите по СЕО в рамките на процеса на изготвяне на СЕО, няколко елемента на по-очевидното разглеждане на екологичните цели и политики бяха включени в Програмата.

4 ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА В СЛУЧАЙ НА НЕПРИЛАГАНЕ НА ПРОГРАМАТА И СЪЩЕСТВУВАЩИ ЕКОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ

4.1 Характеристики на околната среда в Европа

В Таблица 2 е представено действителното състояние на екологичните проблеми въз основа на избрани показатели и свързаните с тях „ключови послания“ на Европейската агенция за околната среда (ЕАОС). Ключовите послания обобщават основните констатации за околната среда на Европа във връзка с основаните на данни показатели и фактологичните справки. На уеб сайта на ЕАОС те са резюмирани по най-изчерпателния и сбит начин, затова са включени в текста на доклада дословно.¹²

Показателите и ключовите послания са представени така, че да описват околната среда на Европа. Поради нивото на абстракция и силно непреките последици на Програмата върху околната среда във всяко едно отношение, не е възможно да се измерят последиците на Програмата като се използват показателите.

Таблица 2: Актуално състояние на екологичните проблеми в ЕС според определени показатели

Показатели (Оценка, публикувана през годината)	Ключови послания Източник: Уеб сайт на ЕАОС, 21.11.2013 г.
Население, здраве на хората	
Превишаване на граничните стойности за качество на въздуха в градски райони (CSI 004) (2013 г.)	Прахови частици (ПЧ₁₀) През периода 2001–2011 г., 20–44 % от населението на градовете на ЕС–27 е било потенциално изложено на концентрации на прахови частици във въздуха (ПЧ ₁₀), надвишаващи допустимата стойност, определена от ЕС за опазване на човешкото здраве (50 µg/m ³ среднодневна стойност, която не трябва да бъде превишавана повече от 35 дни в рамките на една календарна година).
	Азотен диоксид (NO₂) През периода 2001–2011 г., 5–23 % от населението на градовете на ЕС–27 е било потенциално изложено на концентрации на азотен диоксид във въздуха (NO ₂), надвишаващи допустимата стойност, определена от ЕС за опазване на човешкото здраве (40 µg NO ₂ /m ³ средногодишна стойност). През периода беше наблюдавана тенденция на слабо понижаване.
	Озон (O₃)

¹² Уеб сайт на ЕАОС, 20.11.2013 г. (http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/#c5=&c7=all&c0=10&b_start=0)

Показатели (Оценка, публикувана през годината)	Ключови послания Източник: Уеб сайт на ЕАОС, 21.11.2013 г.
	<p>През периода 2001–2011 г., 14–65 % от населението на градовете на ЕС–27 е било изложено на концентрации на озон във въздуха, надвишаващи допустимата стойност, определена от ЕС за опазване на човешкото здраве ($120 \mu\text{g O}_3/\text{m}^3$ максималната дневна 8-часова средна стойност, която не трябва да бъде превишавана повече от 25 пъти в рамките на една календарна година, усреднено за три години, и която трябва да бъде постигната до 2010 г., ако е възможно). Излагане на 65 % от населението на градовете на концентрации на озон във въздуха, превишаващи целевата стойност на ЕС, беше отбелязано през 2003 г., като през тази година беше поставен рекорд. През периода не беше наблюдавана забележима тенденция.</p> <p>Серен диоксид (SO₂) През периода 2001–2011 г., процентът на населението на градовете в ЕС–27, потенциално изложено на концентрации на серен диоксид във въздуха, надвишаващи допустимата стойност, определена от ЕС за опазване на човешкото здраве ($125 \mu\text{g SO}_2/\text{m}^3$ среднодневна стойност, която не трябва да бъде превишавана повече от три дни годишно), намаля до по-малко от 1 %. По този начин определената допустимата стойност на ЕС е на път да бъде постигната навсякъде в градската среда.</p>
Биологично разнообразие, фауна, флора	
Обособени територии (CSI 008) (2009 г.)	<p>Обособяването на защитени територии е крайъгълен камък за опазването на биологичното разнообразие по света, от гените до видовете, местообитанията и екосистемите. През юни 2006 г. Изпълнителният секретар на Конвенцията за биологичното разнообразие (КБР) потвърди за пореден път ролята на защитените територии като крайъгълни камъни на опазването на биологичното разнообразие, но също така подчерта, че много от тях са „затрупани с управленски и финансови затруднения, които възпрепятстват ефективното им управление“.</p> <ul style="list-style-type: none"> • На европейско равнище се забелязва увеличение на общата площ на обособените на национално равнище защитени зони с течение на времето. Това показва положителен ангажимент от страна на европейските страни към опазването на биологичното разнообразие. Общата площ на защитените зони, обособените на национално равнище в 39 европейски държави, възлизаше на около 100 милиона хектара през 2008 г. • През последните две години се наблюдава увеличение и в общата площ на обектите на Натура 2000, като 52 милиона хектара са обособени като Специални защитени зони и 65 милиона – като територии от значение за Общността (ТЗО). • Най-малко 45 % от площта на ТЗО е обхваната също така от едно национално обособяване. • Равнището на достатъчност при обособяването на обекти по Натура 2000 за Директивата за местообитанията е високо за повечето държави от ЕС–27 (21 държави имат равнище на достатъчност, по-високо от 80 %), а новите държави членки се справят добре. <p>В допълнение към количествените сигнали е важно да не се забравя жизненоважната необходимост от качествена гледна точка върху ефективността на мрежата на обособени територии.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Морските територии все още не са представени в обектите от Натура 2000, тъй като продължава етапът на внасяне на предложения. • Налице е увеличаване на натиска върху биологичното разнообразие извън защитените територии и е необходима оценка на ефективността на обособените територии при защитата и опазването на биологичното разнообразие в по-широк мащаб и от гледна точка на изменението на климата. • Оценки на природозащитния статус на видове и местообитания от интерес за Общността съществуват и могат да помогнат за тази качествена гледна точка.
Разнообразие на видовете (CSI 009) (2005 г.)	<p>Наблюдава се спад на популацията на видовете пеперуди и птици, срещащи се в различни типове местообитания в цяла Европа, в размер на между -2 % и -37 % от началото на 1970-те години. Сходни тенденции могат да бъдат наблюдавани в промяната на терените, обхванати от свързани с тях местообитания между 1990 г. и 2000 г., особено за пустеещи земи и шубраци, както и торфища, мочурища и блата.</p>

Показатели (Оценка, публикувана през годината)	Ключови послания Източник: Уеб сайт на ЕАОС, 21.11.2013 г.
	<p>които са специфични местообитания във влажните зони.</p> <p>Европейският показател за пеперуди в пасищата показва, че от 1990 г. до 2011 г. популациите на пеперуди са намалели с почти 50 %, което показва драматична загуба на биологично разнообразие в пасищата. Това също така означава, че състоянието не се е подобрило след публикуването на първата версия на показателя през 2005 г. <i>ЕАОС (2013): Европейският показател за пеперуди в пасищата: 1990–2011 г.</i></p>
Излагане на екосистемите на повишена киселинност, еутрофикация и озон (CSI 005) (2012 г.)	<p>Еутрофикация Степента на риска от еутрофикация на екосистемата и нейното географско покритие е намалел само слабо през годините. Прогнозите за 2010 г. и 2020 г. показват, че рискът е все още широко разпространен в цяла Европа. Това е в противоречие с дългосрочната цел на ЕС за непревишаване на критичните натоварвания с окисляващи и еутрофични вещества, носени по въздуха, в терени с чувствителни екосистеми (Директива относно националните тавани за емисии, Шеста програма за действие за околната среда, Тематична стратегия за замърсяването на въздуха).</p> <p>Повишена киселинност Състоянието се е подобрило значително и се предвижда, че ще се подобри още повече. Междинната екологична цел за 2010 г. (Директива относно националните тавани за емисии) най-вероятно няма да бъде постигната напълно. Обаче прогнозата е, че териториите в Европа с екосистеми, в които критичното натоварване ще бъде превишено, ще са намалели с повече от 80 % през 2010 г. (при базова година 1990). До 2020 г. се очаква рискът от повишена киселинност на екосистемите да бъде проблем единствено в някои горещи точки, по-конкретно в граничните територии между Холандия и Германия.</p> <p>Озон (O₃) По-голямата част от растителните видове и селскостопанските култури са изложени на нива на озон, надвишаващи дългосрочната цел, поставена в Директивата на ЕС за качеството на въздуха. Значителен дял от тях е изложен и на нива над целевата стойност за 2010 г., посочена в Директивата. Средно концентрациите през 2009 г. бяха по-ниски от тези през 2008 г. Свързаните с последиците акумулирани концентрации, адресиращи излагането на посевите на озон в продължение на няколко летни месеца, показва големи вариации в различните години. През периода 1996–2009 г. се наблюдава тенденция към повишено излагане, въпреки че не е доказано, че това развитие е статистически значимо.</p>
Усвояване на земя (CSI 014/LSI 001) (2013 г.)	<p>Усвояването на земя поради разширяването на жилищните територии и застрояването е основната причина за увеличаването на покритието на градските земи на европейско равнище. Земеделските територии и в по-малка степен горите и полуестествените и естествените територии изчезват за сметка на развитието на изкуствени площи. Това оказва влияние върху биологичното разнообразие, тъй като намалява местообитанията, мястото за живот на редица видове и раздробява ландшафтите, които ги подкрепят и свързват. Годишното усвояване на земя в европейските държави, оценено в рамките на проекта за покритието на земите 2006 Корин (ЕИП–39 без Гърция), възлизаше на приблизително 108 000 хектара годишно през периода 2000–2006 г. В 21 държави, обхванати и в двата периода (1990–2000 г. и 2000–2006 г.), годишното усвояване на земя е намалало с 9 % през втория период. Съставът на усвоените територии също се е променил. През периода 1990–2000 г. в рамките на изкуственото развитие са попаднали повече обработваеми земи и трайни насаждения и по-малко пасища и разпръснати земеделски земи. Очаква се идентифицираните тенденции да се променят малко, когато през 2014 г. излезе следващата оценка за периода 2006–2012 г.</p>
Почви	
Почвена ерозия (CLIM 028) (2012 г.)	<p>Пресметнато е, че през 90-те години на ХХ век 105 милиона хектара, или 16 % от общата площ на земята в Европа (без Русия) са били засегнати от водна ерозия.</p> <p>Пресметнато е, че около 42 милиона хектара земя са били засегнати от ветрова ерозия, като около 1 милион хектара от тях са били категоризирани като сериозно засегнати.</p> <p>Повишените колебания в модела и интензивността на валежите ще направят</p>

Показатели (Оценка, публикувана през годината)	Ключови послания Източник: Уеб сайт на ЕАОС, 21.11.2013 г.
	<p>почвите по-податливи на водна ерозия, като страничните последици от ерозията на почвата ще се увеличават.</p> <p>Повишеното засушаване ще направи по-фино текстурираните почви по-податливи на ветрова ерозия, особено ако е придружено от спад в нивата на органичните вещества в почвата.</p> <p>Не съществуват надеждни количествени прогнози за ерозията на почвите.</p> <p>Един скоросен нов модел на ерозията на почвата в резултат на води е изчислил засегнатата площ в ЕС–27 на 130 милиона хектара. Почти 20 % са обект на загуба на почва в размер на над 10 тона / хектар / година.</p>
Органичен въглерод в почвите (CLIM 027) (2012 г.)	<p>Въглеродните запаси на почвите в ЕС–27 възлизат на около 75 милиарда тона въглерод; около 50% от тях се намират в Ирландия, Финландия, Швеция и Обединеното кралство (поради голямата площ на торфищата в тези страни). Най-големите емисии на CO₂ от почвите се дължат на преобразуване (отводняване) на органични почви и възлизат на 20–40 тона CO₂ на хектар годишно. Най-ефективният вариант за управление на въглерода в почвата с цел смекчаване изменението на климата е да се запазят съществуващите запаси в почвите и особено големите запаси в торфа и другите почви с високо съдържание на органичен въглерод. Като цяло е най-вероятно в почвите в Европа да натрупват въглерод. Почвите под пасища и гори са хранилище на въглерод (оценено на до 80 милиона тона въглерод годишно), докато почвите под обработваеми земи са по-малък източник на въглерод (оценено на 10–40 милиона тона въглерод годишно). Последиците от изменението на климата върху съдържанието на органичен въглерод в почвите и почвеното дишане са сложни и зависят от различни климатични и биотични фактори. Обаче не съществуват точни подкрепящи масиви от данни. Очаква се изменението на климата да окаже въздействие върху съдържанието на въглерод в почвите в дългосрочен план, но е по-вероятно промените в краткосрочен план да са причинени от практиките за управление на земи и промените в ползването на земите.</p>
Напредък в управлението на замърсени терени (CSI 015/LSI 003) (2007 г.)	<p>Според последните оценки налагащото почистване замърсяване на почви е налице на приблизително 250 000 терена в държавите–членки на ЕИП. Очаква се този брой да нараства. Оценено е, че потенциално замърсяващи дейности са настъпили на близо 3 милиона терена (в това число горепосочените 250 000 терена) и е необходимо проучване, за да се установи дали е необходимо саниране. Ако тенденциите от сегашното проучване продължат, броят на нуждаещите се от саниране терени ще се увеличи с 50 % до 2025 г.</p> <p>Обратно, през последните 30 години в държавите, в които има налични данни за санирането, са били изчистени повече от 80 000 терена. Въпреки че гамата на замърсяващите дейности (и относителната им важност като локализиращи източници на замърсяване на почвата) се различава значително в различните части на Европа, промишлените и търговските дейности, както и третирането и депонирането на отпадъци са докладвани като най-важните източници. В националните доклади се посочва, че тежките метали и минералните масла са най-често срещаните замърсители на почвите в проучваните терени, докато минералните масла и хлорирани въглеводороди са най-често срещаните замърсители, откривани в подземните води. Значителен дял от разходите за саниране, средно около 35 %, идва от публичните бюджети. Въпреки че вече са положени значителни усилия, почистването на наследеното замърсяване ще отнеме десетилетия.</p>
Излагане на екосистемите на повишена киселинност, еутрофикация и озон (CSI 005) (2012 г.)	Вж. „Биологично разнообразие, фауна, флора“
Ландшафт	
Усвояване на земя (CSI 014/LSI 001) (2011 г.)	Вж. „Биологично разнообразие, фауна, флора“

Показатели (Оценка, публикувана през годината)	Ключови послания Източник: Уеб сайт на ЕАОС, 21.11.2013 г.
Раздробяване на естествените и полустествените площи (SEBI 013) (2010 г.)	Европейските екосистеми са буквално раздробени на парчета от разрастването на градовете, придружено от бързото разширяване на транспортната мрежа. Увеличението на смесени модели на естествения ландшафт в резултат на разпространението на изкуствени и земеделски площи в бивши основни естествени и полустествени ландшафти е по-значително в Югозападна Европа. На много места раздробяването е причинено от дърводобива и има динамичен и цикличен характер, но в Югозападна Европа загубите за сметка на земеделски и изкуствени площи са по-чести. През периода 1990–2000 г. свързаността за горските видове е била стабилна в приблизително половината от територията на Европа и се е увеличавала или намалявала слабо в други 40 % от тази територия. Спадът е значителен при около 5 % от провинциите, разпределени в Дания, Франция, Иберийския полуостров, Ирландия и Литва.
Води	
Използване на сладководни ресурси (CSI 018) 2010 г.	През последните 10–17 години експлоатацията Индексът на експлоатацията на водите (ИЕВ) е намалял в 24 страни от ЕИП в резултат на мерки за спестяване на вода и водна ефективност. Общото водовземане е намаляло с около 12 %, но една пета от населението на Европа все още живее в държави с недостиг на вода (приблизително 113 милиона жители).
Пречистване на отпадъчните води от градовете (CSI 024) 2013 г.	Пречистването на отпадъчните води във всички части на Европа е подобро през последните 15–20 години. Процентът на населението в Южна, Югоизточна и Източна Европа, свързано към съоръжения за пречистване на отпадъчни води, се е увеличил през последните десет години. Най-новите стойности на населението в Южните държави, свързано към съоръжения за пречистване на отпадъчни води, са съпоставими със стойностите за държавите от Централна и Северна Европа, докато стойностите в Източна и Югоизточна Европа все още са относително ниски в сравнение с Централна и Северна Европа.
Качество на водите за къпане (CSI 022) (2012 г.)	<ul style="list-style-type: none"> Качеството на водите в обособените басейни за къпане в Европа (по крайбрежието и във вътрешността) се е подобрило значително от 1990 г. насам. Съответствието на водите за къпане по крайбрежието на ЕС със задължителните стойности се е повишило от малко под 80 % през 1990 г. до 93,1 % през 2011 г. Съответствието с препоръчителните стойности също така се е повишило от над 68 % до 80,1 % през 2011 г. Съответствието на водите за къпане във вътрешните водоеми в ЕС със задължителните стойности се е повишило от над 52 % през 1990 г. до 89,9 % през 2011 г. Подобно на това, съответствието с препоръчителните стойности се е повишило от над 36 % през 1990 г. до 70,4 % през 2011 г.
Вещества, отнемачи кислород в реките (CSI 019) (2012 г.)	Концентрациите на БПК и общ амоняк са намалели в европейските реки през периода 1992–2010 г., главно в резултат на общото подобрене в областта на пречистването на отпадъчните води.
Хранителните вещества в сладководните басейни (CSI 020) (2012 г.)	<ul style="list-style-type: none"> Средните концентрации на нитрати в европейските подземни води са се повишили между 1992 г. и 1998 г., но отново са се понижали след 2004 г. Средните концентрации на нитрати в европейските реки са спаднали с приблизително 11 % между 1992 г. и 2010 г. (от 2,5 до 2,2 mg/l N). Това отразява последиците от мерките за намаляване на използването на нитрати в селското стопанство, както и подобренията в областта на пречистването на отпадъчните води. През последните две десетилетия се наблюдава подчертано намаляване на средните концентрации на ортофосфати в европейските реки, като стойностите им са намалели повече от наполовина между 1992 г. и 2010 г. (намаление от 54 %). Средната концентрация на фосфор в езерата също е спаднала през периода 1992–2010 г. (с 31 %), като голяма част от този спад е настъпил в началото на периода, но все още продължава. Намалените концентрации на фосфор отразяват както подобренията в областта на пречистването на отпадъчни води, така и намаляването на фосфора в перилните препарати. Като цяло, спадът в нивата на хранителните вещества в сладководните басейни през последните две десетилетия отразява предимно подобренията в областта на

Показатели (Оценка, публикувана през годината)	Ключови послания Източник: Уеб сайт на ЕАОС, 21.11.2013 г.
	<p>пречистването на отпадъчните води. Емисиите от селското стопанство продължават да бъдат значителен източник.</p>
Хранителните вещества в преходните, крайбрежните и морските води (CSI 021) (2013 г.)	<ul style="list-style-type: none"> • През 2010 г. най-високи концентрации на окислен азот бяха установени в района на Балтийско море, в залива на Рига и залива на Кил, както и в белгийските, холандските и германските крайбрежни води в Северно море. Станциите в северните испански и хърватските крайбрежни води също докладваха високи концентрации. Най-високи концентрации на ортофосфат бяха установени в района на Балтийско море, в залива на Рига и залива на Кил, както и в ирландските, белгийските, холандските и германските крайбрежни води в Северно море. Крайбрежните станции по крайбрежието на Северна Испания и Южна Франция също докладваха високи концентрации. • Между 1985 г. и 2010 г. концентрациите на хранителни вещества са били или стабилни, или са намалявали в станциите в Северно море, Келтско море и Балтийско море, изпращащи доклади на ЕАОС. Обаче този спад е по-подчертан за азота. Оценки за регионите на средиземноморския район и района на Черно море като цяло не бяха възможни, тъй като съществуват данни единствено за станциите във Франция и Хърватска. • По отношение на окисления азот, 14 % от всички изпращащи доклади станции показаха тенденция на спад, докато едва 2 % от станциите показаха тенденция към повишаване. Спадът беше най-очевиден в Северно море (крайбрежните води на Германия, Холандия, Швеция и Финландия и откритите води) и в южната част на крайбрежието на Северно море. Тенденции към повишаване бяха установени главно в хърватските крайбрежни станции. • По отношение на концентрациите на ортофосфат, 10 % от всички изпращащи доклади станции показаха спад. Този спад беше най-очевиден в станциите по крайбрежието и в откритите води на Северно море и в крайбрежните станции в Балтийско море. Тенденции към повишаване на ортофосфат, наблюдавани в 6 % от изпращащите доклади станции, бяха установени главно в крайбрежните води на Ирландия, Холандия и Финландия (Залива на Финландия и Ботническият залив) и в откритите води на Балтийско море.
Хлорофил в преходните, крайбрежните и морските води (CSI 023) (2013 г.)	<ul style="list-style-type: none"> • През 2010 г. най-високите летни концентрации на хлорофил А бяха наблюдавани в крайбрежните райони и устията на реките, където концентрациите на хранителни вещества като цяло също са високи (вж. CSI 021 Хранителните вещества в преходните, крайбрежните и морските води). Те включват залива на Рига, залива на Гданск, Финския залив и по протежение на германското крайбрежие на Балтийско море, крайбрежните райони в Белгия и Холандия в Северно море и няколко места по крайбрежието на Ирландия и Франция, съответно в Келтско море и Бискайския залив. Високи концентрации на хлорофил се наблюдават също така по протежение на Лионския залив и в крайбрежните води на Черна гора в Средиземно море, както и по крайбрежни води на Румъния в Черно море. Ниски летни концентрации на хлорофил са наблюдавани главно в Категат и станциите в открито море в Северно море, както и в станции в открито море в южната част на Балтийско море. • През периода 1985–2010 г. намаляващи концентрации на хлорофил (докладвани пред ЕАОС от 8 % от всички станции в европейските морета) бяха установявани предимно по южното крайбрежие на Северно море, по крайбрежието на Финландия в Ботническият залив в Балтийско море и в няколко станции в западно Средиземно море и Адриатическо море. В Черно море не беше възможно да се направи цялостна оценка поради липсата на времева серия от данни. Повишаващи се концентрации (наблюдавани в 5 % от докладващите станции) бяха наблюдавани най-общо по крайбрежието на Северно Балтийско море, но също така и в станции в открито море на север от Келтско море. Повечето станции (87 %), обаче, не показаха промени във времето.
Състояние на морските рибни запаси (CSI 032) (2011 г.)	<p>По-голямата част от търговския улов на ЕС понастоящем се взема от запаси, които се оценяват. Съществува, обаче, ясна тенденция от север на юг: почти целият улов на север идва от оценените запаси, докато на юг това се случва само за около половината от улова.</p> <p>Около една трета от оценените търговски запаси в североизточния Атлантическия океан е извън безопасните биологични граници. В Средиземно море около</p>

Показатели (Оценка, публикувана през годината)	Ключови послания Източник: Уеб сайт на ЕАОС, 21.11.2013 г.
	половината от оценените запаси се ловят извън безопасните биологични граници. В Черно море не са оценявани запаси.
Въздух	
Превिшаване на граничните стойности за качество на въздуха в градски райони (CSI 004) (2013 г.)	Вж. „Население, здраве на хората“
Излагане на екосистемите на повишена киселинност, еутрофикация и озон (CSI 005) (2012 г.)	Вж. „Биологично разнообразие, фауна, флора“
Емисии на първични прахови частици и прекурсори на вторичен прахови частици (CSI 003/APE 009) (2012 г.)	<ul style="list-style-type: none"> Общите емисии на първични прахови частици под 10 µm (PM₁₀) са намалели с 26 % в региона на ЕИП–32 между 1990 г. и 2010 г., като фактор за това е намаляването с 28 % на емисиите на дела на фините прахови частици (PM_{2,5}). Емисиите на частици с размер между 2,5 и 10 µm са намалели с 21 % през същия период; разликата между тази тенденция и тенденцията по отношение на PM_{2,5} се дължи на значително увеличените емисии на частици с размер от 2,5 до 10 µm от „Наземния транспорт“ и „Селското стопанство“ (съответно 50 % и 15 %) от 1990 г. насам. От това намаляване на емисиите на PM₁₀, 39 % е в сектор „Производство и разпространение на енергия“ поради фактори като преминаването от въглища към природен газ при производството на електроенергия и подобрената работа на оборудването за намаляване на замърсяването, инсталирано в промишлени съоръжения.
Емисии на прекурсори на озон (CSI 002/APE 008) (2012 г.)	<ul style="list-style-type: none"> Емисиите на основните замърсители – прекурсори на озон на повърхността са намалели в региона на ЕИП–32 между 1990 г. и 2010 г.; азотните оксиди (NO_x) с 42 %, неметановите летливи органични съединения (NMVOC) с 53 %, въглеродният оксид (CO) с 61 %, и метанът (CH₄) с 32 %. Този спад е постигнат главно в резултат на въвеждането на катализатори за превозните средства, които са намалили значително емисиите на NO_x и CO от сектора на наземния транспорт, който е основният източник на емисии на прекурсори на озон. ЕС–27 като цяло не е постигнал своята цел за 2010 г. за намаляване на емисиите на NO_x, един от двата прекурсора на озон (NO_x и NMVOC), за които в Директивата за НТЕ (ДНТЕ) съществуват пределни стойности на емисиите. Въпреки че общите емисии в ЕС–27 бяха под пределните стойности в ДНТЕ, редица държави членки не успяха да се поместят в своите тавани по отношение на единия или и двата от тези замърсители. И трите държави извън ЕС с тавани на емисиите за 2010 г., определени съгласно Протокола от Гьотеборг по UNECE / CLRTAP (Лихтенщайн, Норвегия и Швейцария), докладваха през 2010 г. емисии на NMVOC, по-ниски от съответните им тавани, обаче Лихтенщайн и Норвегия докладваха емисии на NO_x, по-високи от таваните си за 2010 г.
Емисии на окисляващи вещества (CSI 001/APE 007) (2012 г.)	<ul style="list-style-type: none"> Емисиите на окисляващи замърсители, азотни оксиди (NO_x), серни оксиди (SO_x) и амоняк (NH₃), са намалели значително в повечето отделни държави членки на ЕИП между 1990 г. и 2010 г. Емисиите на SO_x са намалели с 75 %, на NO_x – с 42 %, а на NH₃ – с 28 % от 1990 г. насам в ЕИП–32. Данните, докладвани в съответствие с ДНТЕ, показват, че ЕС–27 като цяло е постигнал общата си цел за намаляване на емисиите на SO_x и NH₃, посочена в Директивата на ЕС относно националните тавани за емисии (ДНТЕ). Обаче дванадесет отделни държави членки и ЕС като цяло докладваха през 2010 г. емисии, по-високи от таваните им за 2010 г. съгласно ДНТЕ, по отношение на NO_x, въпреки че дванадесетте държави членки, присъединили се към ЕС през

Показатели (Оценка, публикувана през годината)	Ключови послания Източник: Уеб сайт на ЕАОС, 21.11.2013 г.
	<p>периода 2004–2007 г., докладваха комбинирани емисии под колективния си таван по ДНТЕ. Три държави членки от ЕС–27 също докладваха за 2010 г. емисии на NH₃ над нивата на своите тавани по ДНТИ, като нито една от тези държави не е от групата на дванадесетте нови държави членки на ЕС.</p> <ul style="list-style-type: none"> От трите държави извън ЕС с тавани на емисиите за 2010 г., определени съгласно Протокола от Гьотеборг по UNECE / CLRTAP (Лихтенщайн, Норвегия и Швейцария), Лихтенщайн и Норвегия докладваха през 2010 г. емисии на NO_x, които значително превишаваха съответните им тавани за 2010 г. Лихтенщайн също докладва емисии на NH₃ за 2010 г. над нивото на тавана си по Протокола от Гьотеборг.
Климат на земята	
Емисии на парникови газове	
Тенденции при емисиите на парникови газове (CSI 010/CLIM 050) (2013 г.)	<p>През 2011 г. емисиите на парникови газове в ЕС–27 са намалели с 3,3 % спрямо 2010 г. Това се дължи главно на по-меката зима през 2011 г. в много държави, довела до по-ниско потребление на енергия за отопление в жилищния и търговския сектор. Като цяло, емисиите от изгарянето на природен газ се понижиха, докато емисиите в резултат от потребление на твърдо гориво се увеличават поради по-високото потребление на въглища през 2011 г. в сравнение с нивата от 2010 г.</p> <p>Това намаляване на емисиите продължава тенденцията от 2004 г. насам, с изключение на 2010 г., когато емисиите временно се увеличиха поради повишения икономически растеж в много държави, придружен от по-студена зима. Емисиите в ЕС–27 са намалели с 18,4% в сравнение с нивата от 1990 г. На равнище сектори, емисиите са намалели във всички основни сектори с изключение на транспорта и производството и потреблението на флуорирани парникови газове (F-газове), където са се увеличили значително в процентно отношение. Емисиите на CO₂ от общественото производство на електроенергия и топлинна енергия са намалели с 15,9% в сравнение с 1990 година.</p> <p>В ЕС–15 емисиите на ПГ през 2011 г. са намалели с 4,2 % в сравнение с 2010 г. – намаление от 159,6 Mt еквивалентен CO₂ в абсолютна стойност. Това означава, че през 2011 г. емисиите на парникови газове в ЕС–15 са били с приблизително 14,7 % под нивото за 1990 г. или с 14,9 % под нивото за базовата година. Емисиите на CO₂ от общественото производство на електроенергия и топлинна енергия също са намалели с 9,3% в сравнение с 1990 година. Европейският съюз продължава да постига добър напредък по отношение на целта си по Протокола от Киото (намаляване на емисиите на парникови газове в сравнение с нивото за базовата година с 8 %, което трябва да бъде постигнато през периода от 2008 г. до 2012 г.). Подробна оценка на напредъка по отношение на постигането на целите от Киото и целите за 2020 г. в Европа е представена в доклада на ЕАОС от 2012 г. за тенденциите и прогнозите за парниковите газове и ще бъде актуализирана през октомври 2013 г.</p>
Възобновяема енергия	
Дял на енергията от възобновяеми източници в крайното енергийно потребление (ENER 028) (2013 г.)	Делът на енергията от възобновяеми източници в крайното потребление на енергия в ЕС–27 достигна 12,5 % през 2010 г., което представлява 60 % от целта по „Европа 2020“ (20 %). През 2010 г. енергията от възобновяеми източници възлезе на 14,3 % от общото крайно потребление на топлинна енергия, 19,6 % от потреблението на електроенергия и 4,7 % от потреблението на транспортни горива.
Енергийна ефективност	
Напредък в областта на енергийната ефективност в Европа (ENER 037) (2013 г.)	През периода 1990–2010 г. енергийната ефективност в ЕС–27 нарасна с 20 % при средногодишно увеличение от 1,1 %, като фактор за това бяха подобренията в промишления сектор (1,7 % годишно) и домакинствата (1,6 % годишно).
Транспорт	
Използване на почи и	<ul style="list-style-type: none"> Много държави членки са въвели стимули за насърчаване на ниско и нулево съдържание на сяра в горивата, за да бъде постигната целта за намаляване на

Показатели (Оценка, публикувана през годината)	Ключови послания Източник: Уеб сайт на ЕАОС, 21.11.2013 г.
алтернативни горива (CSI 037) (2010 г.)	<p>съдържанието на сяра в горивата до максимум 50 промила до 2005 г. и до максимум 10 промила до 2009 г. Въпреки че целта за 2005 г. е постигната, навлизането на горива с нулево съдържание на сяра с оглед на целта за 2009 г. е все още ниско. Очаква се намаляването на съдържанието на сяра в бензините и дизеловите горива да окаже голямо въздействие върху емисиите на изгорели газове, тъй като ще предостави възможност за въвеждането на по-усъвършенствани системи за последваща обработка.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Навлизането на биогоривата също е слабо. Делът на биогоривата в ЕС–27 през 2005 г. беше около 1 %, т.е. наполовина на целта от 2 %. Обаче този дял се е увеличил бързо до 3,4 % през 2008 г., с оглед на целта от 5,75 % за 2010 г.
Търсене на товарен транспорт (CSI 036) (2011 г.)	<p>През последното десетилетие обемът на товарния транспорт е нараснал бързо и най-общо е бил придружен с ръст на БВП. Това важи особено в последните години, когато е налице увеличаване на товарната транспортна дейност. Следователно целта за отделяне на ръста на БВП от ръста на товарния транспорт не е била постигната. Едно по-задълбочено проучване разкрива големи регионални различия, като държавите членки на ЕС–12 демонстрират много по-бърз растеж от 2000 г. насам в сектора на товарния транспорт в сравнение с държавите членки на ЕС–15. Това се дължи главно на факта, че тези страни са започнали от сравнително ниско ниво на транспорт и след това са изпитали преминаване към производствени отрасли и отрасли в сектора на услугите с висока стойност, което е довело до силен ръст на транспорта. За първи път през тринадесетте разглеждани години, през 2008 г. в търсенето на товарен транспорт в ЕИП–32 е налице спад спрямо предходната година. Това е в рязък контраст с дългосрочната тенденция; търсенето на товарен транспорт е нараснало с повече от две пети от 1995 г. и с близо една пета само през периода 2003–2008 г. През 2008 г. за пръв път от пет години се наблюдава отделяне на обема на товарния транспорт от БВП. Това, обаче, вероятно се дължи на влиянието на икономическата рецесия и няма задължително да продължи в бъдеще. С изключение на това, последните тенденции са към положителна връзка между БВП и търсенето на товарен транспорт. В рамките на Европейския съюз, в ЕС–12 е наблюдаван ръст в търсенето на товарен транспорт над три пъти този на ЕС–15 през периода 1998–2008 г., а търсенето в рамките на ЕС–12 е продължило да нараства през 2008 г. въпреки общия спад.</p>
Търсене на пътнически транспорт (CSI 035) (2011 г.)	<p>Между 2007 г. и 2008 г. търсенето на пътнически транспорт в ЕИП–32 е намаляло за пръв път през разглежданите тринадесет години, най-вероятно поради влиянието на световната икономическа рецесия. Обаче това не променя много дългосрочната тенденция; общото търсене на пътнически транспорт е нараснало с повече от една пета от 1995 г. насам. Налице са трайни доказателства за отделяне на търсенето на пътнически транспорт от БВП в ЕИП–32. Въпреки това, най-новите прогнози за въздушен превоз на пътници в рамките на ЕС–27 показват, че търсенето нараства с много по-бързи темпове в сравнение с всички други видове пътнически транспорт.</p>
Приспособяване към изменението на климата	
--	--
Материални активи, културно наследство, в това число архитектурно и археологическо наследство	
--	--
Устойчиво потребление и производство (ресурсна ефективност)	
Екологичен отпечатък на европейските държави (SEBI 023) (2010 г.)	<p>Екологичният отпечатък за пан-Европа⁽¹⁾ нараства почти непрекъснато от 1961 г. насам, като в същото време биологичният капацитет на Европа⁽²⁾ е намалял. Това води до още по-голям дефицит, с отрицателни последици за околната среда в и извън Европа.</p> <p>(1) За този анализ са използвани данни от всички европейски страни, с изключение на държавите, които са били изключени поради недостатъчно население (Кипър, Исландия, Лихтенщайн, Люксембург и Малта), и държавите, за които липсват данни, (Андора, Монако, Сан Марино).</p> <p>(2) Капацитета на екосистемите да произвеждат полезни биологични материали и да поемат отпадъчните материали, генерирани от хората, при използване на съществуващите в момента схеми за управление и технологии за добив.</p>

Показатели (Оценка, публикувана през годината)	Ключови послания Източник: Уеб сайт на ЕАОС, 21.11.2013 г.
Непотребно електрическо и електронно оборудване (waste 003) (2013 г.)	Данните показват, че въпреки че повторната употреба и рециклирането на събраните отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО) изглежда са на необходимото ниво в по-голямата част от държавите членки на ЕС и ЕАСТ, събирането на ОЕЕО показва различни, но като цяло подобрени резултати. Изглежда събраните количества ОЕЕО до голяма степен се използват повторно (или като цял уред, или като компоненти) или рециклират, въпреки че все още има възможности за подобрене в някои страни. По-голямо внимание, обаче, трябва да се обърне на системата за събиране. Равнището на събиране все още е много ниско в много държави, особено като се направи сравнение с предлаганите на пазара количества.
Образуване и рециклиране на отпадъци от опаковки (CSI 017/waste 002) (2012 г.)	Образуването на отпадъци от опаковки на глава от населението в ЕС нараства, въпреки че са налице признаци за забавяне или стабилизиране на тенденцията. През 2008 г. образуването на отпадъци от опаковки беше намалено, въпреки високото ниво от 163,5 kg на глава от населението в EU-27. Тази промяна, обаче, е трудно да се припише на ефективното предотвратяване на отпадъците (отделяне на отпадъците от БВП) или на намаляването на БВП поради икономическия спад (без отделяне). Забавянето би могло също така да се дължи на промяната в опаковъчните материали, като най-голямо увеличение има при хартията и пластмасите. За този поток от отпадъци схемите за рециклиране и икономическите инструменти изглежда са доста ефективни. През 2008 г. рециклирането е обхванало 61 % от отпадъците от опаковки, като по този начин е превишена целта от 55 % за 2008 г., поставена в Директивата за опаковките и отпадъците от опаковки. В много страни, обаче, съществуват възможности за подобрения.
Образуване на битови отпадъци (CSI 016/waste 001) (2011 г.)	Една от най-важните цели на политиката на ЕС е отделянето на образуването на отпадъци от икономическия растеж. Данните показват, че образуването на твърди битови отпадъци (ТБО) в ЕС-27 се е стабилизирало на около 520 kg на глава от населението от 2000 г. насам, въпреки непрекъснатия икономически растеж до 2008 г. Влиянието на неотдавнашната икономическа криза може да стане причина за по-нататъшен спад през периода 2008–2009 г.

4.2 Съществуващи екологични проблеми и тенденции на екологичното развитие

През 2010 г. Европейската агенция за околната среда (ЕАОС) изготви обширна оценка на околната среда на Европа и я публикува в „Доклад „Европейска околна среда – състояние и прогнози (ЕОССП)“ като водеща оценка на ЕАОС. Подробните констатации могат да бъдат прочетени на уеб сайта на ЕАОД (www.eea.europa.eu/soer), преглед на резултатите от синтеза е представен в таблица 3 по-долу.

Текстът по-долу прави кратък и сбит преглед на състоянието и развитието на екологичните проблеми от значение за програмата ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА.

Качество на въздуха и здраве на хората

Замърсяването на въздуха е сериозен екологичен риск за човешкото здраве, а също така вреди на околната среда. В Европа емисиите на много замърсители на въздуха са намалели през последните десетилетия, като това е довело до подобро качество на въздуха в целия регион. Концентрациите на замърсители във въздуха, обаче, продължават да са твърде високи и проблемите с качеството на въздуха продължават да съществуват. Значителна част от населението на Европа живее в райони, особено градски райони, в които са налице превишения на стандартите за качество на въздуха.¹³

Както е посочено в доклада за действителното състояние на въздуха в държавите от ЕС, основните замърсители на въздуха в Европа са намалели през разглеждания период (2002–2011 г.). Въпреки това праховите частици, органичните замърсители и озонът продължават да бъдат най-проблемните замърсители в Европа от гледна точка на увреждането на здравето на хората. Поради това оценката в доклада е следната: „Замърсяването с прахови частици (ПЧ) и озон (O₃) се свързва по-конкретно със сериозни рискове за здравето и излагането на високи нива на органични замърсители, по-специално

¹³ Уеб сайт на ЕАОС, 19.11.2013 г.

полициклични ароматни въглеводороди (тип карциногенни вещества) е нарастващ здравен проблем в Европа.¹⁴

Замърсяването на въздуха също уврежда нашата околна среда.

Повишената киселинност беше значително намалена между 1990 г. и 2010 г. в терените с чувствителни екосистеми в Европа, които са били изложени на отлагане на киселини в резултат от прекомерните количества серни и азотни съединения.

При еутрофикацията, екологичен проблем, причинен от въвеждането на прекомерни количества хранителни вещества в екосистемите, беше наблюдаван по-слаб напредък. Територията на чувствителните екосистеми, засегнати от прекомерни количества атмосферен азот, е намаляла много малко между 1990 г. и 2010 г.

Увреждането на посевите е причинено от излагане на високи концентрации на озон. По-голямата част от земеделските култури са изложени на нива на озон, които превишават дългосрочната цел на ЕС, насочена към опазването на растителността. Това включва по-специално значителна част от земеделските площи, особено в Южна, Централна и Източна Европа.

Източник: Уеб сайт на ЕАОС, 13.11.2013 г. <http://www.eea.europa.eu/themes/air/intro>

Отрицателните въздействия на замърсяването на въздуха върху екосистемите са увреждането на растителността от озона, еутрофикацията и повишената киселинност: „С намаляването на емисиите на SO₂ амонякът (NH₃), емитиран от селскостопански дейности, и азотните оксиди (NO_x – семейство газове, което включва азотния диоксид – NO₂ и азотния оксид – NO), емитирани при процесите на изгаряне, се превръщат в преобладаващите окисляващи и еутрофициращи замърсители на въздуха.“¹⁵

Следователно по отношение на „Качеството на въздуха в градските райони (ПЧ и O₃)“ и „Натоварването на екосистемите (от замърсяване на въздуха, в това число еутрофикация)“ ЕС не постига достатъчен напредък при постигането на екологичните цели и резултати.¹⁶

Биологично разнообразие, фауна, флора

„От дълбините на океана до най-високите върхове, от ледените води до жарките пустини, животът процъфтява във всяко кътче на нашата планета. В момента сме свидетели на непрекъснатата загуба на биологично разнообразие със сериозни последици за природния свят и благосъстоянието на хората.“¹⁷

ЕС не постигна целта си „Да спре загубата на биологично разнообразие до 2010 г. – и след това“ и всички съответни усилия продължават да са недостатъчни. Например, въпреки че общата площ на обособените защитени територии на национално равнище и териториите в Натура 2000 се е увеличила, загубата на биологично разнообразие все още не е спряла и ЕС не постигна своята цел за 2010 г. по отношение на биологичното разнообразие Тенденцията продължава да бъде негативна.

Европа не е на път да постигне целта „Да спре загубата на биологично разнообразие“, както на земята, така и в моретата, и е налице отрицателно развитие (тенденция към намаляване).

По отношение на целта „постигане на благоприятен природозащитен статус, създаване на мрежа Натура 2000“ напредъкът е различен в различните държави от ЕС, но цялостният проблем продължава да съществува със стабилна тенденция.¹⁸

Как стоят нещата в Европа през 2010 г. по отношение на биологичното разнообразие?

Видове, изложени на риск от изчезване

До 25 % от живогинските видове на Европа, в това число бозайници, земноводни, влечуги, птици и пеперуди, са изложени на риск от изчезване и поради това са включени в Червения списък на

¹⁴ ЕАОС 2013 г.: Качеството на въздуха в Европа – доклад за 2013 г., стр. 9

¹⁵ пак там, стр. 8

¹⁶ ЕАОС 2010 г.: Околната среда на Европа – състояние и прогноза, стр. 19 Синтез; ЕАОС 2013 г.: Към зелена икономика в Европа, стр. 6

¹⁷ Уеб сайт на ЕАОС, 19.11.2013 г.

¹⁸ ЕАОС 2010 г.: Околната среда на Европа – състояние и прогноза, Синтез, стр. 18

Международния съюз за опазване на природата за района на ЕС.

Лош природозащитен статус

Счита се, че 62 % от местообитанията и 52 % от видовете, обхванати от Директивата на ЕС за местообитанията, са в неблагоприятен природозащитен статус (ЕЕА-ЕТС/ВД, 2009 г.).

Обособяване на терени по Natura 2000 – почти приключило

Обособяването на сухоземни терени по Natura 2000 е почти приключило. Много по-големи усилия са необходими за морските зони (ЕЕА-ЕТС/ВД, 2010 г.).

Източник: Уеб сайт на ЕАОС, 13.11.2013 г. <http://www.eea.europa.eu/themes/biodiversity/where-we-stand/where-does-europe-stand-in-2010>

Почви

Почвата е един от безценните ресурси на планетата, но продължава да деградира в Европа. Взети заедно, минералните частици, водата, въздухът, органичните вещества, както и живите организми, които съставляват почвата, изпълняват ключови функции, които са в основата на нашето общество.¹⁹ „Неустойчивото използване и управление на земите води до деградация на почвите и загуба на ключов ресурс, който е съществен за живота на планетата.“²⁰

Въпреки значението му за нашето общество и за разлика от въздуха и водите, не съществува законодателство на ЕС, специално насочено към опазването на почвите.²¹

ЕС не е на път да постигне целта „Предотвратяване на по-нататъшна деградация на почвите и опазване на техните функции“. Развитието също е определено като отрицателно (тенденция към увеличаване).²²

Ландшафт

Европа е един от най-интензивно използваните континенти на земното кълбо с най-висок дял на земята, използвана за населени места, производствени системи (в това число селско и горско стопанство) и инфраструктура (до 80 %).²³ Всяка година над 1 000 km² са обект на усвояване на земи за жилищно строителство, промишленост, пътища или развлечения.²⁴

Разрастването на градовете изглежда се забавя. Изкуственото земно покритие, като пътища и сгради, се е увеличавало с 2,3 % годишно между 1990 г. и 2000 г., но този ръст е спаднал до 1,5 % между 2000 г. и 2006 г.²⁵

Води

Качеството на водите е тясно свързано със здравето на човека и биологичното разнообразие. Нещо повече, то е жизнено важно за човешкия живот по повече от един начин.

Целта на *Европейската рамкова директива за водите (РДВ) (2000/60/ЕО)* е за опазване на водите посредством интегриран, всеобхватен, „основан на екосистемите подход“. Водните екосистеми трябва да се опазват от гледна точка на качеството на водите, количеството на водите и ролята им като местообитания. Постигането на тези цели се подкрепя от *План за опазване на водните ресурси в Европа (SWD(2012) 382)*, който предлага пакети за подобряване на управлението и осведомеността за опазването на водите.

„През последните 25 години е постигнат значителен напредък в областта на водите в редица европейски държави по отношение на намаляването на замърсяванията. Този напредък включва подобро пречистване на водите, намалени обеми промишлени отпадни води, намалено използване на торове,

¹⁹ Уеб сайт на ЕАОС, 19.11.2013 г.

²⁰ ЕАОС 2012 г.: Състоянието на почвите в Европа, стр. 4

²¹ Пак там, стр. 4

²² ЕАОС 2010 г.: Околната среда на Европа – състояние и прогноза, Синтез, стр. 18

²³ Уеб сайт на ЕАОС, 18.11.2013 г.

²⁴ Европейска комисия 2011 г.: Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа (COM(2011) 571), стр. 15

²⁵ Уеб сайт на ЕАОС, 18.11.2013 г.

намалено или забранено съдържание фосфатите в перилните препарати, както и намалени емисии в атмосферния въздух“.²⁶

Въпреки това, екологичното състояние или потенциал на повече от 50 % от повърхностните водни обекти в Европа далеч не е добро. По отношение на екологичното състояние и натиска в сладководните басейни, най-лошите райони на Европа са в Централна и Северозападна Европа. По отношение на крайбрежните и преходните води, в най-лошо състояние са Балтийско море и Северно море.²⁷

25 % от подземните води в Европа (по области) са с лошо химично състояние. По отношение на реките, езерата и преходните и крайбрежните води, лошото химично състояние не превишава 10 % в цяла Европа. На практика химичното състояние на много от европейските повърхностни води – от една трета за езерата до повече от половината за преходните води – остава неизвестно.²⁸

По отношение на целта за „Постигане на добро екологично състояние и добро химично състояние на всички водни обекти“, както и във връзка с експлоатацията на водите и целта за „Постигане на добро количествено състояние на водните обекти“ оценката на ЕС е, че е постигнат „смесен напредък“, като цялостният проблем продължава да съществува и е налице стабилна тенденция.²⁹

Климат на земята

„Измененията на климата настъпват сега: Температурите се повишават, режимът на валежите се измества, ледниците и снегът се топят, а средното морското равнище по света се покачва. Очакваме тези изменения да продължат и екстремните метеорологични явления, водещи до рискове като наводнения и засушавания, да стават все по-чести и по-интензивни.“³⁰

Светът не е на път да постигне своята цел за „ограничаване на повишаването на световната средногодишна температура на повърхността до 2 °C“. Развитието е отрицателно (тенденция към увеличаване).³¹

Основните източници на причинени от човека ПГ са:

- изгарянето на изкопаеми горива (въглища, нефт и газ) в производството на електроенергия, транспорта, промишлеността и домакинствата (CO₂);
- селското стопанство (CH₄) и промените в земеползването, като обезлесяването (CO₂);
- депонирането на отпадъци (CH₄);
- използването на промишлени флуорирани газове.³²

Основаният на действителни данни доклад на ЕАОС „Тенденции и прогнози в Европа през 2013 г. – Проследяване на напредъка по отношение на целите на Европа в областта на климата и енергията до 2020 г.“ обобщава най-новите констатации по отношение на целите на Европа в областта на климата и енергията.³³

- Напредък по отношение на целите от Киото за 2008–2012 г.:
ЕС е на път да постигне своята цел за намаляване с 8 %. Общите средни емисии на ЕС–15 през периода 2008–2012 г. са намалели с 12,2 % в сравнение с нивата през базовата година.
- Индивидуални цели на държавите от ЕС по отношение на парниковите газове:
Почти всички европейски държави с лимити на ПГ от промишлеността или с цел за намаляване съгласно Протокола от Киото (26 държави членки на ЕС, Исландия, Лихтенщайн, Норвегия и Швейцария) са на път да постигнат съответните си цели.

²⁶ ЕАОС 2012 г.: Водите на Европа – оценка на състоянието и затрудненията, стр. 8

²⁷ Уеб сайт на ЕАОС, 18.11.2013 г.

²⁸ Пак там

²⁹ ЕАОС 2010 г.: Околната среда на Европа – състояние и прогноза, Синтез, стр. 19 ЕАОС 2013 г. Към зелена икономика в Европа, стр. 6

³⁰ Уеб сайт на ЕАОС, 18.11.2013 г.

³¹ ЕАОС 2010 г.: Околната среда на Европа – състояние и прогноза, Синтез, стр. 18

³² Уеб сайт на ЕАОС, 18.11.2013 г.

³³ ЕАОС 2013 г.: Тенденции и прогнози в Европа през 2013 г. – Проследяване на напредъка по отношение на целите на Европа в областта на климата и енергията до 2020 г., стр. 10–11

- Цели „20/20/20“:
  - 20% намаление на емисиите на парникови газове в ЕС спрямо 1990 г.:
Следователно ЕС е много близо до постигането на своята цел от намаляване с 20%, осем години преди 2020 г.
  - 20 % дял на възобновяемите енергийни източници в брунтото крайно потребление на енергия в ЕС:
През 2011 г. енергията от възобновяеми енергийни източници е представлявала 13 % от брунтото крайно потребление на енергия в ЕС–27. Следователно ЕС е изпълнил своята междинна цел от 10,8 % за 2011–2012 г. и понастоящем е на път да постигне своята цел от 20 % дял на възобновяемите енергийни източници през 2020 г.
  - 20 % повишаване на енергийната ефективност на ЕС:
  - Държавите членки на ЕС са се насочили към равнището на амбиция, изисквано от Директивата за енергийната ефективност. Тяхното колективно потребление на първична енергия през 2020 г. се очаква да бъде близо до нивото, изисквано от политическата цел на ЕС (1 483 Mtoe (милиона тона нефтен еквивалент)), но това ще бъде недостатъчно за постигането на целта за енергийна ефективност от 20 %.

Транспорт

Транспортът е причина за една трета от цялото крайно потребление на енергия в държавите–членки на ЕИП и за повече от половината от емисиите на парникови газове. От гледна точка на тенденциите в потреблението на енергия, транспортът е най-бързо разрастващият се сектор. Транспортът е отговорен също така за замърсяването на въздуха, както и за раздробяването на ландшафта, което причинява отрицателни последици върху биологичното разнообразие и шума.³⁴

Годишното потребление на енергия от транспорта се е повишавало непрекъснато между 1990 г. и 2007 г. в държавите–членки на ЕИП. Между 2007 г. и 2009 г. общото търсене на енергия от страна на транспорта е спаднало с 4 % поради влиянието на икономическата рецесия.³⁵

За постигането на целта на Европа за намаляване на CO₂ с 60 % до 2050 г. в сравнение с 1990 г. ще е необходимо потреблението на нефт в транспортния сектор да спадне с около 70 %. Съществуващата в момента 96-процентна зависимост на транспортния сектор от нефта е неустойчива.³⁶

Приспособяване към изменението на климата

Приспособяването е необходимо, за да се предпазят хората, сградите, инфраструктурата, предприятията и екосистемите от последиците от изменението на климата.

Стратегия на ЕС за адаптация към изменението на климата се съсредоточава върху три ключови цели: Действия за популяризиране от страна на държавите членки; действия за постигане на неподатливост на климата на равнище ЕС; и по-информирано вземане на решения.³⁷ Показателите за измерване на успешното и ефективно приспособяване все още не са дефинирани.

Материални активи, културно наследство, в това число архитектурно и археологическо наследство

ЕС няма правомощия за вземане на решения по отношение на политиката в областта на културното наследство. Въпреки това, културата и културното наследство играят решаваща роля в най-малко четири от водещите инициативи на Европа 2020: Съюз за иновации, Програма в областта на цифровите

³⁴ Уеб сайт на ЕАОС, 17.11.2013 г.

³⁵ Пак там

³⁶ Пак там

³⁷ Европейска комисия 2013 г.: Стратегия на ЕС за адаптация към изменението на климата COM(2013) 216 окончателен

технологии, Индустриална политика за ерата на глобализацията и Програма за нови умения и работни места.³⁸

Устойчиво потребление и производство (ресурсна ефективност)

Трансформирането на икономиката, така че тя да премине към по ефективни по отношение на ресурсите модели, е една от ключовите цели на Европейския съюз. По пътя към „зелена икономика“ в Европа е необходимо да се изградят наново сложните взаимоотношения между икономиката и екологията.

„Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа“ съдържа най-важните аспекти за отделянето на ресурсите от икономическия растеж:

- Устойчиво потребление и производство
  - Подобряване на продуктите и промяна на моделите на потребление
  - Стимулиране на ефективното производство
- Превръщане на отпадъците в ресурс
- Подпомагане на научните изследвания и иновациите
- Постепенно премахване на вредните за околната среда субсидии³⁹

По отношение на целта за „Отделянето на ресурсите от икономическия растеж и преминаването към рециклиращо общество“ Европа е постигнала различен напредък в различните държави членки на ЕС, като цялостният проблем продължава да съществува и има положително развитие (тенденция към увеличаване)⁴⁰.

Образуването на отпадъци продължава да нараства. По отношение на целта за „значително намаляване на образуването на отпадъци“ Европа изостава с отрицателно развитие (тенденция към увеличаване).⁴¹

Обратно на това, „Управление на отпадъците (рециклиране)“ демонстрира положителна тенденция. По отношение на „няколко цели за рециклиране на различни специфични потоци от отпадъци“ Европа постига напредък и демонстрира положително развитие.⁴²

---

³⁸ Уеб сайт на Европейската комисия, 17 ноември 2013 г. http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/cultural-heritage_en.htm

³⁹ Европейска комисия 2011 г.: Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа (COM(2011) 571)

⁴⁰ ЕАОС 2010 г.: Околната среда на Европа – състояние и прогноза, Синтез, стр. 18

ЕАОС 2013 г.: Към зелена икономика в Европа, стр. 7

⁴¹ ЕАОС 2010 г.: Околната среда на Европа – състояние и прогноза, Синтез, ЕАОС 2013 г., стр. 18

⁴² Пак там

Таблица 3: Примерна таблица, обобщаваща напредъка по отношение на постигането на екологичните цели, и акцентирание върху свързаните тенденции през последните 10 години

Екологичен проблем	ЕС–27 цел/резултат	EU–27 – постигнат ли е напредък?	ЕИП–38 – тенденция?
Изменение на климата			
Промени в средната световна температура	Ограничаване на повишаването на световната средногодишна температура на повърхността до 2°C (a)	(D)	
Емисии на парникови газове	Намаляване на емисиите на парникови газове; с 20 % до 2020 г. (b)	(E)	
Енергийна ефективност	Намаляване на потреблението на първична енергия; с 20 % до 2020 г. в сравнение със ситуация без промяна (b)	(E)	
Възобновяеми енергийни източници	Повишаване на производството на енергия от възобновяеми енергийни източници; с 20 % до 2020 г. (b)	(E)	
Природа и биологично разнообразие			
Натиск върху екосистемите (от замърсяване на въздуха, например еутрофикация)	Да се не превишават критичните натоварвания с еутрофициращи вещества (c)		
Природозащитен статус (опазване на най-важните местообитания и видове в ЕС)	Постигане на благоприятен природозащитен статус, създаване на мрежа Натура 2000 (d)	(F)	
Биологично разнообразие (сухоземни и морски видове и местообитания)	Спиране на загубата на биологично разнообразие (e) (f)	(сухоземни) (морски)	
Деградация на почвата (почвена ерозия)	Предотвратяване на по-нататъшна деградация на почвите и опазване на техните функции (g)	(G)	
Природни ресурси и отпадъци			
Отделяне (на използването на ресурси от икономическия растеж)	Отделяне на използването на ресурси от икономическия растеж (b)		
Образуване на отпадъци	Значително намаляване на образуването на отпадъци (h)		
Управление на отпадъци (рециклиране)	Няколко цели за рециклиране на различни специфични потоци от отпадъци		
Натиск върху водите (експлоатация на водите)	Постигане на добро количествено състояние на водните обекти (i)	(I)	

Таблица 4: Примерна таблица, обобщаваща напредъка по отношение на постигането на екологичните цели, и акцентирание върху свързаните тенденции през последните 10 години (продължение)

Екологичен проблем	ЕС–27 цел/резултат	EU–27 – постигнат ли е напредък?	ЕИП–38 – тенденция?
Околна среда и здраве			
Качество на водите (екологично и химично състояние)	Постигане на добро екологично състояние и добро химично състояние на водните обекти (i) (j)	 (I)	
Замърсяване на водите (от точкови източници, и качество на водите за къпане)	Съблюдаване на качеството на водите за къпане, пречистване на градските отпадъчни води (k) (l)		
Трансгранично замърсяване на въздуха (NO, NMVOC, SO ₂ , еутрофициращите и NH ₃ , първични частици)	Ограничаване на окисляващите, озоноразрушаващите замърсители (с)		
Качество на въздуха в градските райони (прахови частици и озон)	Постигане на нива на качеството на въздуха, които не водят до вредни за здравето въздействия (m)		
Легенда			
Положително развитие		Неутрално развитие	
 Тенденция към намаляване	 Стабилна тенденция	 Тенденция към намаляване	
 Тенденция към увеличаване		 Тенденция към увеличаване	
 ЕС постига напредък (възможно е само някои държави да не постигат целта)	 Смесен напредък (но цялостният проблем продължава да съществува)	 ЕС не постига напредък (възможно е само някои държави да постигат целта)	

5 ОЧАКВАНО ЗНАЧИТЕЛНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА (ПОЛОЖИТЕЛНО / ОТРИЦАТЕЛНО)

5.1 Разгледани алтернативи

С изключение на нулевата алтернатива, т.е. неприлагане на Програмата, не е дефинирана и оценявана друга алтернатива.

Стратегическият подход и определения за подпомагане дейности са доста широко формулирани. Подобреното разглеждане на въпросите на околната среда е въпрос за разглеждане на екологичната ориентация чрез по-целенасочени формулировки и ръководни принципи за подбор на проекти и мониторинг. Съответните предложения са част от препоръките; действителна алтернатива на подхода и ориентацията на Програмата не се вижда.

Промените в изразходването на средствата по отделните ПО може да се разглежда като алтернатива. Членовете на ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА взеха решение за разпределяне на наличните средства по равно между осите (25 % от средствата без средствата за Техническа помощ (ПО 5)). Прехвърлянето на повече средства към ПО 3 и/или 4 би могло по принцип да увеличи конкретни положителни последици. Целта и характерът на Програмата са насочени към обмена, тестването и разпространяването на добри практики и политики. Така че съсредоточаването върху конкретни въпроси като намаляването на емисиите на ПГ или ресурсната ефективност е по-малко важно; по-важно е да се обвържат различните теми, отразени от ПО, и да се свържат усилията, свързани с действително екологичните теми като нисковъглеродна икономика и ресурсна ефективност, мерките за НИДТРИ и конкурентоспособността на МСП и взаимно да се капитализират постиженията в полза на интегрирането на опазването на околната среда.

5.2 Последици на Програма ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА върху околната среда

Преди да бъдат описани констатациите от оценката, трябва отново да се подчертае, че ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА ще реализира основно непряко въздействие и принос. Твърденията по-долу трябва да се възприемат в контекста на това условие.

5.2.1 Оценка на стратегическия подход

Оперативни цели

Програмата се основава на две оперативни цели, които описват логиката на интервенциите по Програмата (вж. също глава 2.2):

- „1. Улесняване на непрекъснатото усвояване на политиките и капитализиране на добрите практики между участниците с регионално значение с цел засилване на регионалните политики в цяла Европа и по-специално изпълнението на програми за Инвестиции в растеж и работни места и, когато е уместно, ЕТС.
2. Подпомагане на обмена на опит и споделянето на практики между участниците с регионално значение с цел интегриране на наученото от сътрудничеството в регионалните политики, по-конкретно чрез техните програми за Инвестиции в растеж и работни места и, когато е уместно, ЕТС.“

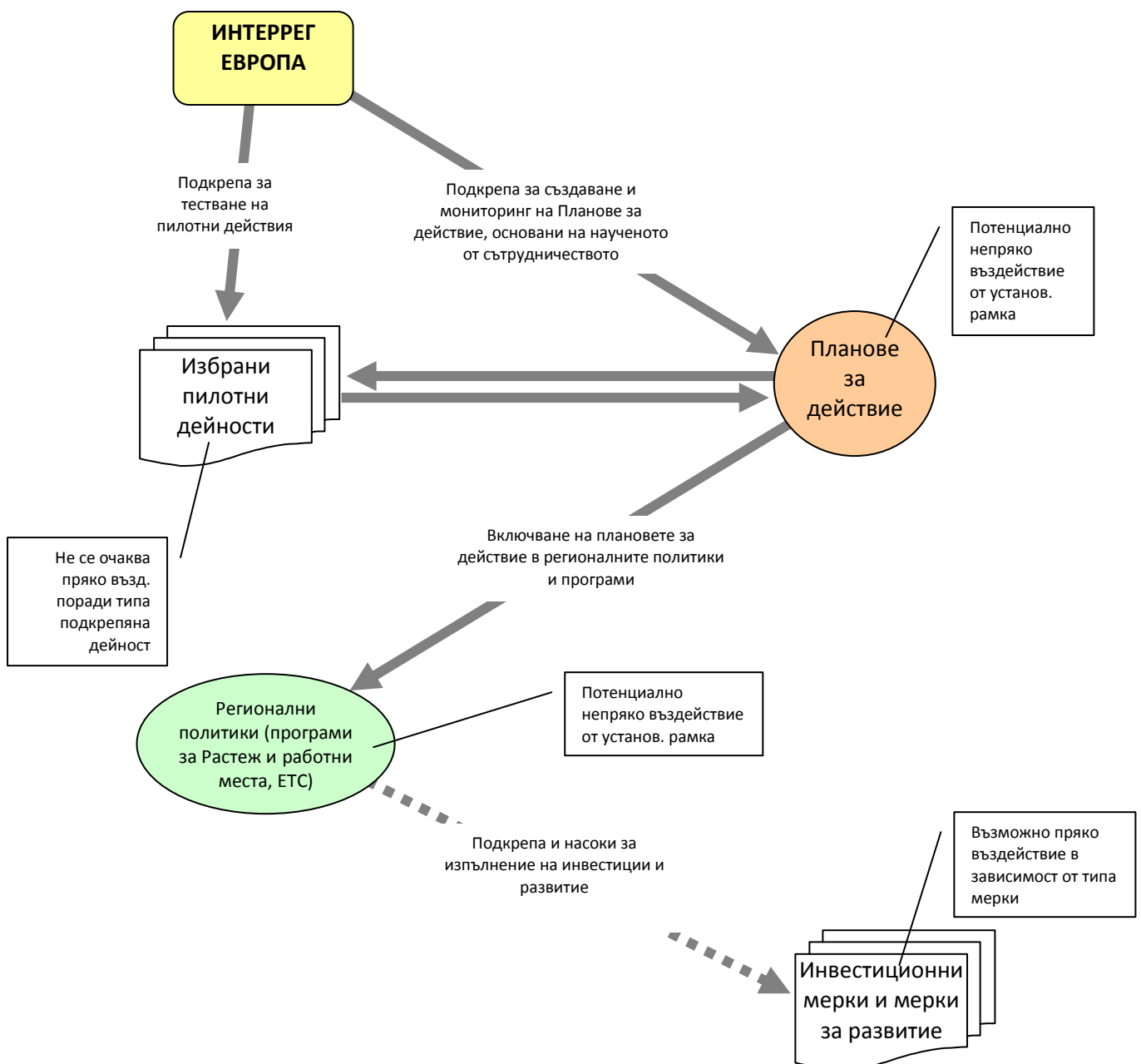
Постигането на оперативните цели е отразено пряко в дефинираните типове дейности, които ще бъдат подпомагани и които могат да бъдат наречени направления за изпълнение на програмата:

- Направление 1: Подкрепата за Междурегионални проекти за сътрудничество, посредством които регионалните партньори работят заедно и изпълнението на политики ще се подобри предимно чрез изпълнението на регионални програми.

- Направление 2: Създаване на Платформи за усвояване на политики, посредством които ще бъдат засилени опитът, съпоставките, организирането на тематични събития, консултациите по политиките и др.

За първото направление (= **Междурегионални проекти за сътрудничество**) веригата на въздействие е дълга и доста сложна (вж. фигура 1). Непосредствените потенциални последици на самата Програма са силно непреки, тъй като тя предоставя подкрепа за по-добра капитализация на наученото и отразяването му в Плановете за действие. Въпреки че Плановете за действие определят рамката за определени инвестиционни мерки и мерки за развитие, тази рамка ще бъде включена в регионални програми и ще бъде приведена в действие чрез тези регионални програми. Потенциалните въздействия на регионалните програми, в които са включени плановете за действие, също са непреки, но на този етап на веригата са свързани с възможни преки въздействия, тъй като тези програми осигуряват непосредствената рамка за реализирането на инвестициите.

Фигура 1: Верига на въздействието на Програмата по отношение на проекти за междурегионално сътрудничество

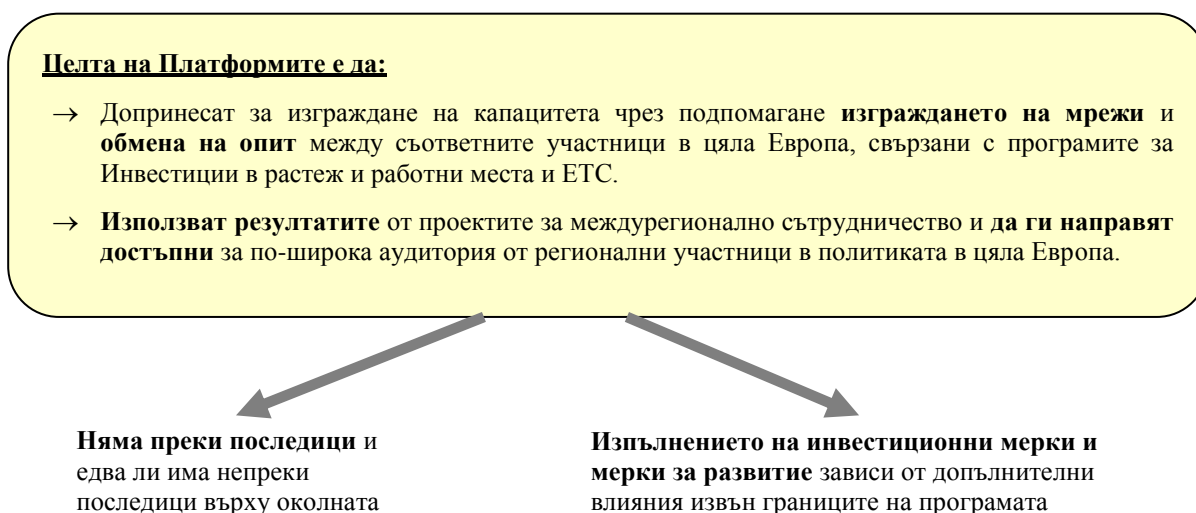

Оценката на потенциалните въздействия на предлаганите очаквани резултати трябва да взема предвид тази дълга верига на въздействие, както и допълнителните външни влияния върху формулирането и окончателното реализиране на проектите, основани на регионалните програми. Следователно *могат да бъдат оценени главно общият потенциал и принос за постигането на екологичните цели на ЕС и общата политика на ЕС за околната среда в дългосрочен план.*

Възможни преки последици могат да бъдат реализирани от подпомагането на пилотни дейности „за тестване на определени части от Плана за действие на практика“⁴³. Характерът и степента на възможните непреки въздействия върху околната среда зависят от конкретните дейности, които ще бъдат подпомагани. Съгласно ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА, пилотните дейности ще обхващат тестването единствено на инструменти, практики, методологии и подобни „меки“ мерки. В допълнение към това, планираното финансиране за една пилотна дейност е ограничено, така че по Програмата ще бъдат подпомагани само дребномащабни дейности. Не се очакват значителни последици върху околната среда.

Второто направление (= **Платформи за усвояване на политики**) не предполага потенциални преки последици и едва ли предполага непреки последици върху околната среда. Въпреки че регионалните политики и програми (за Растеж и работни места и ЕТС) играят важна роля като адресати на платформите, те не се ограничават до тези политики и програми. Целта на това направление не е на първо място да подпомага евентуално конкретни мерки на място. Поради това реализирането на конкретни мерки с възможни преки въздействия, основани на резултатите от Платформите за усвояване на политики, зависи от допълнителни влияния, които са извън отговорностите на програмата.

Фигура 2: Верига на въздействието на Програмата по отношение на Платформите за усвояване на политики

Приоритетни оси и Специфични цели

ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА има силен акцент върху опазването на околната среда. Две от четирите дефинирани ПО изрично се занимават с екологични проблеми и ресурсна ефективност:

- ПО 3, чиято цел е свързана с нисковъглеродната икономика, и
- ПО 4, чиято цел е свързана с околната среда и ресурсната ефективност.

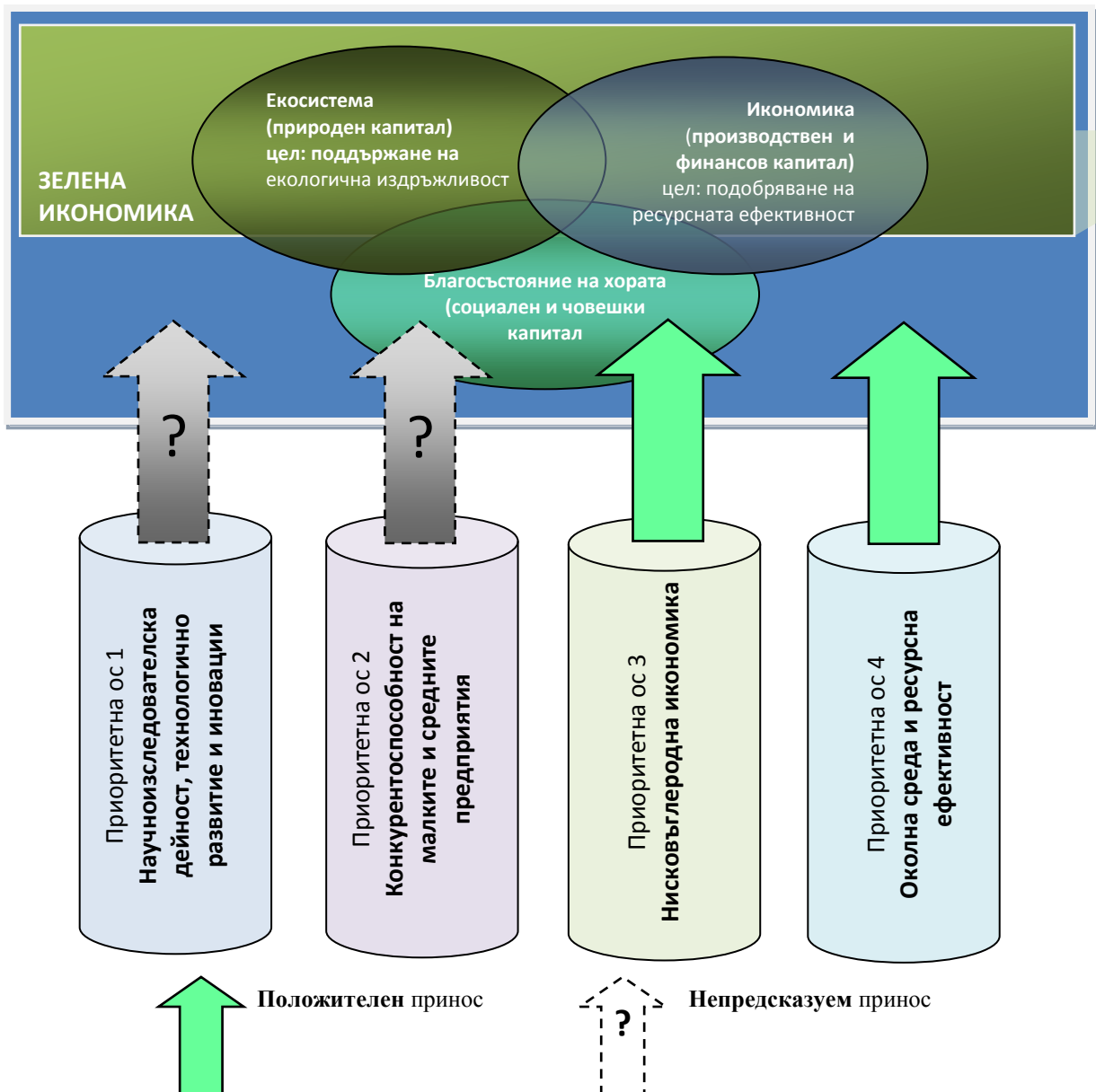
Интервенциите в хода на свързаните с тях СЦ (3.1, 4.1 и 4.2) ще инициират и подпомагат обмен между регионите, популяризиране и интегриране на решения за нисковъглеродна икономика (SO 3.1), както и на решения за по-добро опазване на природното и културното наследство (SO 4.1) и повишена ресурсна ефективност (SO 4.2).

⁴³ Окончателен вариант на Програма за сътрудничество ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА 2014–2020, стр. 19

Като цяло, ПО 3 (Нисковъглеродна икономика) допринася за важни екологични цели на ЕС в областта на опазването на климата на земята. Тя подкрепя *Пътната карта за постигане през 2050 година на конкурентоспособна икономика с ниска въглеродна интензивност*, като значение се отдава на всички секторни перспективи на пътната карта. Нещо повече, подпомагат се целите „20-20-20“ на *Стратегия „Европа 2020“*, *Директивата за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници*, *Плана за действие за енергийна ефективност* и *Директивата за енергийната ефективност*, *Директивата относно енергийните характеристики на сградите*, *Тематичната стратегия за замърсяването на въздуха*, или *Пътната карта за постигането на Единно европейско транспортно пространство – към конкурентоспособна транспортна система с ефективно използване на ресурсите* (Бяла книга).

ПА 4 (Околна среда и ресурсна ефективност) също има ясни положителни връзки с определени екологични цели на ЕС. Тази ПО се занимава преди всичко с *Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа*. Подкрепят се, обаче, и стратегии, свързани с други екологични въпроси, като *Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие до 2020 година*, *Рамковата директива за водите*, *Пътната карта за постигане през 2050 година на конкурентоспособна икономика с ниска въглеродна интензивност*, *Пътната карта за постигането на Единно европейско транспортно пространство – към конкурентоспособна транспортна система с ефективно използване на ресурсите* (Бяла книга).

Фигура 3: Принос към „зелената икономика“ като първостепенна цел на Европейския съюз

Възможният принос на ПО 1 и ПО 2 към подобряването на опазването на околната среда и ресурсната ефективност е по-малко очевиден.

Потенциално широка гама екологични цели може да бъде решена от ПО 1 Научноизследователска дейност, технологично развитие и иновации (НИДТРИ). Най-общо подобряването на изпълнението на програми в областта на капацитета за научноизследователска дейност и иновации (СЦ 1.1) и в областта на предоставянето на иновации в регионалните вериги за иновации в области на „интелигентна специализация“ и възможности за иновации (СЦ 1.2) представлява възможности за засилване на капацитета за и подходите към опазване на околната среда и ресурсната ефективност. Резултатите от НИДТРИ могат да окажат положително въздействие върху всички екологични проблеми в зависимост от действителната ориентация. В Програмата не е заявена строга ориентация към подпомагането на НИДТРИ в областта на опазването на околната среда или устойчивото развитие.

Чрез ПО 2 (Конкурентоспособност на малките и средни предприятия) нови технологии и производствени процеси могат да бъдат разпространени и насърчавани в бизнес реалността. Това се отнася на първо място до:

- нисковъглеродната икономика („Прилагането на по-напреднали енергийно и ресурсно ефективни промишлени процеси и оборудване, увеличаването на рециклирането, както и технологиите за намаляване на емисиите, различни от емисии на CO₂ (например азотен оксид и метан), биха могли да имат значителен принос ....“) ⁴⁴ и
- ресурсната ефективност чрез съсредоточаване върху устойчиво потребление и производство, както и върху „превръщането на отпадъците в ресурс“, така както е посочено в *Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа*. Мобилизирането на МСП за промяна на икономиката, така както се изисква от тази Пътна карта („Управление и наблюдение“), може да бъде подпомагано по Програмата.

Въпреки дългата верига на въздействие и несигурността, свързана с оказващите влияние външни фактори, отделните ПО на Програмата могат да реализират положителен принос за поставените от ЕС цели за опазване на околната среда и ресурсна ефективност.

Вътрешни взаимоотношения

Могат да бъдат забелязани отношения на подкрепа между СЦ от различните ПО, по-конкретно между ПО 1 и 2, от една страна, и ПО 3 и 4, от друга страна. Едновременното разглеждане на решенията в областта на НИДТРИ, насърчаването на МСП, нисковъглеродната икономика и опазването на природното и културното наследство помага за увеличаване на положителния принос към опазването на околната среда и ефективното използване на ресурсите. Широкообхватността на научноизследователските решения в областта на енергийната ефективност и енергията от възобновяеми енергийни източници може да бъде подкрепена чрез интегриране в планове за действие и регионални програми. Решенията по СЦ 4.2 (ресурсна ефективност, зелен растеж, екологични иновации и управление на екологичните показатели) могат да подпомагат насърчаването на МСП (СЦ 2.1), както и бъдещото развитие на НИДТРИ.

В Програмата тези връзки между различните СЦ са споменати като обща възможност за реализиране на синергии („Проектите (...) могат също така да имат синергии с теми, обхванати от други специфични цели на настоящата Програма, например във връзка с иновациите в областта на нисковъглеродната икономика или ресурсната ефективност.“) ⁴⁵. Въпреки че връзките могат да бъдат разглеждани като подразбиращ се резултат, появата на такива вътрешни последици изглежда зависи от непредвидени ситуации. Потенциалът за увеличаване на положителния принос към опазването на околната среда и

⁴⁴ Европейска комисия 2011 г.: Пътна карта за конкурентоспособна икономика с ниска въглеродна интензивност, стр. 8

⁴⁵ Програма ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА, преработен окончателен вариант, стр. 21 – твърдението е включено в резултат на препоръка на СЕО

ефективното използване на ресурсите чрез оползотворяването на тези вътрешни взаимовръзки не е използван окончателно от Програмата.

Хоризонтален принцип „Устойчиво развитие“

В раздел 8.1 на Програмата е описано вземането предвид на хоризонталния принцип „устойчиво развитие“.

ПО 3 и 4 отразяват този принцип, като се съсредоточават пряко върху въпроси на устойчивото развитие. ПО 1 и 2 предоставят възможности за подкрепа за този принцип, например като са насочени към проекти за екологични иновации, зелени обществени поръчки и технологии или икономика с кръгови потоци.

Следователно кандидатите за проекти по ПО 3 и 4 трябва да проверят дали техните проекти допринасят за този принцип; несъблюдаването на този принцип и на целта за “усъвършенстване на регионалните политики за устойчиво развитие“ ще доведе до отхвърляне на заявлението.⁴⁶ В това отношение Програмата заема ясна позиция, като популяризира устойчивото развитие и допринася пряко за политиката на ЕС за околната среда.

По-решителни механизми трябва да осигурят зачитането на устойчивото развитие в проекти по ПО 1 и 2. Програмата предвижда следното:

- „Кандидатите за проекти по тези приоритетни оси ще бъдат поканени да обяснят в заявленията си как техният проект ще съблюдава и възможно дори засили устойчивото развитие. Обаче не се предвиждат специфични критерии за подбор в полза на разработването на проекти, занимаващи се с този въпрос.“

и

- „Дейностите и тематичният обхват на Платформата за усвояване на политики за Приоритети 1 и 2 могат да са свързани с подходящ регионален опит и политики, свързани с принципа за устойчиво развитие.“⁴⁷

Важните икономически стратегии (например *Европа 2020*), подпомагани от по-специфични стратегии на ЕС (например *Пътната карта за ниска въглеродна интензивност*, *Пътната карта за ресурсна ефективност*, *Планът за действие за екологични иновации*), се съсредоточават върху икономическото развитие, растежа и работните места, които се основават на устойчивост. Изявленията на Програмата във връзка с ПО 1 и 2 са доста слаби. Вземането на хоризонталния принцип предвид е оставено на кандидатите и техните интереси, вместо да бъде важен въпрос на Програмата.

ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА трябва да играе по-активна и целенасочена роля, като включи устойчивото развитие като принцип при изпълнението на Програмата. Въз основа на препоръките, дадени в хода на процеса на изготвяне на СЕО, в глава 8.1 бяха добавени важни условия, които позволяват устойчивото развитие да се вземе предвид по по-ефективен начин:

- *В края на проекта от партньорите ще се иска да докладват по какъв начин дейностите и резултатите по техния проект действително са допринесли за този хоризонтален принцип. Въз основа на сумарния принос, отчетен от проектите, ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА ще бъде в състояние да следи и да покаже как програмата конкретно е допринесла за устойчивото развитие.*
- *Дейностите по ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА най-вероятно ще доведат до много пътувания, което ще доведе до свързаните с тези пътувания емисии на CO₂. Въпреки че тези пътувания са съществен аспект на дейностите по междурегионално сътрудничество, бенефициентите на програмата ще бъдат поощрявани да използват, когато е възможно, методи на взаимодействие, които не изискват пътуване.*
- *Програмата ще проучи възможностите за подкрепа за мерките за компенсиране на CO₂ в рамките на съществуващите ограничения за допустимост.*

⁴⁶ Преработен окончателен вариант на Програма за сътрудничество ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА 2014–2020, стр. 72

⁴⁷ Пак там, стр. 71

Тези определения откриват възможност най-малкото да се провери вземането на хоризонталния принцип „устойчиво развитие“ предвид при изпълнението на различни части на Програмата, по-конкретно ПО 1 и 2.

Структури за изпълнение

Една програма генерира възможни последици върху околната среда не само въз основа на постигането на нейните цели и резултати, т.е. изпълнението на съфинансираните мерки. Възможни последици могат да бъдат причинени и от начина, по който се изпълнява програмата. На това високо стратегическо равнище причинените от предвижданите структури за изпълнение последици могат да демонстрират дори по-важни последици от подпомаганите по програмата мерки.

Стратегическият подход на ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА сам по себе си е основан на различни видове междурегионален обмен. Предвижда се доста голям брой свързани с мерките срещи като посещения на място, събития, семинари и др. По Специфична цел 5.1 („Максимизиране на ефективността и ефикасността на управлението и изпълнението на Програма ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА“) по Приоритетна ос 5 („Техническа помощ“) изрично е заявено, че подпомагането на участниците в Проектите за междурегионално сътрудничество включва осигуряване на семинари, както и „участие в свързани с проекта срещи и събития и „посещения на място“ по проектите за разглеждане на напредъка и резултатите по проекта, както и пречките пред изпълнението му“. Както е посочено по-долу, броят на събитията също ще се използва като показател за успешното изпълнение на отделните Инвестиционни приоритети.

В допълнение към това, структурата на управление на Програмата налага редовни срещи на органите на Програмата като Комитета за наблюдение или Групата на одиторите. Големият брой на членовете на ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА и голямата територия, обхваната от Програмата (ЕС–28 + Норвегия + Швейцария) са причина за продължително пътуване.

Както провеждането на срещи, така и управлението на Програмата ще генерират преки отрицателни въздействия поради пътуванията на регионалните партньори, представителите на членовете на ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА, както и членовете на ръководството на Програмата. Емисиите на парникови газове, замърсяването на въздуха и шумът са най-съществените проблеми. Поради обхванатата от Програмата територия може да се очаква, че повечето пътувания ще бъдат със самолет и ще имат значителен принос към емисиите на CO₂, като по този начин целта на ЕС за намаляване на емисиите на ПГ ще бъде застрашена.

Съгласно показатели за продукт на ПО се планират най-малко общо 112 събития по различните Инвестиционни приоритети и 200 посещения⁴⁸ на представители на Съвместния секретариат по проекти и събития, т.е. около 12 събития годишно и 22 посещения годишно. Трябва да се добавят заседанията и пътуването на Комитета за наблюдение (най-малко 14 заседания, така както е посочено в показател за продукт 4 на Техническата помощ) и на Групата на одиторите.

В допълнение към въздействията, причинени от пътуванията, изготвянето на печатни документи също оказва въздействие върху потреблението на ресурси по принцип. По-голямата част от публикациите трябва да бъдат разпечатани на различни езици, други документи трябва да бъдат разпечатани и разпространени за подготовката и изпълнението на проекти, събития, управленски срещи и други подобни.

Възможните въздействия, дължащи се на изпълнението на Програмата (пътувания, обширна документация) са действителна част от характера на ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА. Крайната цел на Програмата е да се насърчи междурегионалният обмен и да се осигури развитие на капацитета чрез дейности за междурегионално сътрудничество. Следователно разглеждането на принципни алтернативи не е възможно, ако ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА като такава не се подлага на въпрос. Вместо това се препоръчва

---

⁴⁸ Предишният брой от 400 посещения беше намален на 200 посещения в преработения вариант след обсъждане на препоръката от СЕО.

съсредоточаване върху други начини за обмен и типове сътрудничество и свеждане на броя на срещите, посещенията и събитията до минимум с цел намаляване на въздействията върху околната среда.

Показатели

Показателите измерват постигането на поставените цели. В зависимост от това какво трябва да се измерва, постигането на показателите може да причини отрицателни или положителни последици върху околната среда.

За всяка СЦ са дефинирани едни и същи общи и конкретни показатели за продукт, които са текстуално пригодени към индивидуалната ориентация на съответната СЦ. Постигането на три от четирите показателя не показва никакви конкретни последици върху околната среда освен тези, свързани с общия характер на съответната СЦ. Единствено четвъртият показател (брой събития за усвояване на политики) би могъл да окаже пряко въздействие, тъй като изпълнението му ще генерира отрицателно въздействие върху околната среда в резултат на пътуванията:

- Показател 4: Брой събития за усвояване на политики в областта на (СЦ 1.1 – SO 4.2), организирани от Платформите за усвояване на политики (за всички СЦ: 112).

Показател за продукт 2 по ПО 5 (Техническа помощ) демонстрира потенциал за отрицателни последици върху околната среда:

- Показател 2: Брой посещения по проекти и участия на Съвместния секретариат в събития по проекти (200 до 2022 г.)⁴⁹ изисква продължително пътуване с отрицателни последици за качеството на въздуха и климата на земята.

Постигането на показател за продукт 4 за Техническата помощ също може да генерира потенциални отрицателни последици, но в по-малка степен отколкото показател за продукт 2:

- Показател 4: Брой на заседанията на Комитета за наблюдение (14 до 20122) изисква продължително пътуване поради броя на членовете и голямата територия на програмата, с отрицателни последици за качеството на въздуха и климата на земята.

Формулирането на критичните показатели трябва да бъде преразгледано с цел засилване на усилията за използване на методи на обмен, които оказват по-ниско потенциално отрицателно въздействие върху въздуха, климата и потреблението на ресурси. Чрез обвързване на измерването на успешното изпълнение на части от Програмата с тези инструменти, които показват очевидно отрицателни последици върху околната среда, възможностите за мотивация за прилагане на по-подходящи инструменти се ограничават ненужно.

5.2.2 Оценка на отделните Приоритетни оси

Потенциалният принос на определенията на отделните ПО за екологичните цели на ЕС и общата политика на ЕС за околната среда се оценява посредством очакваните резултати на всеки ИП, съответно всяка СЦ. Констатациите са представени като кратък текст и обобщаваща таблица, показваща тенденциите на потенциалния принос:

- отрицателен принос
- 0 неутрален или пренебрежим (например, изключително непряк) принос
- + положителен принос
- (-) / (+) възможно е отрицателно (или положително) въздействие в зависимост от подробностите по дейностите

Въпреки че екологичните проблеми са представени успоредно, трябва да се подчертае, че между отделните проблеми съществуват сложни взаимовръзки.

---

⁴⁹ Броят на посещенията беше намален с 50 % след като експертите по СЕО поставиха проблема за причинените от пътуванията емисии на ПГ.

Очаквани резултати	Екологични проблеми								
	Население, здраве на хората	Флора, фауна, биологично разнообразие	Почви	Ландшафт	Води	Въздух	Климат на земята	Културно наследство	Ресурсна ефективност
подпомагането на иновациите в програмите за PPM, ETC и други програми.									
6. Този обмен на практики между регионите и усвояването на политиките ще повиши капацитета (умения, знания) на участващите лица и организации и ще подготви прилагането на наученото. Това ще доведе до по-добро изпълнение на програмите и политиките (за PPM и ETC) в областта на инфраструктурата за научноизследователска дейност и иновации в участващите региони.	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Последиците на очакваните резултати от СЦ 1.1 върху околната среда, както и приносът към екологичните цели, са силно ограничени. Целта на резултатите е да подобрят рамковите условия и процесите на обмен. И двете, разбира се, могат да имат последици върху околната среда в дългосрочен план. Обаче не могат да бъдат посочени преки и дори непреки връзки от първи ред.

По отношение на очакван резултат 1 и очакван резултат 4 (вж. Таблица 2 по-горе), положителен принос може да се очаква в зависимост от действителното равнище на подробност на политиките и програмите за регионално развитие (резултат 1) и от обменения опит и споделените практики (резултат 4).

Предвижда се, че по отношение на резултат 1 непрекият положителен принос ще настъпи главно в областта на климата на земята и ресурсната ефективност, тъй като тези проблеми са приоритети на ориентираната към бизнеса научноизследователска дейност и иновации в Европа в светлината на инвестициите в PPM. Положителни странични въздействия върху други екологични проблеми са възможни, но не са предвидими, тъй като дори „основните последици“ върху климата на земята и ресурсната ефективност не могат да се заявят със сигурност. По отношение на резултат 4, обхватът на непрекия положителен принос е по-широк и обхваща потенциално всички екологични проблеми, като по-малко значение се отдава на ландшафта и културното наследство.

Потенциалният непрекият положителен принос на тази СЦ трябва да се постави в скоби, той като може единствено да се допусне, че НИДТРИ, обменът на практики и подобряването на инфраструктурата и капацитета за иновации ще акцентират по някакъв начин върху екологичните иновации и устойчивото развитие. Една изразена ориентация на подпомаганите програми за НИДТРИ, инфраструктура и капацитет за научни изследвания и иновации към екологичните иновации и устойчивото развитие допринася също така за изпълнението на Плана за действие за екологични иновации на ЕС (Есо-AP).

ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ 1(Б): НАСЪРЧАВАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА В НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА И ИНОВАЦИОННА ДЕЙНОСТ И РАЗВИВАНЕ НА ВРЪЗКИ И СИНЕРГИИ МЕЖДУ ПРЕДПРИЯТИЯТА, ЦЕНТРОВЕТЕ ЗА НИРД И ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ, ПО КОНКРЕТНО НА РАЗРАБОТВАНЕТО НА ПРОДУКТИ И УСЛУГИ, НА ТРАНСФЕРА НА ТЕХНОЛОГИИ, НА СОЦИАЛНАТА ИНОВАЦИЯ И ПРИЛОЖЕНИЯТА ЗА ПУБЛИЧНИ УСЛУГИ, НА СТИМУЛИРАНЕТО НА ТЪРСЕНЕТО, НА ИЗГРАЖДАНЕТО НА МРЕЖИ, НА КЛЪСТЕРИТЕ И НА ОТВОРЕНИТЕ ИНОВАЦИИ ПОСРЕДСТВОМ ИНТЕЛИГЕНТНА СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ И ПОДКРЕПА ЗА ТЕХНОЛОГИЧНИ И ПРИЛОЖНИ НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ, ПИЛОТНИ ЛИНИИ, ДЕЙСТВИЯ ЗА РАННО ВАЛИДИРАНЕ НА ПРОДУКТИ, УСЪВЪРШЕНСТВВАНИ ПРОИЗВОДСТВЕНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ПЪРВО ПРОИЗВОДСТВО, ПО-СПЕЦИАЛНО В ОБЛАСТТА НА КЛЮЧОВИТЕ БАЗОВИ ТЕХНОЛОГИИ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ТЕХНОЛОГИИ С ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ.

Специфична цел 1.2: Подобряване на изпълнението на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално програмите за Инвестиции за растеж и работни места и, когато е уместно, програмите за ЕТС, които подпомагат предоставянето на иновации от участници в регионалните вериги за иновации в области на „интелигентна специализация“ и възможности за иновации.

Таблица 6: Таблица, обобщаваща възможния принос на Специфична цел 1.2

Очаквани резултати	Екологични проблеми								
	Население, здраве на хората	Флора, фауна, биологично разнообразие	Почви	Ландшафт	Води	Въздух	Климат на земята	Културно наследство	Ресурсна ефективност
1. Основната желана промяна е подобреното изпълнение на регионалните политики и програми, по-специално програмите за Растеж и работни места (РРМ) и, когато е уместно, ЕТС, които подпомагат действителното предоставяне на иновации от участници в регионалните вериги за иновации чрез мерки като развитие на изследователски кълъстери, подпомагане на сътрудничеството „в тройна спирала“ и за стопански дейности в области на иновациите.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Регионалните органи и техните партньори в областта на иновациите трябва да съдействат за сътрудничеството и съвместните инициативи на предприятията, центровете за НИРД и участниците от висшето образование в ключовите за техните региони области на интелигентна специализация и възможности за иновации.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Създаването на ефективни екосистеми за иновации може да подобри трансфера на технологии и възникването и икономическото оползотворяване на резултатите от НИРД. Регионите трябва да развият и култивират изследователски кълъстери в основните сектори на потенциала си за иновации, за да увеличат движенията от иновации растеж. Най-накрая, регионалните участници могат също така да разработват политики, които предизвикват потребление на иновации, например чрез обществени поръчки за иновации.	0	0	0	0	(+)	(+)	+	0	+
4. Програмата ще подпомага обмена на опит между участници с регионално значение от цяла Европа в тази област, за да подготви интегрирането на наученото в регионалните програми за Растеж и работни места, ЕТС или други подходящи регионални програми. Програмата също така ще улесни усвояването на политики и капитализацията, като направи така, че подходящите практики и резултати от Проектите за междурегионално сътрудничество и друг опит да са широко достъпни и използвани за регионалните участници, участващи в подпомагането на иновациите в програмите за РРМ, ЕТС и други програми.	0	0	0	0	(+)	(+)	(+)	0	(+)
5. Този обмен на практики между регионите и усвояването на политиките ще повиши капацитета (умения, знания) на участващите лица и организации и ще планира прилагането на наученото. Това ще доведе до по-добро изпълнение на програмите и политиките (за РРМ и ЕТС) в областта на предоставянето на иновации в участващите региони.	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Приносът на очакваните резултати от СЦ 1.2 към екологичните цели е силно ограничен. Целта на тази СЦ и очакваните резултати от нея са да се подобри изпълнението на регионални програми, подпомагащи предоставянето на иновации. Последиците могат да бъдат гарантирани единствено посредством действителното изпълнение на регионалните програми и „захранването“ на регионалните вериги от иновации. Тази СЦ, обаче, предвижда главно механизми, а не пряка намеса в програмирането и изпълнението.

Очаквани резултати	Екологични проблеми								
	Население, здраве на хората	Флора, фауна, биологично разнообразие	Почви	Ландшафт	Води	Въздух	Климат на земята	Културно наследство	Ресурсна ефективност
с наличието на предприемачески умения. Следователно регионалните политики трябва да подкрепят активно развитието на предприемачество и изграждането на капацитет като градивен елемент за създаването на собствен бизнес и растеж.									
3. Също толкова важно е регионалните органи и лицата, подпомагачи бизнеса, да реагират адекватно на ключовите предизвикателства, които пречат на бизнеса по пътя към растежа, като например достъп до финансиране (например чрез инструменти за начален капитал или гаранции) и знания и достъп до международните пазари. Определени приоритетни целеви групи на политиките за предприемачество (например млади хора, мигранти или жени предприемачи) могат също така да се нуждаят от специфична подкрепа.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Прозрачният и надежден бизнес климат е от ключово значение за всички икономически субекти. Регионалните процедури могат да бъдат направени по-благоприятна за бизнеса, например свързани с обществените поръчки или електронното фактуриране.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Програмата ще подпомага обмена на опит и споделянето на практики между участници с регионално значение с цел да подготви интегрирането на наученото в регионалните политики и дейности за подпомагане на МСП и предприемачеството.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6. Програмата ще улесни усвояването на политики и капитализацията, като направи така, че подходящите практики и резултати от междурегионалното сътрудничество и друг опит да са широко достъпни и използвани за регионалните участници, участващи в подпомагането на иновациите в програмите за РРМ, ЕТС и други програми.	0	0	0	0	(+)	(+)	(+)	0	(+)
7. Този обмен на практики между регионите и усвояването на политиките ще повиши капацитета (умения, знания) на участващите лица и организации и ще подготви прилагането на наученото. Това ще доведе до по-добро изпълнение на програмите за РРМ и ЕТС, но също така и на други програми и политики на участващите региони.	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Приносът на очакваните резултати от СЦ 2.1 към екологичните цели е пренебрежим. Целта на тази СЦ и очакваните резултати от нея е да се подобри изпълнението на регионални програми за подкрепа за МСП във всички етапи от техния жизнен цикъл. Резултатите обхващат главно подобряването на важни рамкови условия за МСП.

По отношение на едва един от седемте очаквани резултата, положителният принос за политиката на ЕС за околната среда и екологичните цели на ЕС могат да бъдат заявени, въпреки че не са окончателно известни действителните условия за реализирането:

- В рамките на резултат 6 ще се подпомага „улесняването на усвояването на политики и капитализацията, като се направи така, че подходящите практики и резултати от междурегионалното сътрудничество и друг опит да са широко достъпни и използвани за регионалните участници, участващи в подпомагането на иновациите“. Ако тези практики, резултати и опит от междурегионално сътрудничество обхващат също така иновации и подобрени процеси, могат да се очакват непреки положителни последици в дългосрочен план по отношение на опазването на водите, въздуха и климата на земята, както и по отношение на подобрената

ресурсна ефективност. Отново, положителният принос зависи от типа на дейностите, които ще бъдат подпомогани, така че последиците не могат да се приемат за даденост и тенденцията трябва да се постави в скоби.

5.2.2.3 Приоритетна ос 3: Нисковъглеродна икономика

За ПО 3 е отпуснат дял от 25 % от наличните средства за ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА 2014–2020 (като се изключат средствата, предвидени за Техническа помощ), т.е. € 84 441 610.

ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ 4(Д): НАСЪРЧАВАНЕ НА СТРАТЕГИИ ЗА НИСКИ ВЪГЛЕРОДНИ ЕМИСИИ ЗА ВСИЧКИ ВИДОВЕ ТЕРИТОРИИ, ПО-СПЕЦИАЛНО ЗА ГРАДСКИТЕ РАЙОНИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО НАСЪРЧАВАНЕ НА УСТОЙЧИВА МЕРКИ ЗА МУЛТИМОДАЛНА ГРАДСКА МОБИЛНОСТ И СЪОТВЕТНИ МЕРКИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА.

Специфична цел 3.1: Подобряване на изпълнението на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално програмите за Инвестиции за растеж и работни места и, когато е уместно, програмите за ЕТС, свързани с преминаването към нисковъглеродна икономика.

Таблица 8: Таблица, обобщаваща възможния принос на Специфична цел 3.1

Очаквани резултати	Екологични проблеми								
	Население, здраве на хората	Флора, фауна, биологично разнообразие	Почви	Ландшафт	Води	Въздух	Климат на земята	Културно наследство	Ресурсна ефективност
1. Основната желана промяна е подобреното изпълнение на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално програмите за Инвестиции за растеж и работни места и ЕТС при преминаването към нисковъглеродна икономика.	+	0	0	0	0	+	+	0	+
2. Регионалните политики и интервенции в тази област включват дейности за подпомагане и инвестиции за повишаване на равнищата на енергийна ефективност, в това число в обществени сгради и в жилищния сектор. Тяхна цел е също така да повишат дела на енергията от възобновяеми източници в енергийния баланс чрез насърчаване и улесняване на производството и разпространението на ВЕИ (като в същото време предотвратяват възможни неблагоприятни последици върху биологичното разнообразие, ландшафтите или водите) ⁵⁰ . Друга ключова област на действие е намаляването на емисиите на парникови газове от страна на бизнеса и домакинствата от потреблението на енергия, мобилност и други източници.	+	(-)	0	(-)	(-)	+	+	0	+
3. Интегрираните регионални стратегии за ниски въглеродни емисии са необходими за идентифициране на най-обещаващите области на действие, мобилизиране на заинтересованите лица, улесняване и канализиране на публичните и частните инвестиции и повишаване на осведомеността на жителите, бизнеса и другите субекти за необходимостта от и възможностите за използване на нисковъглеродни алтернативи. Регионалните органи също така могат да улеснят развитието на нисковъглеродни иновации и да ускорят тяхното прилагане чрез зелени обществени поръчки, регионални пилотни проекти и инвестиционни схеми.	+	0	0	0	0	+	+	0	+
4. Програмата ще подпомага обмена на опит и споделянето на	+	0	0	0	0	+	+	0	+

⁵⁰ Текстът в курсив е добавен в резултат на препоръките на експертите по СЕО (вж. също глава б).

Очаквани резултати	Екологични проблеми								
	Население, здраве на хората	Флора, фауна, биологично разнообразие	Почви	Ландшафт	Води	Въздух	Климат на земята	Културно наследство	Ресурсна ефективност
практики между участници с регионално значение с конкретната цел да подготви интегрирането на наученото в регионалните политики и дейности. Програмата също така ще улесни усвояването на политики и капитализацията, като направи така, че подходящите практики и резултати от Проектите за междурегионално сътрудничество и друг опит да са широко достъпни и използвани за регионалните участници в политиките.									
5. Този обмен на практики между регионите и усвояването на политиките ще повиши капацитета (умения, знания) на участващите лица и организации и ще планира прилагането на наученото. Това ще доведе до по-добро изпълнение на програмите и политиките (за РРМ и ЕТС) в областта на нисковъглеродната икономика.	+	0	0	0	0	+	+	0	+

По отношение на всички очаквани резултати от СЦ 3.1 могат да се заявят значителни положителни непреки последици върху околната среда и принос към екологичните цели и политиката на ЕС за околната среда. Въпреки че дори за тази СЦ по-голямата част от дейностите, които ще бъдат подпомагани, е свързана с подобряването на програмирането, обмена на опит и практики, едно успешно реализиране на предлаганите резултати може в крайна сметка да демонстрира положително въздействие върху екологичните проблеми, свързани с намаляването на емисиите на ПГ и насърчаването на нисковъглеродна икономика. Последиците отново са непреки, но цялата Специфична цел е съсредоточена пряко върху екологичен проблем.

Климатът на земята се повлиява положително като основният екологичен проблем по тази Специфична цел. Последиците върху другите екологични проблеми, обаче, могат да бъдат сметени за също толкова важни. Преминването към нисковъглеродна икономика намалява също така замърсяването на въздуха, което от своя страна намалява рисковете за здравето на населението, особено в градските райони и агломерациите. По-малкото генериране на емисии на ПГ е пряко свързано с по-ниско потребление на изкопаеми първични енергийни ресурси. Резултатът е по-ефективно използване на тези ресурси.

Трябва да се обърне внимание на очакван резултат 2. В допълнение към подпомагането на енергийната ефективност, част от този резултат е „повишаването на дела на енергията от възобновяеми източници в енергийния баланс чрез насърчаване и улесняване на производството и разпространението на ВЕИ“. Производството на енергия от определени възобновяеми източници може да доведе до отрицателни въздействия върху други екологични проблеми:

- Вятърните електрически централи могат да повлияят неблагоприятно върху птиците, прилепите и морските животни, а също така да „замърсят“ ландшафта.⁵¹
- Инсталациите за биомаса могат да предизвикат по-нататъшно насърчаване на монокултурата на биомасата с отрицателно въздействие върху природни блага като ландшафта, водите, биологичното разнообразие в Европа, но също така и в други региони на света поради възможния внос на биомаса. Трансформирането на пасища в земя за производство на биомаса намалява биологичното разнообразие⁵². Така нареченото второ поколение биомаса (слама, утайки, отпадъци

⁵¹ Вж. също Европейска комисия (2011 г.): Новости във вятърната енергия и Натура 2000. Ръководен документ

⁵² Уеб сайт на Центъра за мониторинг на природозащитните мерки по света в рамките на Програмата за околна среда на ООН, 25.11.2013 г.

ЕАОС (2013 г.) Европейски показател за пеперуди в пасищата: 1990–2011 г.

от селското стопанство) е включено в дневния ред по отношение на по-нататъшното насърчаване на инсталациите за биомаса.

- Строителството на ВЕЦ може да доведе до отрицателни въздействия върху водните потоци и водните местообитания в резултат на строителството; популацията на риба също може да бъде отрицателно засегната.

Трябва също така да се посочи, че енергията от възобновяеми източници би трябвало, разбира се, да генерира положителни последици за биологичното разнообразие, в случай че може да се спре развитието на глобалното затопляне.

През последните години все по-често се забелязват конфликти между целите за опазване на климата и целите, свързани с опазването на природните богатства и биологичното разнообразие. Подкрепата за производство на енергия от възобновяеми източници трябва да вземе предвид тези конфликти и да открие приемливо равновесие между противоречащите си цели.

Трябва отново да се подчертае, че последиците и приносът на ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА са силно непреки и описаните по-горе проблеми ще се появят в действителност доста по-нататък по веригата на въздействие. Обаче изглежда необходимо тези възможни последици да бъдат поставени на дневен ред на един ранен етап по веригата на въздействие.

5.2.2.4 Приоритетна ос 4: Околна среда и ресурсна ефективност

За ПО 4 е отпуснат дял от 25 % от наличните средства за ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА 2014–2020 (като се изключат средствата, предвидени за Техническа помощ), т.е. € 84 441 610.

ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ 6(В): СЪХРАНЯВАНЕ, ОПАЗВАНЕ, ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ПРИРОДНОТО И КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

Специфична цел 4.1: Подобряване на изпълнението на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално програмите за Инвестиции за растеж и работни места и, когато е уместно, програмите за ЕТС, в областта на опазването и развитието на природното и културното наследство.

Таблица 9: Таблица, обобщаваща възможния принос на Специфична цел 4.1

Очаквани резултати	Екологични проблеми								
	Население, здраве на хората	Флора, фауна, биологично разнообразие	Почви	Ландшафт	Води	Въздух	Климат на земята	Културно наследство	Ресурсна ефективност
1. Основната желана промяна е подобреното изпълнение на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално програмите за Инвестиции за растеж и работни места и ЕТС, свързани с опазването, популяризирането и развитието на природното наследство, биологичното разнообразие и екосистемите, както и с подпомагането на културното наследство.	0	+	+	+	+	0	0	+	0
2. Регионалните участници трябва да опазват екосистемите и уязвимите ландшафти и да предотвратяват загубата на биологично разнообразие и деградацията на почвите в своите територии с цел да предотвратят (по-нататъшното) разрушаване на тези природни ресурси. Устойчивото управление и експлоатация на природната среда могат също така да благоприятстват устойчиво регионално развитие, основаващо се на така наречените екосистемни услуги (например опрашването за селското стопанство, или естествени площи за събиране на наводнения) и	0	+	+	+	+	0	0	+	0

качество на природата (например туризъм, привлекателност на региона). При опазването и експлоатацията на регионалното културно наследство се използва проста логика.									
3. Регионалните участници в управлението на природното и културното наследство трябва да дефинират координирани, основани на местоположението стратегии и дейности, които постигат равновесие между мерките по опазване и устойчивата експлоатация на тези активи. Това може да включва подобряване на схемите за опазване на биологичното разнообразие, устойчиво използване на НАТУРА 2000 или други защитени зони, повишаване на информираността и чувствителността на участниците.	0	+	+	+	+	0	0	+	0
4. Програмата подпомага обмена на опит и споделянето на практики между участници с регионално значение с цел да се подготви интегрирането на наученото в регионалните политики и дейности. Програмата също така ще улесни усвояването на политики и капитализацията, като направи така, че подходящите практики и резултати от Проектите за междурегионално сътрудничество и друг опит да са широко достъпни и използвани за регионалните участници в политиките.	0	+	+	+	+	0	0	+	0
5. Този обмен на практики между регионите и усвояването на политиките ще повиши капацитета (умения, знания) на участващите лица и организации и ще планира прилагането на наученото. Това ще доведе до по-добро изпълнение на програмите и политиките (за РРМ и ЕТС) в областта на природното и културното наследство.	0	+	+	+	+	0	0	+	0

По отношение на всички очаквани резултати от СЦ 4.1 могат да се заявят значителни положителни непреки последици върху околната среда и принос към екологичните цели и политиката на ЕС за околната среда. Въпреки че дори за тази Специфична цел по-голямата част от дейностите, които ще бъдат подпомагани, е свързана с подобряването на програмирането, обмена на опит и практики, едно успешно реализиране на предлаганите резултати може в крайна сметка да демонстрира положително въздействие върху екологичните проблеми, свързани с природното и културното наследство. Последиците отново са непреки, но цялата Специфична цел е съсредоточена пряко върху екологичен проблем.

Подобряването на изпълнението на програмата и дефинирането на стратегията, свързано с обмена на опит и усвояването на политики, гарантира, че въздействията върху съответните екологични проблеми (флора–фауна–биологично разнообразие, почви, ландшафт, води и културно наследство) могат да бъдат ефективно реализирани.

ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ 6(Ж): ПОДКРЕПА ЗА ИНДУСТРИАЛНИЯ ПРЕХОД КЪМ ИКОНОМИКА, ИЗПОЛЗВАЩА РЕСУРСИТЕ ПО-ЕФЕКТИВНО, НАСЪРЧАВАНЕ НА ЗЕЛЕНИЯ РАСТЕЖ, ЕКОЛОГИЧНИТЕ ИНОВАЦИИ И УПРАВЛЕНИЕТО НА ЕКОЛОГИЧНИТЕ ПОКАЗАТЕЛИ В ПУБЛИЧНИЯ И ЧАСТНИЯ СЕКТОР.

Специфична цел 4.2: Подобряване на изпълнението на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално програмите за Инвестиции за растеж и работни места и, когато е уместно, програмите за ЕТС, насочени към повишаване на ресурсната ефективност, зеления растеж, екологичните иновации и управлението на екологичните показатели.

Таблица 10: Таблица, обобщаваща възможния принос на Специфична цел 4.2

Очаквани резултати	Екологични проблеми								
	Население, здраве на хората	Флора, фауна, биологично разнообразие	Почви	Ландшафт	Води	Въздух	Климат на земята	Културно наследство	Ресурсна ефективност
1. Основната желана промяна е подобреното изпълнение на политиките и програмите за регионално развитие, по-специално за Инвестиции за растеж и работни места и ЕТС, които подпомагат преминаването към икономика, използваща ресурсите ефективно и основана на зеления растеж и екологичните иновации, и подобряват управлението на екологичните показатели.	0	0	+	0	+	+	+	0	+
2. Природните ресурси като металите, минералите, горивата и дървесината, но също така и водите, земята и чистият въздух стават все по-оскъдни. Оползотворяването на тези ресурси по ефективен и съзнателен начин е съществено за постигането на устойчив растеж в Европа и също така предоставя големи икономически възможности.	0	(+)	+	+	+	+	0	0	+
3. Регионалните участници могат да направят така, че предприятията да са годни да се стремят към зелен растеж и екологични иновации с цел развитие на нови продукти и услуги, намаляване на входящите ресурси, свеждане на отпадъците до минимум и подобряване на управлението на запасите от ресурси. Те могат също така да са водещи във въвеждането на нови зелени продукти и услуги, например чрез зелени обществени поръчки.	0	(+)	+	+	+	+	0	0	+
4. Те могат също така да повишат информираността и да предоставят стимули за бизнеса и домакинствата, които да провокират промяна в моделите на потребление и намаляване на отпадъците и емисиите на замърсители във въздуха, почвата и водата. Регионалните органи могат също така да инвестират в бъдещо подобряване на управлението на отпадъци, пречиштането на води и рециклирането.	+	0	+	0	+	+	0	0	+
5. Програмата ще подпомага обмена на опит и споделянето на практики между участници с регионално значение с цел да подготви интегрирането на наученото в регионалните политики и дейности. Програмата също така ще улесни усвояването на политики и капитализацията, като направи така, че подходящите практики и резултати от Проектите за междурегионално сътрудничество и друг опит да са широко достъпни за регионалните участници в политиките.	+	+	+	+	+	+	0	0	+
6. Междурегионалният обмен на практики между регионите и усвояването на политиките ще повиши капацитета (умения, знания) на участващите лица и организации и ще подготви прилагането на наученото. Това ще доведе до по-добро изпълнение на програмите и политиките (за РМР и ЕТС) в областта на ресурсната ефективност, зеления растеж и управлението на екологичните показатели.	+	+	+	+	+	+	0	0	+

По отношение на всички очаквани резултати от СЦ 4.2 могат да се заявят значителни положителни непреки последици върху околната среда и принос към екологичните цели и политиката на ЕС за околната среда. Въпреки че дори за тази Специфична цел по-голямата част от дейностите, които ще бъдат подпомагани, е свързана с подобряването на програмирането, обмена на опит и практики, едно успешно реализиране на предлаганите резултати може в крайна сметка да демонстрира положително въздействие върху екологичните проблеми, свързани с ресурсната ефективност, зеления растеж, екологичните иновации и управлението на екологичните показатели. Последиците отново са непреки, но цялата Специфична цел е съсредоточена пряко върху екологичен проблем.

Намаляването на потреблението на ресурси в частния и публичния сектор, както и в сектора на домакинствата, ще окаже въздействие върху почти всички екологични проблеми като почви, ландшафт, води и въздух. Във връзка с намаляването на замърсяването в тези области, благосъстоянието и здравето на хората, както и биологичното разнообразие ще бъдат повлияни положително.

5.3 Кумулативен и синергичен ефект на екологичния принос

Високото равнище на абстракция на този тип програми затруднява подробната, количествена и пространствено ориентирана оценка на потенциалните последици на Програма ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА. Поради това оценката е основана на проверка на това доколко стратегическият подход и отделните специфични цели и очакваните силно непреки резултати от тях допринасят за екологичните цели на ЕС и общата политика на ЕС за околната среда. Оценката на възможните кумулативни и синергични последици следва този подход и ограничение.

Поради широката гама на потенциалния (непряк) принос към екологичните цели на ЕС и потенциалните последици върху екологичните проблеми (Програмата оказва непряко положително въздействие върху всички екологични проблеми, върху някои с няколко очаквани резултата, върху други – само с един или два) и поради сложните взаимовръзки между отделните екологични проблеми, непреките кумулятивни последици на Програмата са забележителни. Едно успешно изпълнение на Програмата създава механизми и изгражда капацитет с положително влияние върху по-ефективното опазване на околната среда в бъдеще чрез по-добри регионални политики и програми. Една по-фокусирана ориентация на проектите по ПО 1 и 2 и едно по-сериозно разглеждане на взаимовръзките между различните Приоритетни оси (вътрешна последователност на Програмата) биха могли даже да засилят кумулативните последици на приноса.

Чрез насърчаването на нисковъглеродната икономика, както и околната среда и ресурсната ефективност, Програмата се занимава с две области, които биха могли да генерират редица потенциални непреки синергични ефекти. Намаляването на емисиите на ПГ и намаляването на потреблението на природни ресурси за производство на енергия и (промишлено) производство също така подпомагат опазването на други компоненти на околната среда като въздуха, водите, почвите, биологичното разнообразие и ландшафта. Здравето и благосъстоянието на хората се влияят положително от по-слабо замърсения въздух, особено в градските райони, но и от по-доброто качество на водите и ландшафтите. Отново трябва да бъде подчертано, че проекти по ПО 1 и 2 могат да се използват по-добре с цел повишаване на положителните синергични последици.

Както беше посочено по-горе, в някои случаи производството на енергия от възобновяеми източници може да окаже отрицателни последици върху други екологични проблеми, ако не бъде планирано (вж. глава 5.2.3). Тези възможни отрицателни синергии трябва да се вземат предвид при обмена на подходящ опит и практики или в хода на засилването на изпълнението на регионални програми в тези конкретни области.

5.4 Последици на Програмата като цяло върху околната среда

По отношение на потенциалните последици върху околната среда и приноса към екологичните цели на ЕС и общата политика на ЕС за околната среда, Програмата е разделена на две части:

- ПО 1 и 2 имат малко, предимно непреки последици и принос, докато
- ПО 3 и 4 също могат да доведат до непряко въздействие и принос, но поради изричното им съсредоточаване върху екологични проблеми могат да направят това по-ефективно.

Рискът от отрицателни последици и принос е силно ограничен. Потенциалните отрицателни последици трябва да се вземат предвид единствено по отношение на насърчаването на конкретни възобновяеми енергийни източници, например при насърчаването на вятърни електрически централи, водноелектрически централи и централи на биомаса.

Като се обобщят отделните ПО, оценката показва, че екологичните проблеми могат да бъдат повлияни положително от Програмата, някои от няколко очаквани резултата, а други само от един или два.

Обаче типът на планираните интервенции е още по-важен за последиците и приноса на цялата Програма като цяло и на отделните ПО. Подобряването на рамковите условия за по-ефективно изпълнение на регионални програми, усвояване на политики и обмен на междурегионален опит разширява обхвата на (положителните) последици. Знанията и капацитетът най-общо разкриват възможности за ефективно разглеждане и интегриране на екологичните проблеми в програмирането и изпълнението на регионални програми.

На практика това, че включването на екологичните проблеми и ориентацията на екологичните цели на ЕС в действителност ще бъдат реализирани в регионални политики и програми и в крайна сметка чрез проекти за развитие и инвестиционни проекти е извън влиянието на ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА. Програмата може да осигури разпространението на добри практики и да допринесе за по-добро разбиране на необходимостта, но също така и на ползите от нисковъглеродната икономика, ресурсната ефективност и опазването и развитието на природното и културното наследство. Проучване, проведено през 2013 г. сред членовете във връзка с влиянието на Програма ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА върху изпълнението на регионалните програми за растеж и работни места показва, че едва 44 % от отговорилите смятат, че е вероятно ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА да окаже влияние, а около 39 % не могат да решат⁵³. Това влияние може да бъде капитализирано. Точно разглеждане на хоризонталния принцип за „устойчиво развитие е необходимо на всички етапи и във всички Приоритетни оси в хода на изпълнението на Програма ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА.

Директивата за СЕО изисква също така оценка на определени характеристики на потенциалните значителни последици. Два от аспектите са обратимостта на последиците и типа на проявяването им (краткосрочно, средносрочно и дългосрочно). И двете характеристики не могат да бъдат оценени за Програма ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА, тъй като последиците и приносът към екологичните цели на ЕС са непреки. Това дали последиците и приносът ще бъдат реализирани в крайна сметка зависи от решения и влияния извън ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА. Програмата предвижда механизми и информация, които, както беше описано по-горе, създават възможности за реализиране на положителни последици и принос.

Същото важи и за въпроса дали определени последици трябва да бъдат оценени на друго равнище или в рамките на друга програма (например регионалните програми). Това „разделяне на оценката на пластове“ е подразбиращо се, тъй като Програмата няма да реализира преки последици. Колкото по-близо е програмирането до края на веригата на въздействие, толкова по-важна и подробна трябва да бъде оценката на възможните значителни последици върху околната среда.

6 ПРЕПОРЪКИ

Посочените по-долу препоръки са резултат от оценката на варианта на Програмата от 19.11.2013 г. В хода на повтарящия се процес някои от препоръките бяха обсъдени и повечето от тях бяха взети предвид в преработената Програма. За целите на по-доброто разбиране на процеса, първоначалните препоръки са запазени непроменени, а вземането им предвид в преработената Програма е отразено в Таблица 11 по-долу.

Препоръки:

1. Проектите по Приоритетни оси 1 и 2 трябва също така да подкрепят политиката на ЕС за околната среда с цел отделяне на използването на ресурси от икономическия растеж (вж. Пътната карта за ресурсна ефективност и Пътната карта за ниска въглеродна интензивност) и насърчаване на зелената икономика. Това е в съответствие с хоризонталния принцип за „устойчиво развитие“.

---

⁵³ Информация от Съвместния секретариат, 04.11.2013 г.

Предложенията за проекти, обхващащи тези теми, могат да бъдат облагодетелствани в рамките на процедурата на подбор.

2. В съответствие с препоръка 1, по отношение на проекти за ПО 1 и 2 в глава 8.1 трябва да се изисква по-ясно вземане предвид на хоризонталния принцип за „устойчиво развитие“.
3. Показателите за продукт, в които се посочват брой срещи, заседания, събития и т.н., трябва да се преформулират с цел насърчаване на методи на обмен и учене, изискващи по-малко пътуване. Показател за продукт 4 за ПО 1–4 (брой събития за усвояване) би могъл да се разшири с изявлението, че „... събитията за усвояване на политики биха могли да бъдат комбинирани със събития за усвояване на политики по други приоритетни оси“, като по този начин броят на събитията се намали.
4. Броят на посещенията от страна на Съвместния секретариат (400 до 2022 г.) не трябва да се приема като показател. Посещенията по проекти и на събития са необходими, но те трябва да се осъществяват съгласно действителните потребности, а не да бъдат налагани от постигането на показател. Трябва да се насърчават и прилагат други начини на обмен.
5. В хода на възможните дейности по резултат 2 (развитие на предприемачество и изграждане на капацитет) трябва да се вземе предвид инструментът на ЕС „Схема за управление по околна среда и одит“ (EMAS) (<http://ec.europa.eu/environment/emas/>).
6. В хода на процеса на подбор на проекти, чиято цел е насърчаването на производството на енергия от възобновяеми източници, трябва да се вземат предвид възможните последици за биологичното разнообразие, ландшафта и водите. Трябва да се насърчава биомаса от второ поколение.

Таблица 11: Отчитане на препоръките в окончателния вариант на Програмата

Препоръки въз основа на окончателния вариант на Програмата (19.11.2013 г.)	Вземане на препоръките предвид в преработения окончателен вариант на Програмата (11.12.2013 г.)
<p><u>Препоръка 1</u></p> <p>Проектите по Приоритетни оси 1 и 2 трябва също така да подкрепят политиката на ЕС за околната среда с цел отделяне на използването на ресурси от икономическия растеж (вж. Пътната карта за ресурсна ефективност и Пътната карта за ниска въглеродна интензивност) и насърчаване на зелената икономика. Това е в съответствие с хоризонталния принцип за „устойчиво развитие“. Предложенията за проекти, обхващащи тези теми, могат да бъдат облагодетелствани в рамките на процедурата на подбор.</p>	<p><i>В обхвата на описанието на дейностите, които ще бъдат подпомагани, в Специфични цели 1.1, 1.2 и 2.1 е посочено, че дейностите могат да имат и синергии с теми, обхванати от друга специфична цел на настоящата Програма. (стр. 21, 28, 33)</i></p>
<p><u>Препоръка 2</u></p> <p>В съответствие с препоръка 1, по отношение на проекти за ПО 1 и 2 в глава 8.1 трябва да се изисква по-ясно вземане предвид на хоризонталния принцип</p>	<p><i>В Глава 8.1 са прибавени текстове, установяващи необходимостта от партньорите по проектите да се иска да</i></p>

за „устойчиво развитие“.	<i>докладват как техните проекти допринасят за устойчивото развитие. Сумарният принос ще се наблюдава от ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА. (стр. 72)</i>
<u>Препоръка 3</u> Показателите за продукт, в които се посочват брой срещи, заседания, събития и т.н., трябва да се преформулират с цел насърчаване на методи на обмен и учене, изискващи по-малко пътуване. Показател за продукт 4 за ПО 1–4 (брой събития за усвояване) би могъл да се разшири с изявлението, че „... събитията за усвояване на политики биха могли да бъдат комбинирани със събития за усвояване на политики по други приоритетни оси “, като по този начин броят на събитията се намали.	<i>Не е взета предвид</i>
<u>Препоръка 4</u> Броят на посещенията от страна на Съвместния секретариат (400 до 2022 г.) не трябва да се приема като показател. Посещенията по проекти и на събития са необходими, но те трябва да се осъществяват съгласно действителните потребности, а не да бъдат налагани от постигането на показател. Трябва да се насърчават и прилагат други начини на обмен.	<i>В показателя броят на посещенията е намален на 200 до 2022 г. (стр. 52)</i>
<u>Препоръка 5</u> В хода на възможните дейности по резултат 2 (развитие на предприемачество и изграждане на капацитет) трябва да се вземе предвид инструментът на ЕС „Схема за управление по околна среда и одит“ (EMAS) (http://ec.europa.eu/environment/emas/).	<i>В обхвата на описанието на дейностите, които ще бъдат подпомогани, в Специфична цел 2.1, е посочено, че съществуват синергии, свързани, например, с подкрепата за МСП в областта на управлението на екологичните показатели или въпросите на ресурсната ефективност за МСП. (стр. 33)</i>
<u>Препоръка 6</u> В хода на процеса на подбор на проекти, чиято цел е насърчаването на производството на енергия от възобновяеми източници, трябва да се вземат предвид възможните последици за биологичното разнообразие, ландшафта и водите. Трябва да се насърчава биомаса от второ поколение.	<i>В съответния очакван резултат на Специфична цел 3.1 е добавено разглеждането на възможните неблагоприятни последици от производството на енергия от възобновяеми източници. (стр. 34)</i>

7 КОМЕНТАРИ ВЪВ ВРЪЗКА С ПРОБЛЕМИ ПРИ СЪБИРАНЕТО НА НЕОБХОДИМИТЕ ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ

В хода на оценката нямаше проблеми с откриването и използването на точни данни и информация.

8 ПРЕДЛАГАНИ МЕРКИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ

Директивата за СЕО изисква „Държавите-членки (да) извършват мониторинг на съществените екологични последици от изпълнението на планове и програми с оглед, *inter alia*, да идентифицират на ранен етап непредвидени неблагоприятни последици и да могат да предприемат подходящи оздравителни действия.“⁵⁴

Силно непрекият характер на потенциалните последици на Програма ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА върху околната среда не позволява идентифицирането на мерки за наблюдение на възможните конкретни въздействия върху околната среда на проекти, финансирани по тази Програма.

Поради това целта на мониторинга трябва да е да се гарантира, че Програмата не подпомага неблагоприятни последици върху екологичните цели на ЕС и политиката на ЕС за околната среда, дори когато прякото въздействие ще настъпи единствено в дългосрочен план. Препоръчва се ориентирането към процедури за мониторинг, така както са предложени в екологичния доклад относно Програмата за междурегионално сътрудничество (INTERREG IVC) 2006–2013 и както вече се прилагат при управлението на настоящата програма:

1. Критериите за опазване на околната среда трябва да бъдат гарантирани чрез включването им в наръчните за кандидатстване по проекти на ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА.
2. Вземането на потенциални (непреки) последици върху околната среда предвид трябва да се докаже в заявлението за проект. Проектите, които потенциално демонстрират последици, които не съответстват на екологичните цели на ЕС, могат да бъдат изваждани от процедурата или ръководството на ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА може да иска изменения в тях. Процесът на подбор трябва да се използва за избягване на противоречия с екологичните цели на ЕС и общата политика на ЕС за околната среда.
3. В докладите за напредъка и окончателния доклад трябва да бъдат описани иницирираните непреки последици и те трябва да бъдат оценени спрямо очакваните последици, посочени в заявлението.
4. Като част от мониторинга на „постигнатия от проектите напредък чрез събиране и проверяване на мониторингови доклади по проектите, резултати от мониторинга, резултати и финансово изпълнение (...)“⁵⁵ от страна на Съвместния секретариат, очакваните (непреки) последици и принос и действително иницирираните последици и принос, така както са посочени в докладите по проектите, трябва да бъдат събирани редовно с цел избягване на несъвместимост на ориентацията при изпълнението на Програмата с екологичните цели на ЕС и общата политика за околната среда.

---

⁵⁴ Член 1 на Директива 2001/42/ЕО

⁵⁵ Окончателен вариант на Програма за сътрудничество ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА 2014–2020, стр. 57

9 БИБЛИОГРАФИЯ

Съвет на Европа (1992 г.): Европейска конвенция за опазване на археологическото наследство (преработена)

<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/143.htm>

Съвет на Европа (2000 г.): Европейска конвенция за ландшафта

<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/176.htm>

ДИРЕКТИВА 2000/60/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 23 октомври 2000 година за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2000:327:0001:0072:EN:PDF>

ДИРЕКТИВА 2001/42/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 27 юни ЕО относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2001:197:0030:0037:EN:PDF>

ДИРЕКТИВА 2001/81/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 23 октомври 2001 година относно националните тавани за емисии на някои атмосферни замърсители

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2001:309:0022:0030:EN:PDF>

ДИРЕКТИВА 2008/56/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 17 юни 2008 година за създаване на рамка за действие на Общността в областта на политиката за морска среда (Рамкова директива за морска стратегия)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:164:0019:0040:EN:PDF>

ДИРЕКТИВА 2009/28/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 23 април 2009 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и за изменение и впоследствие за отмяна на директиви 2001/77/ЕО и 2003/30/ЕО

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0016:0062:EN:PDF>

ДИРЕКТИВА 2010/31/ЕС – НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 19 май 2010 година относно енергийните характеристики на сградите

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:153:0013:0035:EN:PDF>

ДИРЕКТИВА 2012/27/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 25 октомври 2012 година относно енергийната ефективност, за изменение на директиви 2009/125/ЕО и 2010/30/ЕС и за отмяна на директиви 2004/8/ЕО и 2006/32/ЕО

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32012L0027:EN:HTML:NOT>

Европейска комисия (2000 г.): План за действие за подобряване на енергийната ефективност в Европейската общност; COM(2000) 247

http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!DocNumber&lg=en&type doc=COMfinal&an doc=2000&nu doc=247

Европейска комисия (2004 г.): Прилагане на Директива 2001/42/ЕО относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда

http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/030923_sea_guidance.pdf

Европейска комисия (2005 г.): Тематична стратегия за замърсяването на въздуха; COM(2005) 446

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0446:FIN:EN:PDF>

Европейска комисия (2006 г.): Тематична стратегия за опазване на почвите; COM(2006) 231

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0231:FIN:EN:PDF>

Европейска комисия (2010 г.): ЕВРОПА 2020 – Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж; COM(2010) 2020

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>

Европейска комисия (2011 г.): Новости във вятърната енергия и Натура 2000. Ръководен документ.
http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/Wind_farms.pdf

Европейска комисия (2011 г.): Пътна карта за постигане през 2050 година на конкурентоспособна икономика с ниска въглеродна интензивност (COM(2011)112):
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0112:FIN:EN:PDF>

Европейска комисия (2011 г.): Нашата застраховка живот, нашият природен капитал: Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2020 година (COM(2011) 24)
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0244:FIN:EN:PDF>

Европейска комисия (2011 г.): БЯЛА КНИГА Пътна карта за постигането на Единно европейско транспортно пространство – към конкурентоспособна транспортна система с ефективно използване на ресурсите; COM(2011) 144
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0144:FIN:EN:PDF>

Европейска комисия 2011 г.: Иновации за устойчиво бъдеще – План за действие за екологични иновации (Есо-AP) COM(2011) 899
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0899:FIN:EN:PDF>

Европейска комисия 2011 г.: Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа COM(2011) 571
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:DKEY=615217:EN:NOT>

Европейска комисия (2011 г.): Регламент относно специални разпоредби за подкрепа от Европейския фонд за регионално развитие по цел „Европейско териториално сътрудничество“ (Регламент за ЕТС) COM(2011) 611
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0611:FIN:EN:PDF>

Европейска комисия (2012 г.): План за опазване на водните ресурси в Европа; SWD(2012) 382
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0673:FIN:EN:PDF>

Европейска комисия, Европейска агенция за околната среда (2012 г.): Състоянието на почвите в Европа
http://ec.europa.eu/dgs/jrc/downloads/jrc_reference_report_2012_02_soil.pdf

Европейска комисия (2012 г.): Доклад относно изпълнението на Тематичната стратегия за почвите и текущите дейности COM(2012) 46
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0046:FIN:EN:PDF>

Европейска комисия (2013 г.): Указания за интегриране на изменението на климата и биологичното разнообразие в Стратегическата екологична оценка
<http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/SEA%20Guidance.pdf>

Европейска комисия (2013 г.): Указания за предварителна оценка
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2014/working/ex_ante_en.pdf

Европейска комисия (2013 г.): Програма за действия в областта на околната среда и климата (Програма LIFE) за периода 2014–2020 (PE-COS 70/13, 16103/13 ADD1)

Европейска комисия (2013 г.): Стратегия на ЕС за адаптация към изменението на климата COM(2013) 216
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0216:FIN:EN:PDF>

Европейска комисия (2013 г.): Културно наследство; уеб сайт, 17 ноември 2013 г.
http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/cultural-heritage_en.htm

Европейска комисия (2007): ДОГОВОР ОТ ЛИСАБОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ДОГОВОРА ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И НА ДОГОВОРА ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ОБЩНОСТ (2007/С 306/01)
<http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:306:SOM:EN:HTML>

Европейска агенция за околната среда (2010 г.): Околната среда на Европа – състояние и прогноза 2010 г.: Синтез; Доклад № 1/2010

http://www.eea.europa.eu/soer/synthesis/synthesis/at_download/file

Европейска агенция за околната среда (2012 г.): Почви – тематична оценка на ЕОССП 2010 г.
http://www.eea.europa.eu/soer/europe/soil/at_download/file

Европейска агенция за околната среда 2012 г.: Водите на Европа – оценка на състоянието и затрудненията; Доклад № 8/2012
http://www.eea.europa.eu/publications/european-waters-assessment-2012/at_download/file

Сайт на Европейската агенция за околната среда 19.11.2013 г.
<http://www.eea.europa.eu/themes>

Европейска агенция за околната среда (2013 г.): Към зелена икономика в Европа – целите и резултатите на политиката на ЕС в областта на околната среда за периода 2010–2050 г.; Доклад № 8/2013
http://www.eea.europa.eu/publications/towards-a-green-economy-in-europe/at_download/file

Европейска агенция за околната среда (2013 г.): Качеството на въздуха в Европа – доклад за 2013 г.; Доклад № 9/2013
http://www.eea.europa.eu/publications/air-quality-in-europe-2013/at_download/file

Европейска агенция за околната среда (2013 г.): Тенденции и прогнози в Европа през 2013 г. – Проследяване на напредъка по отношение на целите на Европа в областта на климата и енергията до 2020 г.; Доклад № 10/2013 <http://www.eea.europa.eu/publications/trends-and-projections-2013/full-report-ghg-trends-and-1>

Европейска агенция за околната среда (2013 г.): Европейският показател за пеперуди в пасищата: 1990–2011 г.: Доклад № 11/2013
http://www.eea.europa.eu/publications/the-european-grassland-butterfly-indicator-19902011/at_download/file

Европейски съюз (2007 г.): Договорът от Лисабон
http://europa.eu/lisbon_treaty/index_en.htm

Европейски съюз (2011 г.): Перспективи на ресурсната ефективност в ЕС в глобален контекст
http://ec.europa.eu/environment/enveco/studies_modelling/pdf/res_efficiency_perspectives.pdf

Osterburg B., Laggner B., Nitsch H., Roggendorf W. and Røder N. (2011 г.): Анализ на превръщането на пасища в обработваеми земи в северна Германия; В: Grassland Science in Europe, том 16, стр. 350-2
http://www.egf2011.at/files/pubs/350_osterburg.pdf

Център за мониторинг на природозащитните мерки во света в рамките на Програмата за околна среда (2009 г.): Въздействия на производството на биогорива върху биологичното разнообразие: Преглед на актуалната литература; Уеб сайт, 25.11.2013 г.
http://www.unep-wcmc.org/the-impacts-of-biofuel-production-on-biodiversity-a-review-of-the-current-literature_641.html

Umweltbundesamt (2009): Leitfaden zur Strategischen Umweltprüfung
<http://www.umweltbundesamt.de/sites/default/files/medien/publikation/long/3746.pdf>

**2014–2020 Програма за междурегионално сътрудничество
по целта за Европейско териториално сътрудничество
(ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА)**

**Стратегическа екологична оценка
Доклад за определяне на обхвата**

На 5 ноември 2013 г. обяснителната бележка за определяне на обхвата беше изпратена до Националните звена за контакти за ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА, за да я препратят на националните органи с отговорности в областта на околната среда. Крайният срок за консултациите по обхвата беше 19 ноември 2013 г. Поради краткия период и другите задължения на тези органи, част от коментарите бяха представени след крайния срок.

От членовете на ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА бяха получени общо дванадесет (12) отговора. Органите нямаха никакви възражения във връзка с изготвената обяснителна бележка за определяне на обхвата. Бяха направени няколко предложения за включване на допълнителни стратегии, както и за разглеждане на аспектите на НАТУРА 2000 в оценката.

В следващата таблица са изброени всички получени коментари и са представени забележки относно вземането им предвид.

№	Институция / Държава	Коментар	Забележка
1.	Федерално министерство на земеделието, горите, околната среда и водите АВСТРИЯ	Няма възражения срещу и предложения във връзка с обяснителната бележка за определяне на обхвата.	неприложимо
2.	Министерство на околната среда и водите БЪЛГАРИЯ	Няма възражения срещу и предложения във връзка с обяснителната бележка за определяне на обхвата.	неприложимо
3.	Отдел за оценка на въздействието върху околната среда, звено СЕО Министерство на околната среда РЕПУБЛИКА ЧЕХИЯ	Няма специално предложение за подобряване на обяснителната бележка за определяне на обхвата. Разбира се, обаче, тъй като се допуска, че програмата може да има значителни последици и на територията на Република Чехия, ние искаме да се оцени въздействието върху всички екологични проблеми от значение, така както са посочени в Таблица 1 (стр. 11–17), в това число потенциалното въздействие върху мрежата Натура 2000 в Република Чехия.	Въздействието на всички екологични проблеми от значение ще бъде оценено в рамките, предоставени от подхода на Програмата. Изготвянето на конкретна специфична за държавата оценка на мрежите Натура 2000 е извън възможностите на рамката на СЕО на настоящото равнище на програмиране.

4.	Отдел за опазване на околната среда; Министерство на развитието на селските райони УНГАРИЯ	Не са необходими изменения в обяснителната бележка за определяне на обхвата.	неприложимо
5.	Министерство на околната среда ИТАЛИЯ	<p>Съгласни сме, че поради ограниченото съдържание на документа за определяне на обхвата е много трудно да се извърши задълбочена екологична оценка.</p> <p>Желателно е следващата фаза на консултациите по проекта на плана и екологичния доклад да е достатъчно обширна, за да позволи ефективен принос.</p> <p>В таблица 1 (стр. 16) предоставяме данни за липсата на показатели за следните екологични проблеми: „Материални активи, културно наследство, в това число архитектурно и археологическо наследство“. Тъй като липсват показатели, е много трудно да се оценят възможните въздействия върху този компонент.</p>	<p>Причина за ограниченото съдържание на обяснителната бележка за определяне на обхвата е характерът на Програма ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА, която се намира на много високо стратегическо равнище и не предоставя информация за мерките, които ще бъдат подпомагани в бъдеще.</p> <p>Намекът за по-дълъг период за консултации във връзка с проекта на ОП и екологичния доклад е взет предвид.</p> <p>Наистина е трудно да се оценят възможните въздействия върху „Материалните активи, културното наследство, в това число архитектурно и археологическо наследство“, ако не са предоставени показатели. До момента на равнище ЕС не са дефинирани показатели. Възможните национални показатели не могат да бъдат взети предвид, тъй като това би създавало небалансирана представа за състоянието в ЕС в момента.</p>
6.	Държавно бюро по околната среда ЛАТВИЯ	<p><u>Да се обърне внимание на потенциалните последици на Програмата върху природозащитните територии в Европа (Натура 2000)</u>, като те се опишат в Раздел 3 „Характеристики на околната среда, състояние на околната среда в случай на неприлагане на програмата и съществуващи екологични проблеми“ и Раздел 4 „Очаквано значително въздействие върху околната среда“</p>	Последиците на Програмата за Натура 2000 ще бъдат взети предвид в окончателния вариант на Екологичния доклад.
7.	Министерство на устойчиво развитие и инфраструктура, отдел Устройствено планиране ЛЮКСЕМБУРГ	Документът за определяне на обхвата най-общо изглежда добър: би било добре в съответната част на документа да се включи позоваване на Европейската конвенция за ландшафта.	Европейската конвенция за ландшафта ще бъде включена.

8.	Звено за ефективност на управлението – Център за СЕО МАЛТА	Няма конкретни коментари, освен че се предлага процесът на изготвяне на СЕО да вземе предвид териториалните екологични различия в рамките на ЕС, например периферни райони и острови.	Пространствена информация за изпълнението на програмата все още не е известна. Същото се отнася за конкретните теми, които ще бъдат обхванати от отделните мерки. Териториалните аспекти ще бъдат разгледани дотолкова, доколкото между държавите членки съществуват териториални различия в постигането на екологичните цели.
9.	НЗК Interreg IVC НОРВЕГИЯ	Предложеният подход, методология и заключения като цяло изглеждат разумни.	неприложимо
10.	Министерство на инфраструктурата и развитието ПОЛША	Няма коментари по обяснителната бележка за определяне на обхвата.	неприложимо
11.	Министерство на околната среда РЕПУБЛИКА СЛОВАКИЯ	Таблица 1: Екологични проблеми, цели по отношение на опазването на околната среда и свързани с тях показатели (раздел Екологични проблеми: Води) трябва да бъде актуализирана. Документът „План за опазване на водните ресурси в Европа COM(2012)673 окончателен“ трябва да се цитира в този раздел. Едновременно с това, компетентният орган по околна среда на Словакия помоли по време на процеса на консултации на Екологичния доклад да бъде представено и „Нетехническото резюме“, съдържащо достатъчно информация относно оценката на въздействието на стратегическия документ за програмния район.	Документът „План за опазване на водните ресурси в Европа COM(2012)673 окончателен“ ще бъде включен в екологичния доклад. Нетехническото резюме е неразделна част от екологичния доклад и ще бъде представено като част от доклада за консултацията. Това е споменато в глава 4 на обяснителната бележка за определяне на обхвата, предлагана структура на екологичния доклад.
12.	Министерство на земеделието и околната среда СЛОВЕНИЯ	Документът изглежда подходящ и нямаме коментари по него.	неприложимо

Франкфурт, 05.12.2013 г.